مؤسسة دار الفكر
Dar Al-Fiker Foudation
فنفني- إثيوبيا

إصلاح الفكر الإسلامي بين القدرات والعقبات

طه جابر العلواني

እስላማዊ አስተሳሰብን በችሎታና በመስነክሎች መካከል ሆኖ ማስተካከል

አዘጋጅ:

ጣሀ ጃቢር አል ዓልዋኒ

ተርጓሚ፡-

ዳር አልፍክር ፋውንዴሽን

ፊንፊኔ- ኢትዮጵያ 2017 G. C

إصلاح الفكر الإسلامي بين القدرات والعقبات

طه جابر العلواني

እስላማዊ አስተሳሰብን በችሎታና በመሰነክሎች መካከል ሆኖ ማስተካከል

አዘጋጅ:

ጣሀ ጃቢር አል ዓልዋኒ

ተርጓሚ፡-
ዳር አልፍክር ፋውንዴሽን

የቅጂ መብት በህጋዊ መንገድ ለዳር አልፍክር ፋውንዴሽን የተጠበቀ ነው።

ፊንፊኔ- ኢትዮጵያ 2017 G. C

DF-E-TrBs-17/12

በኡማው ላይ የኢስላማዊ ሳይንስን ጉዳይ ማንሳት አስፈላጊነት

የሰው ልጅ በማናቸውም እንቅስቃሴ ውስጥ ተፅኖ ለመፍጠር እና ተቀባይነትን ለማምጣት (ለማረጋገጥ)ይቻልዘንድ ዋናው መስፈርት የስራን ባህሪ መረዳት ይጠበቅበታል። ይሄውምየሥራውን መነሻ እና መድረሻ (ግቡን)ብሎም ለተግባራዊነቱ ያለውን አመቺነትሲረዳ እናግለሰቡ አላህ ሱ `ወ ፊት ቀርቦ የተጠያቂነት ስሜት ሲኖረው ብቻ ማለት ነው። ኡማው ያለበትን ተጨባጭ እና የሚታለመው ሂደትን በማስመለስ ጉዳይ መካከል ያለውን ልዩነት የመረዳት ጉዳይ ይሆናል። ከዚህም በመቀጠል (በመነሳት) የሰው ልጅ በስራ፣ በህይወት ዘርፍና በግንባታ ሂደት ያለውን ሙሉ ግንዛቤ መረዳት ሲሆን እንድሁም ዝርዝሮችን ማወቅ እና ግቡን፣ አላማውን፣ መንገዶችን አካሄዶችን መረዳት የግድ ይለዋል። የሰውን ልጅ የተፈጥሮ ባህሪ፣ የማህበረሰቡን (ስነልቦና) ሳይኮሎጅ እና ማህበራዊና ታሪካዊ ሂደቶችን ማጤን ይጠበቅበታል። የተፅዕኖ ፈጣሪ ሰዎችን ማንነት ማጥናትእና እንደ ተቀባይ በመሆን መግቢያ መንገዶችን መገንዘብ ያስፈልገዋል። ውጤታማ እንድሆን የሚፈለግ ማንኛውም ስራ ውስጥ ይህ ነገር ተፈላጊ ከሆነ በኡማው ጉዳይ፣ በስልጣኔ ግንባታ እና የትውልዶቹን ማንነት አልፎም የአለም ማንነት የሚገደብበት ስራ ላይ አስፈላጊነቱ በጣም ወሳኝ ይሆናል። ይሄውም የዚህ ተፅኖ በአውንታዊም ይሁን በአሉታዊ ጎኑ ውጤቱ አሁን ባለንበት ጊዜ ብቻ የሚገደብ ሳይሆን ይልቁንም የኡማውን የወደፊት እጣ ፈንታ እና የኡማው የወደፊት የህልውና አድማስ አልፎ የሚጎዝ ነው። የኢስላማዊ ግንዛቤ ከፍተኛ ኢንስቲትዩት ሀላፊነቱን በመወጣት እረገድ እና በማበሰር እየሰራበት የሚገኘው ትልቅ ጉዳይ የአስተሳሰብ ሂደቶችን በማስተካከል እና የኢስላማዊ እውቀት ተሀድሶ ጉዳይ ነው። በአሁኑ ሰአት እራሱን በሀይል እያቀረበ ያለው ጉዳይ በኢኒስቲትዩቱ አስተያየት ኡማችንን ካስቸገረው የምእራባዊ የስልጣኔ አስተሳሰብ ተቀያሪ እንድሆን የቀረበው የተሞላ ዘመናዊ የኢስላም ስልጣኔ አስተሳሰብ ዋና መሰረት ነው ብሎ የሚያስበው ይሄንኑ ነው። ይሄውም የኡማውን የእምነት መሰረት የሚፃረር እና ማህበራዊ፣ ስነልቦናዊ ጉዳዩችን እንድሁም በዚህ ዘርፍ ታሪካዊ መገለጫዎችን ችላ ብሎ የሚያይ አስተሳሰብ በመሆኑ ነው። የቀረበው ሀሳብ (ፕሮጀክት) ሙሉነት እና ሚዛናዊእነት ጎድሎታል ብለን የምናምንበት እና ኢስላምን በሰው ልጅ ተጨባጭ ሂወት ላይ ለማስፈን አካሄዱን በኢስላማዊ መመሪያ ለመለካት ትክክለኛ አስተያየት ያንሰዋል ብለን የምናምነው በሙስሊሙ አእምሮ ላይ ከተጣለው ስልጣኔ አስተሳሰብ ተለዋጭ ይሆናል ተብሎ ይታሰባል።

ይህ ፕሮጀክት ኢስላማዊ ተሀድሶ እና ንቃት ለማምጣት ዋና መነሻው ሙስሊሞች ዘንድ የአስተሳሰብ ለውጥ ማምጣትና ኢስላማዊ ስላጣኔን መገንባት(የአስተሳሰብ ተሀድሶ ማምጣት) ይሄውም ኢስላማዊ ማንነትን ለማረጋገጥ እና የስልጣኔን እስተያት ለማስተካከል ኡማውን በስልጣኔው አለም ማደላደል፣ ጠንታዊነትን ማስጠበቅ የሚችል አእምሮ መገንባት፣ መጤነትን መቆቆም እ ና ሁለቱንም ባንድ ላይ በሙሉ የኢስላማዊ አስተሳሰብ እና ስልጣኔ የአስተሳሰብ ችግር፣ ስህተቶች፣ ግድፈት በፀዳ መልኩ እና የስልጣኔ መጥፋት ጉዳት ወይም እንከኑ ምን እንደሆነ ጠንቅቆ ይረዳል። የምናየው እውነታ የኢስላማዊ አስተሳሰብ ተሀድሶ ጉዳይን እና የኢስላማዊ ግንዛቤ የተፈለገውን ያክል ትኩረት አላገኘውም ምንም እንኳን ወሳኝ (አንገብጋቢ) ቢሆንም ነገርግን በሙስሊሞች ህይወት ላይ ተፅኖ የሚፈጥርበትን ደረጃ ያክል አልደረሰም። በጥልቀት የችግሩን ምክኒያት እና አይነቶችን መመልከትም አልቻለም።እንድሁም የእውቀት ምንጮችን በመደገፍ የእንከኖችን ቦታ በማየት በዚህ ሂደት የስራ ኩነቶችን ማስተካከል የሚችልበት ደረጃ ባለመድረሱ የተፈለገውን አላማ ማሳካት አልቻለም። ምንም እንኳን የስልጣኔ ግኑኝነት እንድቀጥል የተወሰነ አስተዋፆ ቢያደርግም እነሆ እስከቅርብ አመታት ድረስ ወሬው ሁሉ ስለኢስላማዊ ግንዛቤ እና ሂደቶችን ማስተካከል የሚለውን ጉዳይ ማንሳት እስከውግዘት ደረጃ በሚደርስ መልኩ በጣሙን ይነቀፍ ነበር። የተለያዩ ችግሮች እና ተደጋጋሚ ክስተቶች የሁልጊዜ ክሽፈቶች በመከሰታቸው የተነሳ በአሁኑ ሰአት የሙስሊሙ አእምሮ ተጨባጩን ሙሉ በሙሉ እስከመቃወም እና እስከመግፋት ደረጃ በመድረሱ አንዳንድ ወሳኝ ጥያቄዎችን ለማቅረብ ብሎም ለመቀበል በእርግጥ ዝግጁ ሆኗል። ሀሳብን ማስተካከል እና እሱም በለውጥ ሂደት ውስጥ ያለውን ሚናን ማንሳት እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ በትልቅ ውግዘት የሚስተናገድ ከሆነ ኢስላማዊ እውቀትን (ሳይንስን) ማንሳት በበለጠ ትችት ይስተናገድ ነበር። በተለያዩ መድረኮች እና ስነፁሁፎችላይ ስለኢስላማዊ ሳይንስ በሚነሳበት ወቅት በከፍተኛ ውግዘት ይስተናገዳል። ኢስላም እና ሳይንስ ምን አገናኛቸው? ሳይንስ የተለያዩ ሀይማኖት እና አመለካከት ያላቸው ሰዎች የሚያደርጉት የፈጠራ ውጤት ነዉ። ታድያ እስልምናን በማንኛውም ነገር ውስጥ ማስገባት ትፈልጋላችሁን?! የሚሉ ውግዘት አዘል ጥያቄዎች ይነሳሉ ሳይንስ አለማዊይ የመለወጥና የእድገት ባህሪን ይዞ የጋራ የሰው ልጅ የባህል ቅርስ ነው። ችግሩ የፕሮጀክቱን እውነታን ከመረዳት ያገደው ዋና ምክንያት በሳይንስና በግቡ፣ በባህላዊ ዘመቻ መካከል ያለውን ልዩነት በጥልቅ ያለመረዳት ነው። ነገር ግን ይህ

የተለመደ ሀሳብ ዝቅ እያለ እና እየተዳከመ በተለይ ደግም የሳይንስን ሂደት ለመረዳት ስነመግባር አስፈላጊነቱን ምእራባዊያንበራሳቸው መጣራት ከጀመሩ ዋል አደር ካሉ በኋላ እንድሁም በሳይንስና በስነምግባር መካከል ትስስር መፍጠር የግድ መሆኑን ጭምር ካሰፈሩ በሆላ ሁኔታዎች በጣሙን ተቀይረዋል። ይሄውም በሀይማኖት እና በሳይንስ መካከል ወይም በጥበብና በሳይንስ መካከል መቆራረጥ በመፈጠሩ በሰው ልጆች ላይ የደረሰውን ኪሳራ መግለፅ ከጀመሩ ዋልአደር በማለታቸው ጭምር ነው። የቤተክርስቲያን መሪዎች መመራመርን እና ሳይንስን በጥብቅ በመቃወማቸው በአንፃሩ ደግሞ ሀይማኖትን ከሂሳብ ውጭ የሚያደርግ እና ሳይንሳዊ ነገሮችን የማይካዱ እውነታዎች እንድሁም ሙሉ በሙሉ ተቀባይነት ያለው ነገር ነው ብሎ የሚያምን ቡድን በመፈጠሩ የዳርዊን፣ የማርክሲዝም እና የሌሎች ርዕዮተ አለሞች ተፈጥረዋል። ስለሰው ልጅ አስተሳሰብ፣ ባህል፣ አስተዳደግ፣ ስነምግባር እና ታሪክ ማውራት የሰው ልጅ ቁሳዊ ዝንባሌ እና ስሜቱን ማርካት የእድገት እርከን ማብቂያ ነው ከሚለው አስተሳሰብ የመነጨ ሆኖ ይታይ ጀመር። ለዚህም ነው የሰሻል ሳይንስና የኪነጥበብ ብሎም ዘመናዊ አርት የሰውን ልጅ በቁሳዊ መለኪያ ብቻ በመመዘን እና በመለካት አስተሳሰብ ሊመሰረት የቻለው። ባለፈው ክፍለዘመን የምእራቡ አለም የሙስሊሙን ኡማ ጨምሮ አለምን መቆጣጠር ከቻለበት ጊዜ ጀምሮ ሰዎች ባህሉን እንጅ ከሱ ሌላን ማየት አልቻሉም ባህል (ካልቸር) ለማንኛውም አስተሳሰብ እና ሳይንስ መለኮያ፣ መነሻ፣ ሆኖ ታይቶል የምእራቡ አለም ካረጋገጠው ድል ጋር ተያይዞ የባህል ዘመቻውን ቀጥሏል የሌሎች ህዝቦች ባህል እና የአስተሳሰብም ምችጎች መንኮታኮት ጀመሩ። ምንም እንኳን የሙስሊሙ ማህበረሰብ ሙሉ በሙሉ ለወራሪው ስልጣኔ እጅ ባይሰጥም ይሄውም ባህላዊ እና ታሪካዊ ይዘቱን በመመካት ሲሆን ነገር ግን ኡማው ከመቅለጥ ቢድንም ይህ ታሪካዉዊ መመኪያ ለኡማው የተህድሶ እና ስልጣኔ ጎዳናን በመገንባት እረገድ አመርቂ ውጤት ማምጣት አላስቻለውም። ቢሆንም ከኡማው የተወሰኑ ቡድኖች በባህላዊ ሙርኮነት ከመውደ ቅ፣ በሸናፊው ሀይል በመማረክ፣ ሙሉ በሙሉ ባህሉን ከመቀበል እና በማንኛውም ነግር እሱን አርአያ ሞደርን አድርጎ ከመከተል ወደሆላ አላሉም ይሄው የሆላቀርነትን ድንበር ለማለፍ ያስችላል ከሰለጠኑ ቡድኖች ጋር ያስመድባል የበታችነት ስሜትንም ያስወግዳል በሚል ተስፋ ነበር ነገር ግን ይህ አይነት አመለካከት ባልተቤቱን ማንነትን ማጣት የአስተሳሰብ ውዝግብ፣ የኢስላማዊ ማንነት መፈረካከስ በመሰሉ ችግሮች ውስጥ እንድገባ አድርገውታል።

አሁን ባለንበት ጊዜ የሚገኙ የኡማው ተመራማሪዎች የሙስሊሙ ማህበረሰብ በግባርቀደምም አረቦች ትልቅ የአስተሳሰብ ችግር ውስጥ እንደሚኖሩ እና በሳይንስ፣ በስልጣኔ ዘርፍ ወደሆላ እንደቀሩ በሙሉ ድምፅ ይስማማሉ ምክንያቶች እና መፍትሄዎቻቸው ምን ይሆኑ በሚለው ቢለያዩም እንኳን። የችግሩ ስሜት የተለያዩ የተሀድሶ እና የእድገት ፕሮጀክቶች በሙስሊሙ አእምሮ ላይ እንደሀሳብ እንድቀርቡ አድርጎል። የተለያዩ ጥረቶች እና ሀሳቦች ለተለያዩ ፕሮጀክቶች ቀርበዋል እንድሁም የምእራባዊዩ ፕሮጀክት ከአተገባበር ችግር እንጂ ከኡማው ስልጣኔ ማጣት አይደለም በሚል ሙግት ፕሮጀክቱን በአድስ መንገድ እና በተለያዩ አካሄዶች ለማቅረብ ሙከራ ተደርጓል። ይሄንን ተከትሎ ከምእራባዊዩ ስልጣኔ ይዘቱን ወስዶ ከኢስላማዊይ ስልጣኔ ላይ ገፅታውን እና አንዳንድ መገለጫውን በመውሰድ የተሳሳተ ፕሮጀክት ለማቅረብ የሞከረ ወገንም ነበር። በምእራባዊ ስልጣኔ ቁጥጥር ስር በመውደቅ እና የችግሮችን አስተሳሰባዊ ምክኒያቶችን ከማጥናት በውጤቱ እና በአሉታዊ ጎኑ በመጠመድ አብዘሀኛው የቀረቡ ፕሮጀክቶች ነገራቶችን እንደት ማሳደግ አለብን የሚሉ እንጂ የአስተሳሰብ ጉዳዮችን የሚገባውን ያክል ትኩረት አልተሰጠም ዘመናዊ ኢስላማዊ ኘሮጀክት በኡማው እና በጥላት መካከል በተደረገው ከፍተኛ ፍጥጫ የተነሳ በዘርፉ የሚሰሩ ወገኖች ኡማውን በመጠበቅ ፣ ትኩረትን እና ሀይልን ወደ ሁለት መሰረታዊ ጉዳዩች እንዲያዞሩ አድርጓቸዋል፡፡

- የእምነት መሰረታዊ መርሆችን መጠበቅ
- የፖለቲካዊ ፍጥጫ ማድረግ ናቸው፡፡

ተጨማሪ ሀይል እንኳል ቢኖር ወደ ፊቅሀዊ አስተሳሰቦች የዞሩ ሲሆን ይሄውም እንደ አዲስ ለማቅረብ እና ለማብራራት ለመጭመጥ እና ከምዕራባዊ የህግ አተሳሰብ ጋር ለማወዳደር ያተኮረ ጥረት ነበር፡፡ የአስተሳሰብ ችግርን ለመፈወስ በተመለከተ ይሄውም ምክንያቱን በማወቅ፣ ምርምር በማድረግ እና ከአደባባይ ተሞክሮ ወይም የኢደባባይ ግንዛቤን በመጠቀም ይሄንንም ተከትሎ በዚሁ ነፀብራቅ ውስጥ ባህላዊ (Calture) ሳይንሳዊ ግንባታዎችን ማቋቋም ኢስላማዊ ኘሮጀክት ተገቢውን ምርምር እና ትንተና አልሰጠውም፡፡ ወይም ተገቢውን ትኩረት አላገኘም ማለት ይቻላል፡፡ አንዳንዶች የአስተሳሰብን ችግር ከእምነት (ከአቂዳ) እንከን መገለጫዎች አንድኛው መገለጫነውና እምነትን በማስተካከል ዘርፍ መስራት ያለምንም ጥርጥር የአስተሳሰብን ችግር ወደ

ማስተካከል ያደርሰናል የሚል እይታ አላቸው። ከፊሎች ደግሞ ስነ-ምግባርን ማስተካከል እና መንፈሳዊ ጐንን ማለምለም የተፈለገውን አላማ ለማሳካት በቂ ናቸው ይላሉ። በአንፃሩ ደግሞ ሌሎች ቅርስን ማንሰራፋት ወይም ኢስላማዊ እውቀቶችን ማካበት የተፈለገውን ተህድሶ እውን ያደርጋሉ ሲሉ ተደምጠዋል።

እኛ አሁን ከዚህ በላይ ከተጠቀሱት ነገሮች ውስጥ ማናቸውንም አቃለን ማየት አንፈልግም። ለምን ቢባል የእምነት (ከአቂዳ) ማስተካከል ባህላዊ እና ሳይናሳዊ ግንዛቤን በመገንባት ዘርፍ መሰረታዊ ነጥብ በመሆኑ ነው። ይሄውም በአርዓያው ትውልድ (በሰለፎች) እምነትን መረዳር እና በትክክል መገንዘብ እምነትን በሰዎች ህይወት ላይ በማስፈን ያላሰለሰ ጥረት እና ትግል እንዲያደርጉ ገፋፍቷቸዋል። ስነ-ምግባራቸውንም በእምነት እንዲለኩ ጋብዟቸዋል። ይህም ማለት ትክክለኛ የባህል እና የእውቀት ግንባታን እንዲያደረጉ አስችሏቸዋል። የእምነት ጥናቶች ግዑዝ በሆኑ ንግግሮችና ወደ ተግባራዊነት በመለወጥ፣በተጨባጭ የሰዎች ህይወት ላይ ለማስፈን እና የሰዎችን አካሄድንም በእሱ ለማስተካከል ወይም ከአምልኮታዊ (ኢባዳ) በስተጀርባ የሚፈለገውን ውጤት እንዲያስገኝ ከጥረት የሚፈለገውን ድርሻ እንዲገኝ ሳይሆን ንግግራዊ ጭቅጭቅን እና በቲወሪ ግንዛቤ ማዕቀፍ ውስጥ የተህድሶ ጥረቶች ሲረደረጉ ታይተዋል።

እምነት (ከአቂዳ) መዓዘናቶቹ የተገደቡ፣ ወሰኖቹ እና ምልክቶቹ የፀኑ መለኮታዊ ራዕይ ነው።

የግንዛቤ መነሻ መለኪያ እና መሳሪያ ያሉት ጥረት ያለ የሰው ልጅ የአብተሳሰብ ጥረቱ ነው። እርግጥ ነው የአስተሳሰብ ተህድሶ በትክክለኛ እምነት ላይ መገንባት አለበት ሆኖም ግን በአነጋገር ግንዛቤ ብቻ እምነትን ማስተካከል የአስተሳሰብ ተህድሶ እና ፖሊሲዎችን በማምጣት ረገድ በቂ ሊሆን አይችልም።

- የሰው ልጅ አስተሳሰብ አእምሮ ከራዕይ (ወህይ) ጋር በሚጣጣምበት ሰዓት የሚገኘው ውጤት ነው። እንዲሁም በተጨባጭ 1 ላይ 1 መሬት በሚሰፍንበት ጊዜ እና በእሱም ተጨባጩን በምንለካበት ወቅት እና ጥሩ ወይም ተስማሚ አገላለፅ እና በንፁህ አእምሮ ስንገነዘብ የሚገኘው ውጤት ነው። ነገሩ እንዲህ ከሆነ መለኮታዊ በሆነው ወህይ

በሆነው አስተሳሰብ (ፊክር) መካከልመቀላቀልን ማስወገድ የግድ ይላል፡፡ የሀብታቸውንም ቦታ እና ሚናን ማወቅም አስፈላጊ ሆኖ ይገኛል፡፡ አንዳንዶች ትክክለኛው ኢስላማዊ ግንዛቤ በኡማው ልብ እና አእምሮ ውስጥ እስካሁን ድረስ የሀቅ ምስክርን ባለመካዱ ያን ያክል ለውጥ አልደረሰበትም፡፡

• ይህ አባባል በጥሩ እይታ ካየነው እና አጠቃቀሙን ካሳመርን ትክክል ነው፡፡ እሱም በትክክለኛ አካሄድ ልንገነባው የምንሻውን የእውቀት መሰረትን ይገልፃል እና ነው፡፡ ኡማውን በወኔ መሙላት ኢስላማዊ ስልጣኔ በመገንባት ኢስላማዊ ህይወትን በማንቀሳቀስ አንድ ኢስላማዊ ማህበረሰብን በማቋቋም ረገድ ባህላዊና የዕውቀት ዓለምን ሳይገነቡ በቂ ነው ብሎ ማሰብ ትክክለኛ አስተያየትን ማጣት እና አደጋ ጫፍ ላይ መቆም ማለት ነው፡፡ እንዲሁም ችግሩን በመረዳት ብቻ ተገድቦ መፍትሄውን ከማምጣት መቆጠብ ማለት ነው፡፡

ኡማው ያለበት ተጨባጭ ይህንኑ ያረጋግጣል፡፡ የኡማውን ታሪክ መለስ ብሎ መመልከት እና የቀደምት ክብሩን ማስታወስ ብሎም ታሪካዊ የኢስላም ማንነትን ማስመለስ የታለመውን የዕውቀት ግንባታ ለማሳካት ባህላዊ እና ስልጣኔያዊ ግዴታ መሆኑን መካሄድ አይቻልም፡፡ ነገር ግን ችግሩ ባዶ ማነሣሣት ፍና ህዝቦችን በመገንባት፣በህዳሴ ጎዳና ላይ በማቆም ረገድ መደረግ የሚገባውን የፈጣሪን መመሪያ ሳይረዱ እና ነገሮችን በጥብቅ አለመረዳት፣መስፈርቶችን እና ለእንዲህ ዓይነት ታሪካዊ ተግባር ተስማሚ ሁኔታዎችን ከግምት ውስጥ አለማስገባት በአንፃሩ ደግሞ ባለፈው ታሪክ ክላሰር መደበቅ እና ሀሳብን ወደ ተግባር መቀየር አለመቻል ጋር በዚያን ጊዜ ታሪክ የግንባታ እና የተሀድሶ አንቀሳቃሽ ምክንያት ከመሆን ይልቅ የስልጣኔ እና የእድገት ጎዳና እንቅፋት ይሆናል፡፡

አንዳንዶች ዕውቀት በሃይማኖት የለውም ሊሉ ይችላሉ፡፡ ነገር ግን ዕውቀተኛው (አዋቂው) የሳይንስ መነሻ ምንጭ ባይሆንም የእሱን ሃይማኖት ዕውቀቱ ሊከት ይችላል፡፡ ባሃይማኖቱም በአመለካከቱ እሱን ይከተላል፡፡ የሳይንሱ መነሻ እና ግቡን ፍልስፍናውን አላማውን ስንመለከት ማለት ነው፡፡

አንድ ሰው ኢስላማዊ እምነት ካለው ይህ እምነቱ በትክክለኛ መልኩ እና ቀጥ ያለ አስተሳሰብን ማምጥት እንኳን ባይችል በአዕምሮ ላይ

የሚያርፍ ዕውቀት እና ባህል በቀጥታ ወደ ኢስላማዊ ዕውቀት እና ካልቸር ይቀየራል። ለምን ቢባል ይህ አስተሳሰብ ከሰውየው ጋር መስጊድ ከባል ሀጅ እና ዑምራ ሲያደርግ አብሮት በመሆኑ ይሰልማል።

ይህ አመለካከት የዳርዊን ቡሃም ሮማርክስ አለበለዚያ የገዛሌ ቡሃም የብነተይምያ ይሁን የሚል ነው። ይሄውም ከፍተኛ የሆነ መቀላቀል እና መዘባረቅ ነው። ሳይንስ የአንድ ማህበረሰብ እምነት ፍልስፍና ውጤት በመሆኑ የዚያ መሀበረሰብ የመጨረሻ የስልጣኔ ውጤቱ ነው። ለማንኛውም እምነት ሳይንስና ፍልስፍና ሲኖረው በአንፃሩ ደግሞ ለማንኛውም ሳይንስ መነሻና መድረሻ ልብ አለው። ሳይንስን ከሌላ ወግና ባህል መዋስ አንዱን ፍሬ ከዛፍ ውጭ እንደ ማንጠልጠል ሲቆጠር ፍሬውንም ማጠጣት ወይም በእሱ አማካኝነት መታፈስ እንደማይችል ምሳሌ ነው።

አንዳንዶች እውቀትንና ስልጣኔን ለመገንባት የቁርዓን እና የፊቂህ ኘሮግራሞችን በመጨመር እውን ይሆናል። ብለው ሲያስቡ ይሄውም ወደ ተግባር መተርጐም ሳይችል እና የኡማውን ሂወት እና እንቅስቃሴን በገንቢ አስተሳሰብ ማነፅ ሳይችል በአሁኗ ጊዜ በተለያዩ ዩንቨርስቲዎች ኢስላማዊ ባህና ወግን ወይም ስልጣኔን የሚመለከቱ የትምህርት ዓይነቶች እና በውስጣቸው ያዘሉት ቁም ነገሮች እንዲሁም ላይ በገፅታቸው የጥንት ሃሳቦችን በተለመደው መንገድ ማቅረብ ሲሆን ዓላማዎች፣ መነሻዎች፣ መንገዶች ብሎም ኡማውን በትክክለኛ መልኩ በመገንባት ድርሻውን መገደብ ሳይሆን ማለት ነው።

የሻሪዓ ትምህርት እና የኢስላማዊ ግጥሞች (ነሺዳዎች) ጊዜ ቢጨምርም ችግሩ እንዳለ ሆኗል።

እንሆ በዩንቨርስቲዎች ውስጥ ለኢስላማዊ ስልጣኔ እና ባህል የተለያዩ ርዕሶችን ብናስቀምጥም የትምህርትና የአስተዳደር (ተርቢያ) ፖሊሲዎችን ለማምረት ሲባል የመቀበል እና የመስጠትን ጉዳይ በስፋት ከመመልከት አያብቃቃም። ቁርአን የዕውቀት ምንጭ ነው። ታዲያ ሰፊ የትምህርት ሽፋን መስጠት ወይም አለመስጠትን የተጅዊድን ጉዳይ እና የሀርፍ አመጣጥን በመመልከት ብቻ ተገድቦ ሰዎን የማስተንተን የማስተዋል እና ቁርአናዊ እይታን ማስተዋ ሳይቻል ዓላማን እና ግብን እረስቶ ለመድረሻዎች ትኩረት መስጠት እንደማለት ነው።

አንዳንዶች ደግሞ የመስጂድ ኢማሞች፣ ኹጥባ አድራጊዎች እና ሸሪዓ ፍርድ ቤት ዳኞችን የሚሰለጥኑ ኢስላማዊ ዩንቨርስቲች ወይም ኮሌጆች እና ትምህት ቤቶች መኖር ትልቁ ምኞት እና የፍላጎት ማብቂያ ነው ብለው ሲያስቡ ከዚህ በኋላ የጠፋውን ስልጣኔያችንን በመፈለግ መጣር እና መልፋትአያስፈልግም እንዲሁም ረጅምና አስቸጋሪ የሆነውን የስልጣኔ መንገድ በመጓዝ ሰቆቃን መሸከም የለብም ይላሉ፡፡

ይህ ሁሉ ምም ነገር አይጠቅመንም፡፡ ለምን ቢባል ዩንቨርስቲዎቻችን ዕውቀትን ከምዕራባዊ ምንጭ፣ ከግክ መአታዊ አመለካከት የተወሰደውን የአስተሳሰብ ምንጮች በተወሰዱ ርዕሶች የታጨቁ ስለሆኑ ነው፡፡ ይኸውም በሳይኮሎጂ ወይም በማህበራዊ አለዚም በፖለቲካና በኢኮኖሚ፣በፍልስፍና፣ በአስተዳደር፣ በማስሚዲያ፣ በታሪክ፣ በህግ ወይም በኪነ–ጥበብና በአርት ይሁን በአንድ ማህበረሰብ ባህልና የስልጣኔ ገፅታውን የሚያሳዩ የሰው ልጅ የዕውቀት ዘርፎች ማለት ነው፡፡

ከነዚህ አስተሳሰቦች ከፊሎቹ የምዕራቡ ባህል እና ሳይንስ ናቸው ከሚለው ግልፅ ወይም ድብቅ እምነት የመነጨ ነው፡፡ ይህ እምነት በሌሎች ባህል ከመማረክ ውጤቶች ውስጥ አደገኛው ነው፡፡ የምዕራቡ ዓለም ለተለያ ምክንያቶች በሚሊየን የሚቆጠሩ ተማሪዎች አዕምሮ እና ልብ ውስጥ የሰረፀ እምነት እና ሙሉ በሙሉ ተቀባይነት ያለው እንዲሆን በማድረግ ረገድ ውጤታማ ሆኗል፡፡ ትልቁን የአዕምሮ ቦታችንን የተቆጣጠረው ችግር በሆነ ጊዜ የሆነን ችግር ለመፍታት የተቀመጠን አረዳድ ተገድቦ በአሁኑ ሰዓት የሚያስፈልገንን ነገር ማፍለቅ አለመቻል ነው፡፡

የቀረበው ኢስላማዊ ፕሮጀክት ችግሩን ለመፍታት ጊዜ ያላገኘ እና በመሰረታዊ መልኩ ችግሩንም ማወቅ ሳይችል በላጭ ነው ብሎ ባየው ወይም ሳያውቀው ወደታሰበበት የመከላከል እና የመጋፈጥ አቋም ውስጥ ተጠምዶ ይታያል፡፡ በምዕራባዊ ስልጣኔ ወይም በምዕራባዊ የሳይንስ ኘሮጀክት ወደ ማመን ካደረሱ ምክንያቶች ውስጥ የመቀጥሉት ምክንያቶች ናቸው ማለት እንችላለን፡፡

- ሽንፈትና በተሸናፊ ላይ ያለው ተፅዕኖ
- የማስሚዳያ እና የትምህርት ማነሳሻ
- የሙስሊም አዕምሮ ከፈጠራ ስራ ማቆረጥ እና ወደ ሌሎችን መቀበል እና መከተል ማምራቱ፡፡

ይሄውም ወደ ኢስላማዊ ታሪክ በማምራት ከሱ ትምህርትን በመቅሰም ወይም ጥሩ የሆነ መረዳት ሳይችል አሁን ያለበትን ችግር መፍትሄ ከሱ ለማገኘት የሞከረም ይሁን ወይም ያለምንም ጥያቄ (በሌሎች የሚመራ ሰው ወትሮውንስ መች ጥያቄ ማንሳት ሲችል) የአሸናፊውን ፕሮጀክት ሙሉ በሙሉ መቀበል እና በሱም ማመን የመረጠ ወገንም ይሁን እኩል ናቸው::

ሌላን ወገን በጭፍን መከተል የተዘጋጁ ነገሮችን ሙሉ በሙሉ ወደ መቀበል የሚገፋውን ድክመትን ይገልፃል፡፡ ያለ ምንም ጥርጥር የሁለቱም ፕሮጀክቶች ባለተቤቶች ሌላን ወገን በጭፍል የሚከተሉ ናቸው፡፡ ምን አልባትም የኢስላማዊ ፕሮጀክት ባልተቤቶች ምክንያት ምንም እንኳን የፈጠራ ችሎታ ባይኖራቸውም እና እሱም ለአሁኑ እና ለወደፊቱ ጊዜ ጠቃሚ ነገሮችን ማመንጨት ቢሳናቸውም ታሪካዊ የስልጣኔ ሂደትን ያስመስላሉ::

የምዕራባዊ ስልጣኔ ተጣሪዎች በርግጥም እነሱ በደካማነት እና ሌላን ወገን በጭፍን በመከተል በኩል የበለጡ ናቸው፡፡ ለምን ቢባል ለእነሱም ሆነ ለቀደምቶቻቸው የስራ ድርሻ የሌላቸውን ነገር ወደ መጠቀም ማምራት ስለሆነ ነው::

ይህንን መቀበል ሆነ ቁርጠኝነት የሚያሰርፁ ከመሆኑም በተጨማሪም ከችግሩ ለመውጣት ወደ ሚገፋፉ ስልጣኔያዊ ስጋት እና ስሜት ሊያደርሰን አይችልም::

ዓለማዊ ወይም ሀይማኖት አልባጥነት አለዚያም የሴኮላሪዝም ፕሮጀክት (ኢስላማዊ ፕሮጀክትን ያልተቀበሉ ቡድኖች የሚያቀርቡት እና ያነገቡት ፕሮጀክት) የምዕራቡን አስተሳሰብ እና ባህሉን የመቀበል ፕሮጀክት ናቸው፡ ፡ ይሄውም የተቀበሉት አስተሳሰብ መፍለቂያ ምንጭ (ትምህርት ቤት) እና የአቀባበል ሲስተም ልዩነትን ሳንመለከት ማለት ነው::

እሱም የምዕራባዊ ባህል እና አስተሳሰቡ ሳይንስ እና አለም አቀፍ ነው ብሎ የሚያምን ፕሮጀክት ነው፡፡ ባህል እና እውቀት፣ሀይማኖት እና ሀገር የላቸውም:: የጂኦግራፊ ድንበርም ፊት ለፊቱ ሊቆም አይችልም እውቀትና ባህል እንደ ሲረብዶ ናቸው፡፡ ፍላጐትም ሆነ ያለ ፍላጐት የአይን እና የጆሮ ባልተቤት እስከሆንክ ድረስ ወደ አእምሮህ እንደሊገባ እና እደሚደርስ አትጠራጠር፡፡

በባህል እና በእውቀት ካልሆነ ወደ እድገት እና ስልጠና እንዲሁም ወደ ዘመኑ ለመምጣት አይቻልም፡፡ ይሄውም የዚች አለም እጣ ፈንታ እና ውሳኔ ነው፡፡ ያለመንም ጥርጣሬ ባህላዊ እና ሳይንሳዊ ግዴታ ነው፡፡

የምዕራቡ ፕሮጀክት በሙስሊም አገራት ውስጥ በከሸፈ ጊዜ እና በምዕራቡ አለም ወይም መሰሎቹ ውስጥ ያረጋገጠውን ውጤት ማምጣት ባልቻለ ጊዜ ይሄውም የኡማውን ባህላዊ እና ማህበራዊ ወግና ልማዱን ችላ በማለቱ ምክንያት አና ከሱ በተለዩ ባህሎች የተፈበረከ በመሆኑ ብሎም ሳይንሳዊ ባህሪ አለው ሲባል የተመገተላት ነገር አጠራጣሪ በመሆኑ ምክንያት ነው፡፡ በእውነቱ ካየነው የሰብአዊ ጥናቶች ያለበትን ማህበረሰብ የሚወክሉ በመሆናቸው የወጉ እና የባህሉ ውጤቶች ናቸው፡፡

ስለዚህም ጥረት ወዳለው ሳይንሳዊ ተሞክሮ የእውቀት ደረጃ መድረስ አይችልም፡፡ ምንም እንኳን ጥረት ያለው ሳይንሳዊ ተሞክሮ ከተመራማሪው ፍልስፍና፣ባህል እና እሱንም በመጠቀም የራሱ መንገድ ከመኖር የማይወጣ ቢሆንም የሰው ልጅ በባህሉ እና በአስተዳደሩ የመረዳት መንገድ እና መሳሪያ ነው፡፡ እሱ እራሱ በድጋሚ የጥናትና የምርምር ቦታ ነው ተጨባጭ እና ተግባራዊ ተሞክሮ የምዕራባዊ የባህል ስልጣኔ ለሙስሊሙ ኡማ ቅጣት ያክል ፋኢዳ እንደሚያመጣ ያረጋግጣሉ ወይም እዚህ ላይ ሳንጠቁመው የማናልፈው ነገር ታሪክን መከታተል እና ተጨባጭን በውል መረዳት ብሎም የተህድሶ ሙከራዎችን መከታተል ከሙስሊሙ ኡማ ውጭ የመጡ የህዳሴ ሙከራዎች ምንም ነገር ያላበረከቱ እና የከሸፉ መሆናቸው ተረጋግጧል፡፡ ነገር ግን የሴኮላሪዝም ፕሮጀክት ተጠሪዎች ተስፋ ሳይቆርጡ ይልቁንም እንደ አዲስ የምዕራቡን አለም ፕሮጀክት በማቅረብ በድጋሚ ያላሰለሰ ጥረታቸውን ጀመሩ፡፡ እንዲሁም አዲስ እድል ይሰጠው በሚል ጥረታቸውን ለገሱ፡፡

ይህም ነገር በኡማው ውስጥ ተጨማሪ ግጭትን ቢያስከትልም ረጅም አመታት ኋላ ቀርነት ቢያስከትልም አቋማቸውን ከገመገሙ እና የምዕራባዊ ፕሮጀክት መክሸፍን እርግጠኛ ከሆኑ ብሎም "ኢስላማዊ መነቃቃት" ተብሎ የሚታወቀው እንቅስቃሴ ይፋ ከሆነ ጊዜ በኋላ የምዕራባዊ ፕሮጀክት በሙስሊሙ አለም በእርግጥ ከሸፍል ህዳሴንም እውን ከማድረግ

ወደ ኋላ አፈግፍጓል ብለው እንዲያምኑ ያደረጓቸው ሁለት ምክንያቶች አሉ፡፡

1ኛ. የሙስሊሙ አእምሮ እራሱ ይህ አእምሮ በአስተዳደጉ እና በአገነባቡ በሙስሊሙ ኡማ ዘንድ የምዕራባዊ ስልጣኔ ኘሮጀክት እንድከሽፍ የመጀመሪያ ተጠያቂ እሱ ነው፡፡

የሙስሊሙ አእምሮ በታሪካዊ አገነባቡ ምክንያት ሊረዳው አልቻለም ወይንም የተሳሳተ አረዳድ በመረዳቱ አልቀበለው አለ ወይ አቀባበሉን አላሳመረም ወሥም ከሚገባው ሰወ አልተቀበለም አለበለዚያ የምዕራቦዊ ሰውን እንቅስቃሴ መከተል አልቻለዋ፡፡ ወዘተረፈ ምክንያቶች አለበለዚያማ ኘሮጀክቱ በራሱ ውጤታማ ለመሆኑ ምንም አይነት ጥርጣሬ የለውም፡፡

ሳይንሳዊና አለም አቀፋዊ ኘሮጀክት በመሆኑ በማንኛውም ጊዜና ቦታ ውጤታማ መሆኑ ሳይንሳዊ እውነታ ነው፡፡ ይሄንኑም የሚያረጋግጥልን በጃፓን፣በኮሪያ፣በህንድ እንዲሁም በተቀሩ በአለም አገራት ውጤታማ ሁኖ መገኘቱ ነው፡፡

የመከሸፍ ወይም የማከሸፍ ወንጀል የሙስሊም አእምሮ እና ታሪካዊ የእስልምና ስልጣኔ ተጠያቂዎች ናቸው፡፡ የሙስሊም አእምሮ አገነባብ እና አስተሳሰብ ብሎም የስነ-ልቦና እና የኢስላማዊ ቅርስ፣የአስተሳሰብና የቋንቋ ታሪኩ በአጠቃላይ የምዕራባዊ የስልጣኔ ኘሮጀክትን በማከሸፍ የወንጀሉ አጋር ናቸው፡፡ ለዚህም ተብሎ የሙስሊም አእምሮ በሽታውን ለማወቅ፣ ከፊል አካሉን ቆርጦ ለመጣል እና እንደ አዲስ በድጋሚ ለመገምባት በምዕራባዊ የቀዶ ጥገና ጣውላ ላይ ማስቀመጥ ይገባዋል፡፡ ይሄውም ከሱ ጋር ግንኙነት ያላቸው እንደ ባህል፣እውቀት፣ስርዓት፣ወግ እና ባህል፣ ታሪክና ቋንቋ የመሳሰሉትን ማንበብ ያስፈልጋል፡፡ የምዕራባዊ አስተሳሰብን ለማቅረብ እንዲያስችል እና እሱንም ለመቀበል ምቹ ሁኔታ ለመፍጠር ሲባል መግቢያ ቀዳዳዎችን መምረጥ ያስፈልጋል፡፡ ይሄውም የምዕራባዊ ኘሮጀክትን ለመቀበል እንቅፋት የሆኑ አካላትን በመጣል እና በክርስቲያኑ የምዕራብ አለም ያመጣውን ውጤት በምስራቁ የኢስላም አለም እንዳያመጣ እና ተፅዕኖም ሆነ ተቀባይነት እንዳይኖረው ያከሸፈውን አካል ገንጥሎ በመጣል ጭምር ይሆናል፡፡፡ ይህ ሙከራ ምን አልባትም ውጤታማ ሊሆን ይችላል፡፡ እንዲሁም በሙስሊሙ አለም ውጤታማ የሆነ ምዕራባዊ ኘሮጀክት እንደ አዲስ እንቅስቃሴውን ያብራራል በሚል ተስፋ

ነው፡፡ ለዚህም ነበር ብዙ የምዕራብ ተመራማሪዎች እና ከሙስሊሞች በነሱ የስልጣኔ ማዕቀፍ ስር የሚሽከረከሩ ወገኖች ወደ ኢስላም አስተሳሰብ ሰርጎ መግባት የሚቻልበትን ቀዳዳ ወደ ማጥናት እና ከራሱ ከኢስላማዊ አስተሳሰብ መረጃን በማቅረብ በተለይ በኪነ–ጥበብ፣በታሪክ እና በአጠቃላይ በሰብአዊ ሳይንስ ዘርፍ የምዕራባዊ አስተሳሰብ ንፁህና ጤናማ መሆኑን ከራሱ ከኢስላማዊ አስተሳሰብ መረጃን ለማቅረብ ጥናት በማድረግ ተጠምዳዋል፡፡

እነዚህ ወገኖች እነሱም ውጤታማ ለመሆን በሚሞክሩት ነገር ላይ መሸተሸሪቆች ተፈላጊውን ውጤት ማስመዝገብ አልቻሉም የሚል ግምት አላቸው፡፡

የመጀመሪያ የምዕራባዊ ቅስቀሳ አመሪዎች ኢስላማዊ ቅርስን በትክክል መረዳት አልቻሉም፡፡

እንዲሁም የሙስሊሙን አእምሮ አገነባብ ለመረዳት የሚያስችላቸውን እድገት ሊያመጣላቸው የሚችል መንገድና ዘዴዎች የላቸውም ብለው ያስባው፡፡

ለዚህም ነው በገበያ ላይ ቀደምትነትና ዘበናዊነትን፣የአረብ አዕምሮ አገነባብ፣የኢስላማዊ አስተሳሰብ አስተሳሰብ ታሪካዊ ሂደት እና በዘርፉ ተመሳሳይ ርዕስ ያላቸው መፅሀፎች አጭቀውት ማየት
ይቻላል፡፡

በእኛ እምነት የመጀመሪያ ምዕራባዊ ቅስቀሳ መሪዎች በዩኒቨርሲቲዎች እና ት/ቤቶች ውስጥ ይህን አይነት አስተያየት እና ከሙስሊሙ አለም ውስጥ ጉዞውን መቀጠል የሚችል መሪዎችን ማፍራት የቻለ የአስተሳሰብ ፖሊሲ እና ባህላዊ አየርን በመፍጠር ዙሪያ ከፍተኛ የሆነ ውጤት አሳይተዋል፡፡

2ኛ. የቀደምት ምዕራባዊ ቅስቀሳ መሪዎች ኢስላማዊ አገላለፅን የሚገባውን ያክል መጠቀም ወሳጥ ወደ መሆን ደንታ አልሰጠውም፡፡ እንዲሁም ወደ ሙስሊሞች የምዕራባዊ አስተሳሰብን ለማሸጋገር ተፈላጊውን መግቢያ ቀዳዳ መፍጠር ወሳጥ መሆኑን ችላ ብለዋል፡፡

<u>ለምሳሌ፡–</u> አንድ ሙስሊም የሆነ ሰው የኮሚኒስት ስርዓት የማርክስና ቢጤዎቹ አስተሳሰብ ነው በሚል አገላለፅ ቢቀርብለት የሙስሊም አዕምሮ በአገነባቡና በአስተዳደጉ ብሎም በባህላዊ ቅርሱ የተነሳ እሱን እሱን ለመቀበል ያመነታል፡፡ ነገር ግን አስተሳሰቡ እራሱ ሙሉ በሙሉ ከአቡዘር

አል ጊፋሪይ፣ ከዓሊይ ኢብኑ አቡ ጣሊብ አስተሳሰብ እና ከቢን ኸልዱን ሀሳብ የወጣ አይደለም ወይም ከእገሌ ወይም ከእገሌ ከሚባለው ዓሊም አረዳድ (ፊቅህ) ውስጥ ሊካተት ይችላል በሚል አገላለፅ ቢቀርብለት ወዲያውኑ ሙስሊሙ ሰው ሀሳቡን (ርዕዮተ ዓለሙን) በፍጥነት ይቀበላል ሀሳቡንም ያነግባል፡፡

ወደ ዓለም አቀፍ የኮሚኒስት እንቅስቃሴ የመካተት ሃሳብ በሚቀርብለት ጊዜ እንቅስቃሴው ለድሆች እና ለዝቅተኛ ነዋሪዎች ጥቅም ሲባል በአንባ ገነኖች እና በቀ ገዢዎች ተቃራኒ የሚደረግ ትግል እና ውጣ ውረድ ነው በሚል አገላለፅ ቢቀርብለት በፍጥነት ይቀበላል፡፡ በተለይ የዚህ ይነት ታሪካዊ ጥሪ ምንጭ በእስልምና ውስጥ ነው የጀመረው ተመሳሳይ ርዕሶችን ያነገቡ አስተሳሰቦች እና እንቅስቃሴዎች ነበሩ፡፡ በኢስላማዊ ታሪክ ውስጥ የታሰበ ማንነትን ለመስጠት እና ተቀባይነት ለማግኘት ሲባል እንደ አዲስ የቀራሚጣ እና የጥቁሮች የእቢተጥነት እና የአመጽ ንቅናቄዎች በድጋሚ መነበብ አለባቸው፡፡

የቀራ ሚጣ እና የጥቁሮች የእንቢተኝነት እና የአመፅ ንቅናቄዎች በድጋሚ መነበብ አለባቸው፡፡ እንዲሁም ዲሞክራሲ ማለት ሹራ ማለት ነው (የምክክር) ሪፐብሊክ ማለት ኺላፍ ማለት ነው፡፡ ብሎ ማቅረብ ይሆናል፡፡

ኡማው በኢስላማዊ ባህሉ ስርዓት በሚወጣበት ሰዓት እና ባህላዊ የማወናበድ ወንጀል በሚፈፀምበት ጊዜ እና የምዕራቡ አስተሳሰብ በሙሉ ሀይማኖት እና ግሪካዊ ምንጩ ብሎም በዳርዊን . ፈርዌድ ፣ ማርክስዚም ፣ ሌብላሊዝም ፣ ኮሚኒዝም ት/ቤቶች የገዛሊ ፣ የብን እርሽ ፣ የበኑ ሲና እና የቢን ኸልደነም አስተሣሣብ ነው፡፡ ተብሎ በሚቀርብ ጊዜ ይህ ሀሳባ በሙስሊሙ አእምሮ ውስጥ ተቀባይነት ያገኛል፡፡ ለዚህም ነው በዛሬው እለት ከነኝህ ቡድኖች ክፍሎች በኢስላማዊ ታሪክ እና ቅርፅ ልዩ እና ያሰረ ጥናትን ወደ ማድረግ ተዘንብለው የምናገኛቸው የተለያዩ ሀሣቦች ከመቶ አመት በላይ የማያልፍ ከተለያዩ ኢስላማዊ ጉዳዮች ጋር የማስተሣሠር ስራ ተጀመረ፡፡ ግራ ክንፍ ኢስላማዊ ቡድን ቀኝ ክንፍ ኢስላማዊ ቡድን የሚባል የተሣሣቱ ስያሜዎች በኢስላማዊ አስተሣሠብ ዙርያ መዝመት ጀመረ፡፡ እንዲሁም ሰህቢዮች እና የቀደምት ታቢዒዮች ወደ ሌብራሊዝም ዲሞክራቶች እና ኮሚኒስቶች ወዘተ . . . የመሳሰሉት ቡድኖች መከፋፈል ተጀመረ የቀደምት የአገላለፅ ቃላቶችን በአንዳንድ የቅርብ የምዕራባዊ የአስተሳሰብ መገለጫ ቃላቶች አድርጎ በመጠቀም ቃሉ በፊት ይዘው የነበረውን

ህጋዊ እምነት በማለባበስ ሲሞክር ማየት ተጀምሯል፡፡ እንዲህ አይነት ሀሳቦችን ጥረት /እጅቲሀድ/ ናቸው በማለት ይቀርባሉ፡፡ አመፅ እና እንቢተኝነት ሁሩጅ እና እረፋድ አዲስ ሀሳብ ናቸው በማለት መታየት ጀመሩ፡፡ አንዳንድ ጊዜም እርቃን የኪነ ጥበብ ልብስን ተሠጥቶት ማየት ተጀምሯል፡፡ የአስተሳሰብ እና የግንዛቤ ጉዳይ ወሣኝ እና አደገኛ ጉዳይ ይታያል፡፡ ለብቻውም ጥናት እና ምርምር ያስፈልገዋል፡፡

ኢስላማዊ ፕሮጀክት አስተሳሰብ ጉዳይን /ፊክርን/ ተገቢውን ትኩረት አልሠጠውም ይኸውም ግቡን ከመምታት መሳንና ከቡድን ከመመራት ከተፈጥሯዊ መመሪያ ሚዛንነት ኢስላም አለም አቀፋዊነቱን መዘንጋት ወይም አረዳዱን መሳት የመሳሰሉ ምክንያቶች ሆነዋል፡፡

ከኢስላማዊ አካባቢ ከመጡ ወገኖች ጋር ያለ ውዴታ በግድ መጋፈጥ የአሰስተሳሰብ /የፊክር ጉዳይ ተገቢውን ትኩረት ለመስጠት ቦታም አልተውለትም ነበር፡፡ ይህ ፍጥጫ ከአደባባይ ግንዛቤ ተገቢውን ትኩረት ካገኘ በኋላ እና እንዲሁም የፊክር ጉዳይ አደገኝነቱን እና ወሳኝነቱን በግልፅ አስቀምጧል፡፡

የምዕራባውያን ፕሮጀክት ሀሳብ የከሸፈበት ምክንያት ስንመለከት ኢስላማዊ ግዴታዎች ወደዚህ ይጋብዙናል፡፡

የአስተሳሰብ ሂደቶችን እና ኢስላማዊ እውቀት የማደስ የቀረበውን ኢስላማዊ ፕሮጀክት ለመቀጠልም ይሁን ለመታደግ በሚደረገው ሙከራ ውስጥ እርምጃ ነው፡፡ ባህላዊ /ካልቸር/ የአስተሳሰብ ፕሮጀክት የቀደሙ ፕሮጀክቶችን እንከን እና የተፈለገውን ግብ ከመምታት ሀይሉን ካሠጡት የራሱ ምክንያቶች ለመመርመር የሚደረግ ሙከራ ነው፡፡ እሱም ኢስላማዊ መነሻና አጠቃላይ እይታን . ሚዛናዊነት ማረጋገጥ እና አንፃራዊነትን ማስተካከል ከግምት ውስጥ የሚያስገባ በመሆኑ ነው፡፡ እነኚህ ጉዳዮች ለቀረበው ስልጣኔያዊ የአስተሳሰብ ፕሮጀክት መለያ እንደመሆናቸው መጠን በዛኑ ሰዓት ትልቅ ሀላፊነት /ተጠያቂነት/ ነው ለምን ቢባል ይህ ሚዛናዊ የሆነ ፕሮጀክት የዑማችን የንቃት ጉዳይ እጣ ፈንታ ይገደባል፡፡ እንዲሁም የኋላ ቀርነትን ከፍተት ለመዝጋት በሚደረገው ሙከራ ውስጥ እና ኡማው እራሱን ማንቃት ብቻ ሳይገደብ ይልቁንም የመጥፋት አደጋ የተጋረጠበት የሰው ለጅን ወደ ማዳን እና ኡማው በስልጣኔ ዘርፍ ተገቢውን ቦታ በመያዝ ረገድ አዲስ የስልጣኔ ሚናን የማስመለስ ጭምር ፕሮጀክቱን ከፍተኛ ሚና ይጫወታል የሚል እምነት አለን ይሔውን በማንኛውም መንገድ ከዚህ በፊት የነበሩ ተሀድሶዎችን እና የአስተሳሰብ ፕሮጀክቶችን ዋጋ ማሰጠት ወይም መዝለል

አለዚያም ወደ ጎን መጣል ማለት አይደለም ይልቁንም በውስጡ ከሚገኙ አዎንታዊ ጎኖች ለመጠቀም እና ከተለያዩ ኢስላማዊ ፕሮጀክቶች የአደባባይ ተሞክሮ እንደ አዲስ ከመገምገም ቅሮት የለም፡፡

2 የችግሩ ታሪካዊ መነሻ

የችግሩ ታሪካዊ መነሻ

ኡማውን ለመታደግ በምናደርገው ሙከራ ውስጥ ችግሩን ረቂቅ በሆነ መልኩ ለመመርመር ታሪክን መከታተል እና ወቅታዊ ሁኔታዎችን መረዳት የግድ ይላል፡፡ ይኼም ታሪክን መመልከት እና ወቅታዊውን ማጤን በራስ ላይ ቆም ብሎ መመልከት . ያለፉ ፕሮጀክቶችን መገምገም . የድክመት እና የእንከን ምክንያቶችን ማስመር እና የችግር ቦታዎችን ጠንቅቆ ማወቅ በማንኛውም የተሀድሶ ሒደት እና የወደፊት እጣ ፈንታን በመገደብ የማይቀሩ መቅደምቶችን ናቸው፡፡ ከዚህም በመነሳት ነው፡፡ የኡማውን ችግር ስንመረምር የአስተሳሰብ ችግር ነው ያልነው፡፡ የተቀሩ ሌሎች ምክንያቶች የዚህ ችግር ውጤት ወይም መገለጫዎች አንዱ ናቸው፡፡ በኛ እይታ የአስተሳሰብ ችግር ዋና ችግር እና ትልቅ ምክንያት ናቸው የሚል ነው ሊገመት የማይችለው ነገር ከትክክለኛው ሂላፍ ዘመን በኋላ ወይም መጨረሻ አካባቢ ላይ አበክሮ የተነሳው የአስተሳሰብ ችግር አንድም ሰው ለማስተካከል አልተቀሰቀሰም ወይም አልተወገደም ብለን መሞገት የማይቀር እና ሊገመት የማይችል ነው፡፡

ይህ ነገር የማይታሰብና በኛም ልብ ውስጥ ውል ያላለ ነው ልንሞግተው ይቅርና ወይም ብዕራችን ይህንን ነገር ሊደግፈው ይቅርና ለዚህም ተብሎ በኡማው ላይ የአስተሳሰብ ችግርካነዣበበ ጊዚጀመሮ በተለያዩወቅት የአስተሳሰብ ተሀድሶ ለማምጣት ከሚደረገው ተከታታይ ጥራቶች ውስጥ አንደኛው ከመሆን አለመውጣቱን ማረጋገጥ እንችላለን ችግሩ የኢማምነት /መሪነት/ እና ሚናውን፣ ባህሪውን ፣ ሀይማኖታዊ እና አለማዊ ድርሻዉን በመረዳት የተፈጠረው ውዝግብ እና በሎጂክ እና በሀይማኖታዊ መረጃዎች መካከል የጭቅጭቅ መንስኤ ሆኖ ቢቀየርም በፖለቲካዊ እና የአስተሳሰብ አመራሮች መካከል ልዩነት እንዲፈጠር አድርጓል፡፡ ይኼውም ተከታታይ ወደ ሆነው መዛባቶች እና ክፍፍሎች ያለ መቋረጥ እንዲኖሩ አድርጓል ወይም መነሻው የሚታየውን እና የማይታየውን አለም በመቀላቀል የተነሳ ቀደር የአላህ ውሳኔ ከኢማን ማዕዘናት አንደኛው እንደመሆኑ መጠን በነፃነት እና በሰው ልጅ ተግባር ፣ በሰው ልጅ ፍላጎት ፣

በስራው ስራ ተጠያቂ መሆን ፣ መካከል መቀላቀልን አስከትሎ ይሄውም የአስተሳሰብ ግድፈቶች እና የፖለቲካ ክፍፍሎች እንዲከሰቱ አድርጓል፡፡
ይህም ይሁን ያ እነኚህን የአስተሳሰብ ግድፈቶች በመጋፈጥ ዙሪያ የተለያዩ ታሪካዊ የአስተሳሰብ ጥረቶች ተዘጋጅተዋል ተመዝግበዋል፡፡ በአሁኑ ሰዓት ያ ጥረት የጥንት ታሪካዊ የአነጋገር እና የአስተሳሰብ ጦርነቶች ሲያንቀሳቅስ እና ጠላት ባልሆነው ወገን መፋለምን በራቀ መልኩ ዘመናዊ ኢስላማዊ አስተሳሰብን በሚያገለግል ሁኔታ እንደ አዲስ ማቅረብ እና መከላስ መመርመር ያስፈልገዋል፡፡
ይህ ክለሳ ፍፁማዊ በሆነው ራዕይ ወይም ሀይማኖት መካከል እና በሰዎች የዕለት ዕለት ሂወታቸውን መመልከት ረገድ ስህተት እና ትክክለኛነትን መቀበል ለሚችለው የሰው ልጅ ጥረት መካከል መለየት ግድ ይላል፡፡ አስተሳሰብ እና ጥረት የሰው ልጅ የስራ ድርሻ በመሆናቸው የራዕይን ቅዱስነት ባህሪ አይዙም እነሱም በኩል ደረጃ ስህተትና ትክክለኛነት ይቀበላሉ፡፡
እስካሁን ድረስ የቀጠለውን ችግር አንዳንድ ሙስሊሞች በአሁን ሰዓት የቀደምት ቅርስ ሁሉ ሀይማኖት ነው ሲሉ መከራከራቸውን ነበር በዚህ ረገድ /የአስተሳሰብ ችግርን በመፍታት እና የተሀድሶ ሙከራ ረገድ/ ሱናን/ሀዲስን/ በመሰብሰብ በሚዘጋጁት ከቅጥፈት እና ከአላስፈላጊ አጠቃቀም ለመጠበቅ የተለያዩ መመሪያዎችን ማስቀመጥ ፣ በሎጂክ እና በራዕይ መካከል ያለውን ሚና በመገደብ የቀደምት ሰለፎች ያደረጉት ሙከራ ፣ የግንዛቤ እና አረዳድ የአተረጓጎም መመሪያዎችን በማስቀመጥ ሁሉም የራሱን ሚና እንደሚጫወት የተደረው ህገ ደንብ የማውጣት ጥረትን መረዳት ይቻላል ከዚያም የፊቂህ ምንጭ መመሪያዎችን / ኡሱል አል ፊቅህ/ ማሰባሰብ እና ማዘጋጀት ከቁርዓን አስቸጋሪ እና ከሀዲስ ልዩነት ያለበት በሚል ርዕስ የተለያዩ ፅሁፎች በራዕይ /ወህይ/ እና በሎጂክ መካከል አለ ተብሎ የተገመተውን መጋጨት በሚያስወግድ መልኩ ሎጂካዊ ማብራሪያ ተሰቶባቸዋል የሰውን ልጅ ፍላጎት እና ስራን በማንሳት ሸሪዓ ነው ወይስ ሎጂክነዉ ሊገመግመው የሚችለው በሚል የተለያዩ ጥያቄዎች በማንሳት ማብራሪያ ተሰጥቷል፡፡ እንዲሁም የሰው ልጅ ነፃነት ጉዳይ እና ምርጫው ፍላጎቱን የተመለከቱ ርዕሶች ተነስተው ማብራሪያ ተሠቶባቸዋል ራዕይን ለማብራራት መመሪያዎችን ከማስቀመጥ ረገድ የተደረጉ ከፍተኛ ጥረቶች እና ለአስተሳሰብ አዕምሮን ለማሰራት ቦታው መመሪያዎችን የተመለከቱ የተቀመጠው ፖሊሲ ውጤት ትልቅ የአስተሳሰብ ሀብቱን ለማፍራት እና ለረጅም ክፍለ ዘመናት የሙስሊሙን ኡማ በመጠበቅ ብሎም የፖለቲካ አንድነት በሚሸረሽብት ሰዓት እና

ወደ ኋላ በሚልበት ጊዜ የአንድነት ጉዳይ በማህበረሰቡ ህሊና ውስጥ እንዲቀር እና የሀይማኖት ከፋይ ሆኖ እንዲቀጥል ያስቻለ ትልቅ ባህልን ማፍራት ችሏል፡፡ ኢማሙ ሻፊዒይ ፣ ኢማሙ አህመድ ፣ አብዱ ራህማን ቢን መህድ እና ሌሎችም አካሄድ /ሚንሃጅ/ ችግር ተጋፍጠዋል፡፡ አል ኢማም አል አሽዓሪ የተለያዩ ኢስላማዊ ሀሳቦች መሰብሰብ ፣ መከታተል ፣ መተንተን እና እያንዳንዱን ወደ ምንጩ የመመለስ ስራ ሞክረዋል፡፡ ይሄውም የኡማውን የንግግር ሀይል ወደ ውጭ ለማዞር እና መስማማት ሊቻልበት የሚመቸውን አዎንታዊ ማዕዘናትን በአጭሩ ለማቅረብ ለመሞከር ነበር ኢማሙ አል ሀረመይን የተባሉ ታላቅ ምሁር የፖለቲካ መሪነት ጉዳይን ከችግር ዘርፍ ወደ መፍትሄ ሚና ተጫዋችነት በሚወጣ መልኩ ለማስተካከል ሞክረዋል አልገዛሊ “ኢህያ ኡሉሚዲን” በተባለው መፅሃፋቸው ላይ በቲዮሪ እና በተግባር መካከል ያለውን የርቀት ችግር አንስተዋል፡ ፡ “ተሀፉት አልፈላሲፋ” በተባለው መፅፋቸው ላይ ግሪካዊ ፈተናን አንስተው ኢስላማዊ ተለዋጭን አቅርበዋል፡፡ እንደዚሁም የሙስሊሙ አዕምሮ ችግር አይነቶችን በማንሳት መፍትሄ እና ተለዋዋጮችን /አማራጮችን/ አቅርበዋል፡፡ እንደዚሁም ሙሉ ኢስላማዊ እውቀት ርዕዮትን ለማቅረብ ሞክረዋል ኢብኑ ሩሽድ የሚባሉት አሊም በበኩላቸው እንደዚሁ በሸሪዓ እና ጥበብ መካከል አለ ተብሎ የታሰበውን መጣረስ ውድቅ አድርገውታል፡፡ እንደዚሁም የራዕይ እና የሎጂክ ተቃራኒነትን ሲከለክሉ የልዩነት ሀሳብን ለጥራት ወሳኝ ምንጭ ሆኖ እንዲቀየር እና ኡማው እየተገለጠለት ላለው ችግር እና ባህሪዎች ሁኔታ የሁሉም ወገኖች ሊጠቀሙበት የሚሉት አዲስ ነገርን ማፍራት እንዲቻል እና የልዩነት ጉዳይን ከችግር እና ማዕቀፍ ወደ አዎንታዊ ፍሬ ፣ ሀብት ፣ ብዛሃነት ፣ ውይይት እና የሁሉንም ወገን አመቺ ሊሆን ወደሚችል ልዩነት እንዲቀር የራሳቸውን አስተዋፅዖ አድርገዋል በዚህም ዘርፍ የተለያዩ የአስተሳሰብ እና የአካሄድ ችግርን ጉዳይ በመፍታት ወደ መጀመሪያው ምንጭ የመመለስ ሙከራን እና የምርጥ ክፍለ ዘመናት አካሄድን ማመንጨት በተመለከተ የተጫወቱትን ሚና ብቻ መርሳት አይቻልም ሸኽ ኢስላም ቢንት ተይሚያ እና ደረሶቹ ችግሩን እና አካሄድንበማስተካከል ረገድ በሎጂክ ፊቅህ እና ሸሪዓዊ ፖለቲካዊጥበብን በመጠቀም ሙከራ አድርገዋል፡፡ ሰፊ የሆነ የባህል እና የአስተሳሰብ ተሀድሶ አምጥተዋል፡፡ ለኡማው ችግር ተግባራዊ መፍትሄ አምጥተዋል ትተውት የሄዱትን ቅርስ የተመለከተ ሠው ለእነዚህ ችግሮች በሁሉም አቅጣጫ ተገቢ የሆነ መፍትሄ መመልከት ይችላል፡፡ ቢን ኸላዱን ኢስላማዊ ስልጣኔ ማቆሙን እና ወደ ኋላ

መመለሱን ባዩ ጊዜ ኢስላማዊ ግንባታ በጠንካራ የእውቀት መሠረት ላይ የስልጣኔ ዙሩን እንዲቀጥል በጣም አስፈላጊ ወደ ሆነው የአስተሳሰብ እና የባህል ስርጭትን ለማሟላት ከኢስላማዊ እይታ በኩል ማህበራዊ ስነጥበብ የመመስረት ስራ ጀምረዋል የብን ኸልዱን ፕሮጀክት በጊዜው ተግባራዊነት ቢያገኝ ኖሮ የታሪክን አካሄድ በቀየረ ነበር፡፡ ነገር ግን የብን ኸልዱን ጥረት በሙስሊም ሀገራት ውስጥ ተከታይን በማጣቱ ከሱ በኋላ የሙስሊሙ አለም ለረጅም እንቅልፍ እጅ ሰጥቷል፡፡ የምዕራቡ አለም በአንፃሩ የሱን ሀሳብ በፍጥነት በመቀበል እና በመከተል ሊካድ የማይቻለውን ስልጣኔ ለመገንባት ትልቅ ምክንያት ሆኗቸዋል፡፡ ከዚህም በመነሳት በኡማው ረጅም የአስተሳሰብ ታሪክ ውስጥ ችግሩን ከመረዳት አልተቋረጠም እንዲሁም መፍትሄዎችን ሐሳቦችን ከማቅረብ አስተዋፅኦ ከማድረግ አልተወገደም ማለት እንችላለን ነገር ገን የሚያሣዝነው የአስተሳሰብ እና የባህል ቅርሶችን በትጨባጭ ህይወታችን ውስጥ ተፈላጊውን ቦታ አለማግኘቱ ነው፡፡ ትኩረቱ ሁሉ የፖለቲካ ታሪክን እና የመሪዎችን ታሪክ የተመለከተ ነበር ከችግሩ ዋና ምክንያቶች ውስጥ ለፖለቲካ ትኩረት መስጠቱ እና አስተሳሰብን የባህልን ጉዳይ ወደ ጎን መተው ነው፡፡ ከዚያ በኋላ ከተወሰነ ጊዜ ወዲህ በአቀራረባቸው እና በተገኙበት አካባቢ የተለያዩ ብዙ የተሐድሶሙከራወችተስተዉለዋለ ነገር ግን ሁላቸዉም ኡማዉ የተሀድሶ እና የእድሳት ዘርፎች እንደሚያስፈልገው ተስማምተዋል፡፡ ይሂውም እነደ ሸህ ወልዩላህ ደህላዊ ሸህ ሙሀመድ አብዱልወሀብ አል ኢማም ሸውካኒ ፣ አል አሉሲ ፣ አጠባጢባኢ ፣ አል ሰኑሲ ፣ አልመህዲ አል አፍጋኒ እና ተከታዮቹ አል ዋኪቢ ፣ ብን ባዲስ ፣ በግብፅ እና በሱዳን የሚታወቀውን ሚና የተጫወቱ የቅርብ ጊዜ ኢስላማዊ ንቅናቄዎች አል መሙዱዲ ፣ ሰይድ ቁጥብ ፣ ማሊክ ብንነቢ ተቀዩዲን አል ነብሃኒ እና ሌሎችም . . .የእነዚህ ዳዒዎች እና የተሐድሶ መሪዎች የጎሳ ወይም የደከመ አስተሳሰብ እና የባህል ጎንን በተመለከተ አስተሳሰብ አላቸው፡፡ ይሄውም የኡማውን ችግር በመረዳት ልክ እና በዙሪያው ያለው ማህበረሰብ ተፅዕኖ መጠን ብሎም እንደ አስተዳደጉ እና ጥሩ ሁኔታ ሊለያይ ይችላል እንደ ኡማው ዘንድ ያሉት የተለያየ የህዳሴ ሀሳቦች ከዚህ በፊት እንደ ህዳሴ እና የግንባታ ፕሮጀክቶች ናቸው ተብለው ወደ ቀረቡ ሁለት መሠረታዊ ፕሮጀክቶች ተከፍለዋል፡፡

- ዘመናዊ ኢስላማዊ እንቅስቃሴ ፕሮጀክት ይሄውም ኢስላማዊ የነፃነት እንቅስቃሴ የቅኝ ግዛትን ወራሪን እና የኡማው አንድነት መፍረስን ለመጋፈጥ

ኡማውን በትግል ማዘጋጀት ይሆናል፡፡ የፍጥጫው ባህሪ በመጀመሪያ ደረጃ የመከላከያ ዝግጅት ፕሮጀክት ሲሆን

- ሀይማኖት አልባ የሆነው የምዕራዊነት ፕሮጀክት ነው ይሄውም የምዕራብን አለም መከተል እና ማስመሰል የሚወክል ሲሆን ሀሳብ ከውጭ ሊመጣ ይችላል እድገትን እውን ሊያደርግ ይችላል ማንኛውም አላቂ እቃዎች ለማምጣትም እንደሚቻለው ብሎ በማሠብ የተጠመዱ ወገኖች ዕይታ ነው፡፡ የምዕራባዊ እይታ ተከታዮች ፕሮጀክት የኡማውን ባህላዊ ቅርስን ወደ ጎን በመጣሉ እና ታሪካዊ የስልጣኔ ማንነትን ከመከተል በመሳኑ ስነ ልቦናዊ እና ማህበራዊ መለኪያዎችን ችላ ብሎ በማየቱ ብሎም ተከታዮቹ ቅኝ ግዛት እና ግፍን በመፈፀማቸው ምክንያት ህዳሴን ከመምጣት ተስኖታል፡፡ ኢስላማዊ ፕሮጀክት የተደናቀፈው በፍጥቻጫ በመጠመዱ እና ኺላፋው ከወደቀ ጊዜ በኋላ ኡማው በኢስላም ያለውን መተማመን መልሶ መገንባት እና ወደ እሱ ያለውን ቀሪ ቤት በማደስ በመጠመዱ ጭምር ነበር፡፡

- ይሄውም የአስተሳሰብንችግር ንቅናቄውን በመደገፍ እና የኡማውን ህልውና የሚያነጣጥር ችግሮችን መጋፈጥ በሚያስችል ልክ ካልሆነ በስተቀር የአስተሳሰብን ጉዳይ ተገቢውን ቦታ እንዲያገኝ ጊዜውም ያለ ነበር፡፡ ይሄውም የአስተሳሰብ ችግር እንዲቀጥል አድርጎታል፡፡ የቀረበው የአስተሳሰብ ችግር ሁኔታዎች እና መንገዶች መሳሪያዎች አሉት፡፡ የኢስላማዊ እንቅስቃሴ ፕሮጀክቶች አስተሳሰብ ወይም የአስተሳሰብ ተሳትፎዎች አብዘሀኛዎችን የመከላከል አስተሳሰብ ማዕቀፍ ውስጥ መመደብ ይቻላል፡፡ ይሔውም የሙስሊም አእምሮ የትኩረት ካርታዎችን በመገደብ እና ወደሱ በሚጠሉ ችግሮች ውንጀላዎች እና ጉዳዮ አማካኝነት እንቅስቃሴውን አፀፋ ብቻ እንድሆን የጠላት ወገን ከፍተኛ ሚና ተጫውተዋል ማለት ነው፡፡ ከዚህም በተጨማሪ የእንቅስቃሴ ፕሮጀክት ባልተቤቶች በመጋፈጥ መጠመዳቸው ፣ በማስተካከል ፣ በማስተሳሰር እንዲሁም በወቅቱ እንዳሉት የፖለቲካ ፓርቲዎች አካሄድ በማደራጀት መጠመዳቸው ነው፡፡ ይሄውም ለማስተንተን ሀሳቦችን ለማፍለቅ . ለመገምገም እና በድጋሚ ሀሳብን ለማጤን እድል አልተውላቸውም ሆኖም አንዳንድ የአስተሳሰብ ተሳትፎዎች ቢገኙም የተፈለገውን ያክል ውጤት ማምጣት አልቻሉም ይሄውም የንቅናቄውን ፕሮጀክት ትኩረት ወደ ግንዛቤ መፍትሄ እና የአስተሳሰብ ምፍትሄዎች የመገንባት ትኩረት እንድሠጥ አድርጓታል መከላከል አብዘሀኛውን ጊዜ በውስጥ ግንባታ ካልታጀበ ዋጋውን ያጣል ምንም እንኳን መከላከል ማነሳሳት ሲስተም አንዳንድ

ውጤቶችን ማስመዝገብ ቢችልም ነገር ግን በተመሳሳይ መልኩ እንደ አዲስ መታየት የሚገባቸውን አሉታዊ ጎኖችን አፍርቷል፡፡ ከዚህም ውስጥ አደገኛው በኢስላማዊ እንቅስወቃሴ መሪዎች ዘንድ ምክንያታዊ የማምለጫ መንገድ ማንሰራፋት እራስን ከሀላፊነት ለማዳን መሞከር እና ለእድገት የጎደሉትን መስፈርቶች የሚጠቁሙ የአደባባይ አስተያየቶችን ይዞ ለመውጣት ተጠቃሽ ናቸው፡፡ ነገር ግን አነስተኛ በመሆናቸው ታዋቂ ጎዳና ወይም ማዕበል መሆን አልቻሉም የተፈለገውን ቦታም መድረስ አልቻሉም ይሄውም ለብዙ ምክንያቶች ነው እንዲህ ማለት እንችላለን እነኚህ የተስፋ ብልጭታዎች /የሚያሳዝነው/ ከተለያዩ የፓርቲ ወገናት በኩል ተቀባይነት ለማጣት ፤ ለትችት እና ከበባ ተጋልጠዋል ለምን ቢባል ችግሩን በማወቅ . ምክንያቱን በመመርመር እና የራስ ተጠያቂነት ስለሚያጠናክርነው፤

- እሱን ለመቀበል ዝግጁ መሆንን ማጥፋት አለመቻል ፕላን እና ማስተካከል ፤ የድክመት ምክንያቶችን ማጥናት ፤ የእንከን ቦታዎችን እና ነገሮች አሁን ወደ ደረሱበት እንዲደርሱ ያደረጉ የአስተሳሰብ ከግድፈቶችን መመርመር የስራው ድርሻ ስለሆነ ነው፡፡ ይሔውም ነገሮችን እንደ አዲስ ማዋቀር እና የሙስሊም አዕምሮን መገንባት የግድ የሚል ሲሆን ይህንን ጉዳይ በጭፍን የሚመራው ብዙሃኑን እና የመፍትሄ ምንጮች ነን ብለው ራሳቸውን ያቀረቡ አንዳንድ መሪዎች የሚቃወሙት ጉዳይ ነው፡፡ ለምን ቢባል ማናቸዉም የችግሩ አካል ናችሁ የሚል ስሜት ሊነገራቸው ስለማይፈለጉ ነው፡፡ በአሁኑ ጊዜ በኢስላማዊ ዘርፍ የሚሰሩ አንዳንድ ወገኖች እንኝህ የተስፋ ብልጭታችን ልብ ማለት ፤ ወሳኝነታቸውን ለመረዳት መሞከር ፤ እነሱንም ማስቀጥል እና መጠቀም መጀመራቸው ትልቅ ብስራት ነው፡፡ እንደ ማሊክ ኢብኑ ነቢ /ረሒመሁላህ/ ሀሳብ አይነት ኢስላማዊ ንቅናቄ ፕሮጀክት በርግጥ አጥቶታል ይሄውም ከዚህ በፊት በጠቀስናቸው ከፊላዊ አስተያየት እና ጠባብ የሆኑ ፓርቲያዊ እይታዎች ምክንያት ነበር፡፡ ለዚህም ሲባል ነው በዛሬ እለት የኢስላማዊ አስተሳሰብ አለም አቀፍ ኢኒስቲቲዩት ከተፈላጊ ግንባር ቀደም ጉዳዮች ውስጥ የእድገት እና ተሀድሶ ንቅናቄዎች ሁሉ ማጥናት በተለይ ደግሞ በአካሄድ እና በአስተሳሰብ አለም ዘርፍ ጥሩ አስተዋይቡድኖች ያቀረቡትን መመርመር ከዚያም መገምገም እና የከሸፉበትን ምክንያት ማስመር ወይም የተፈለገውን ግብ ያልመታበት ምክንያት ማወቅ አስፈላጊ ጉዳይ ሆኖ ያየው ይሔውም ኢኒስቲዩቱ ተፈላጊውን ሚና መጫወት እንድችል ፤ ዘመናዊ ኢስላማዊ እይታን እንዲያዳብር እና ሣይንሣዊ በሆነ መልኩ

ካለፉት እይታዎች ጠቃሚ ነጥቦችን እንዲያነሳ ነው፡፡ የቀረቡ ሀሳቦች መከሽፋቸውን እና መደናቀፋቸው /ምዕራባዊ ፣ ኢስላማዊ/ ራስን መመርመር ፣ ማስተንተን እና እንደ አዲስ ችግሩ የት ላይ ነው ለማወቅ መሞከር የወቅቱ አንገብጋቢ ጉዳይ አድርጓታል፡፡ የአስተሳሰብ ችግር ፣ የስልጣኔ መራቅ እና አጠቃላይ የኢስላማዊ እይታ መጥፋት ከእንከኑ በስተጀርባ ያሉ ምክንያቶች ናቸው ብሎ ለማመን ከሚያስደፍሩን ነገሮች ውስጥ ይገኙበታል፡፡

የተሀድሶ መነሻም ከዚሁ መጀመር ይኖርበታል ብሎ እንዲታመን ያደርጋል፡፡ በዚህም የተሀድሶ ስራ ከበፊት ተደራራቢ ተሞክሮዎች በመጠቀም እና ከደረሰበት ችግር በመራቅ ጉዞውን ማስቀጠል ይቻላል፡፡ የአስተሳሰብ ጉዳይ አደገኛ እና ወሳኝ ነጥብ በመሆኑ ትልቅ የአስተሳሰብ አቅም ያለው የምዕመናን ቡድን ሊሠማራበት የግድ ይለዋል፡፡

ይሄንን ጉዳይ በማብላላት ፣ ጎኖችን ሁሉ በመግለፁ እኛ ሁሉንም ጫፎችን በመከታተል የሚሰራ እና ልዩ ትኩረት የሚሰጠው የእውቀት ድርጅቶች ማቋቋም ጭምር የግድ ይላል፡፡ ተቋሙ የታለመውን ሚና እንዲጫወት ዘንድ የተለያዩ ተሞክሮ እና ልምዶች ያሏቸው በማህበራዊ ሳይንስ እና በተቀሩት የዕውቀት ዘርፎች ብቁየሆነ የምሁራን ቡድኖች ማቋቋም የግድ ይለዋል፡፡ ይሄውም ይህንን ትልቅ የሀላፊነት ሸክም በሚገባው መልኩ እንዲወጡ ነው፡፡ የቀረበው ሀሳብ አዲስ ጉዳይ ሣይሆን ይልቁንም ወደ የአስተሳሰብ ችግር እና መቅደሙ ከታየበት ጊዜ እና ለማስተካከል ሙከራዎች ከተደረጉበት ወቅት ጀምሮ ታሪካዊ ምንጭ ያለው ጉዳይ ነው፡፡ በአሁኑ ጊዜ ተፈላጊው ጉዳይ "ማደስ እና ስልጣኔያዊ ቅስቀሳ" ጉዳይ ነው፡፡ እሱም ስልጣኔያዊ ቅስቀሳ እና አስተሳሰባዊ ማስተካከያ የማድረግ ጉዳይ ነው፡፡ እንዲሁም ኡማውን መቀስቀስ . ማንሳት የኸሊፋ ኡመር ቢን አብደል አዚዝ የኢማም አሸፊኢይ የኢማም አህመድ አሸዓሪ ገዛሊ ቢን ሀዝም ቢን ሩሽድ አልኢዝ ቢን አብዱ ሰላም አቢሻማ ኢብኑ ተይሚያ ኢብኑ ቀይም መሀመድ ቢን አብዱል ወሀብ አሸውካኒ አደህላዊ አል አፋጋኒ ሙሀመድ አብዱ ሙሀመድ ኢቅባል አልበና ሰይድ ቁጥብ አልመውዱድ ቢን ባድስ ማሊክ ቢን ነቢ ነብሀኒ እና ሊጠቀስ የሚገባው እና ኡማውን በማንሳት እና ችግሩን ለመፍታት በሚቀርብ ማንኛውም ፕሮጀክት በሚታሰብበት ሰዓት ማስተካከል የሚገባው ተሳትፎዎችን ያቀረቡ ኢስላማዊ ተሀድሶ አስተሳሰብ ራዕይ መሪዎች ጉዳዩ እንዴት አዲስ ሊሆን ይችላል የአስተሳሰብ ችግር እንደ ማንኛውም ሰብዓዊ ጉዳይ ከራሱ ካስተሳሰብ ጋር ይፋ መሆን የሚጀምር ሆኖ እያለ፡፡ አስተሳሰብ

ከምንም አይነሣም ወደ ምንም አይመራም ይልቁንም በመነሻ እና በግብ መካከል ራዕይ እና አእምሮ ፣ ተጨባጭ እና ምሣሌ፣ ቆንቆ ጊዜ ቦታ ሠው፣ እንቅስቃሴ ፣ ታሪክ አሁን እና ወደፊት ነፃነት እና ቀደር /ውሣኔ/ እንዲሁም በአጠቃላይ ሰዎች ሁሉ መካከል የሚከሰት ማዋሃድ ነው፡፡ ከማንኛውም ነገር በፊት በቅድሚያ አእምሮ የሚደርስባቸው ነገሮች እና በወህይ ሰናይ ምግባሮችን በሰው ልጅ ተጨባጭ ሂወት ላይ ለማስፈን በሚደረገው ሙከራ ፣ ለረጅም ጊዜ በስነ ምግባር ታንፆ የመቆየት ሁኔታ መርሆችን ወደ ፕሮግራም በመቀየር እና የጊዜውን ችግር ሊፈቱ ወደሚችሉ ሀሳቦች በመቀየር መካከል የሚደረግ የመግባባት ጉዳይ ነው፡፡ እነኚህ ጥረቶች እና መከራዎች ሊሳሳቱ እና ትክክል ሊሆኑ ይችላሉ፡፡ ስህተትን የሚቀበል መሆን የሰው ልጅ መሆን እና የፈጣሪ ባሪ መሆኑን ከሚያመለክቱ ነገሮች ውስጥ አንዱ ነው የዚህ ስህተት ምክንያቶች ብዙ ታዋቂ እና ተቀባይነት ያላቸው ነገሮች ናቸው፡፡ ተፈጥሯዊ ፣ የማይዳሰሱ ፣ ባህል ሰብዓዊ ጉዳዮች (ተፅኖዎች) በሠው ልጅ አስተሳሰብ ላይ ተፅዕኖ እንደሚያሳድሩ አይካድም፡፡ ከዚህም በመነሳት የጥንት ፈላስፋዎች የአስተሳሰብ ፖሊሲን እና መንገድን በማስቀመጥ ሞክረዋል፡፡ ይሄውም አዕምሮን ከአስተሳሰብ ግድፈት ለመጠበቅ እና የአስተሳሰብ ሒደት ሠላማዊ እና ቀጥተኛነቱን ለማረጋገጥ ነው፡፡ የሰው ልጅ ሎጂክ ህቅን በመከታተል ፣ ወደ ውጤት የሚያደርሱ መቅደምቶችን በማየት እና ዩኒቨርስን ፣ ሒወትን ፣ የሚዳኙ የተፈጥሮ መመሪያዎችን በሚገልፅበት ሰዓት ከስህተት አልዳነም፡ በቅርብ ጊዜ ያሉ ምሁራኖች ሎጂክን ማስተካከል እና ፖሊሲን ማቃናት ሞክረዋል፡፡ ይሔውም የሰውን ልጅ አእምሮ ከስህተት ለመታደግ ወይም መጠኑን ለመቀነስ ነበር፡፡ ስህተት መምጣት ሁል ጌዜ አመቺ ነው፡፡ አዕምሮ ቲዮሪን የሚያቀርብ እና የሚተገበር በመሆኑ መሳሪያውም የትንተና ቦታውም እሱ ሆኗል፡፡ ለዚህም ተብሎ የሙስሊም አዕምሮ ውጤት በራዕይ /ወህይ/ እና አዕምሮ መለኪያ ገደቦች መታጠሩ የተለየ አድርጓታል ነገር ግን ችግሩ ወይም የአስተሳሰብ ችግር የሚከሰተው የወህይን ስነ ምግባር አለማስታወስ እና ሁል ጊዜ በተጨባጭ ለማውረድ ጥበብ የተሞላበት አካሄድን ማስቀመጥ አለመቻልሲሆን ወይም አዕምሮስለ እነኚህ ነገሮች ጥረት ከማድረግ በማቆሙ ምክንያት የተነሳ ነው፡፡ ቁርዓን ብዙ አስተሳሰብ እና የሎጂክ አካሄድ ስህተቶችን አስጠንቅቋል ከዚህ በፊት የነበሩ ህዝቦች የጥፋት ምክንያት የሆኑባቸውን ስነ ምግባርና የአስተሳሰብ በሽታዎችን እንድንርቅ አስጠንቅቋል፡፡እንዲህ ማለት እንችላለን “የአላህ መልዕክተኛ /ሰ.ዐ.ወ/ ኡማው አደገኛ የአስተሳሰብ

ችግርላይእንዳይወድቅ እና በትያዩ ምክኒያቶች የችግሩ ገፈታ ቀማሽ እንዳይሆኑ የመከላከያ እርምጃወችን እና ጥንቃቄወችን ወስደዋል ፡፡ በከፊሎቹ ላይ የቀደር ጉዳይ አንድ ሰው ከስራው ተጠያቂነቱ ነፃነቱ እና በስራው ምርጫ የመኖሩ ጉዳይ በተደባለቀባቸው ወይም በተመሳሰለባቸው ጊዜ ረሱል (ሰ.ዐ.ወ) ጉዳዩን በተሳሳተ መንገድ እንዲረዱ ያደረጋቸውን ያካሄድ እና የአስተሳሰብ ፖሊሲን አስጠንቅቀዋል አውግዘዋል፡፡

የሚስጥሩን አለም /ገይብ/ ጉዳይ እና የተጨባጩን አለም ጉዳይ ወደ ስራ ፈትነት በሚያደርስ መንገድ እና በገይብ ማመን በቅርቢቷ አለም ላይ ያለውን አዎንታዊ ተጥዕኖ እና ውጤት የሚያሳጣ በመሆኑ በሁለቱ ነገሮች መካከል የሚቀላቅሉ ወገኖች ላይ ተቃውሞን አንስተዋል እንደዚሁም ሙስሊም የሆነን ሰው መከበሩን እና ስራውን የመምረጥ ነፃነት ስሜት የሚያሳጣው ከመሆኑም በላይ የነፃነት ውጤት የሆነውን ሀላፊነት ስሜት በአንፃቱ ያሳጣዋል፡፡ እንዲሁም በሚስጥር ገይብ እና የቅርብቱን አለም የሚመለከተውን መረጃዎች መካከል በተፈጠረው የመቀላቀል ውጤት በትክክል ባልተረዳችው መረጃዎች ማዕቀፍ ውስጥ ግራ የተጋባ የተሳነው ይሆናል፡፡ ይኼውም ትችት እና ክለሳ እንዲሁም መገደብ የሚፈቅደውን ትክክለኛ የመረጃ ማዕቀፉን መወሰን የማይችል በመሆኑ ነው፡፡ ይሔውም ይህ ጉዳይ ስለ ቀደር የሚናገሩ ብዙ ትክክለኛ የሆኑ ሀዲሶች ውስጥ እና አንዳንድ ሰሀቦች ቀደርን በቀደር ለማሸነፍ ከቀደር ወደ ቀደር ለመሸሽ በነበራቸው ግንዛቤ ውስጥ በግልፅ ማግኘት ይቻላል፡፡

ይሄውም የሰውን ልጅ የመምረጥ ነፃነቱን በሚያሳጣ እና ይልቁንም የሰው ልጅ ፍላጎት መኖሩን የሚያጠናክር እና በመቀጠልም ሀላፊነቱን የሚገልፅ ይሆናል፡፡ ከፊሎች ተወኩል ማለት ምክንያቶችን ችላ ብሎ መተው ነው የሚል አረዳድ መያዝ በሞከሩ ጊዜ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ይህን ነገር አስተካከሉላቸው ምክንያትን መያዝ ከተወኩልግንዛ ውስጥከፊልነውይበልጥምእሱ እራሱተወኩል ነው፡፡ ግመሉን ሳያስር ተወኩልደርጊያለሁ ብሎ ላመነ ለአንድ የግመል ባልተቤት እንዲህ ሲሉ ነገሩት "እሰራት እና ተወከል" እንዲህም ብለዋል "በአላህ ላይ ትክክለኛ የሆነን መመካትን ብትመኩ በራሪ አዕዋፎችን እንደሚረዝቀው ይረዝቃችሁ ነበር በባዶ ሆዷ ማልዳ ትወጣለች ሆዷ ሞልቶ ትመለሳለች በራሪዋ ጠዋት እና ማታ እርዚቅን ለመፈለግ ከመንቀሳቀስ አልተገደበችም በራሪዎች ትዕዛዛትን የሚከሙ ፍጥረታት ሣይሆኑ እያሉ እንዲህ አይነት ተግባር የሚፈፅሙ ከሆነ የሰው ልጅ እንዴት ተደርጎ ነው በመሳነፍ (ተወኩል) እና በመቀመጥ የሚፈቀድለት፡፡

አንዳንዶች የአምልኮት ትርጉም ፈርድን እና ነፍልን በመስራት ብቻ አለማዊ ተግባራትን ከመስራት ከመራቅ ጋር ሊገድበው በተቃረበበት ጊዜ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ይህንን አስተሳሰብ ካስተካከሉት ስህተት የሆነበትን ምክንያትን አብራሩ ለኢማን አጠቃላይ የሆነ ስልጣኔያዊ ግንዛቤንም አስመሰሉ “ኢማን ሰባ ምናምን ቅርንጫፍ ነው ከፍተኛው ከኣላህ በስተቀር በዕውነት የሚመለክ የለም ብሎ መመስከር ነው ዝቅተኛው ከመንገድ ላይ የሚያስቸግርን ነገር ማንሳት ነው” ለአምልኮት የተሞላ ትክክለኛ ማዕቀፉን አስቀመጡ “አዋጅ በአላህ እምላለሁ እኔ እሰግዳለሁ እተኛለሁ እፆማለሁ አፈጥራለሁ ሴትንም አገባለሁ ከኔ ሱና የራቀ ከኔ አይደለም” ለሰው ልጅ አስተዳደግ እና ባህላዊ ግንባታ ውስጥ ጊዜ እና ቦታ ወሳኝነቱን በማብራራት እና በሽሪዓዊ መረጃዎች ውስጥ አላማን እና ግብን ታሣቢ በማድረግ ብሎም አንፃራዊ እና ግላዊነትን ባንዳንድ ብያኔዎች ውስጥ መለየት በሌሎች ላይ ደግሞ ልቅ እና አጠቃላይ እምነቱን ማወቅ በተመለከተ የተለያዩ ጉዳዮችን አይተዋል ከነርሱ ውስጥ እንዲህ የሚለው ንግግራቸው ይገኙበታል፡፡ “ከዚህ በፊት ቀብርን ከመጎብኘት ከልክያችሁ ነበር አሁን ግን ጎብኙት እሱም የመጨረሻይቱን ቀን ያስታውሣል” እንዲህም ብለዋል “ሰዎችሽ ለክህደት ቅርብ ጊዜ ባይሆኑ ቢሆን ኑሮ ካዕባን አፍርሼ በኢስማኢል መሰረት ላይ በገነባሁት ነበር”

- በዳዕዋ እስቴፕ እና የመጀመሪያው አደረጃጀት ውስጥ መረጃዊ ማዕቀፍ ግንዛቤን ለማስረፅ እና ከሱ ጋር የመግባባት ሂደቶችን ለማጠናከር ሲባል ኡመር (ረ.ዐ) የተወሰኑ የተውራት ወረቀቶችን ማንበቡን ተቃውመውታል እንዲህም ብለዋል ከአላህ ኪታብ ጋር ሌላን ኪታብ ትይዛለህን እኔ በናንተ መሀል እያለሁ ወንድሜ ሙሳ በህይወት ቢኖር ኖሮ እኔን ከመከተል ሌላ አማራጭ አይኖረውም ነበር መልዕክትን የማስተላለፍ ፖሊሲን ፣ መሠረቶችን ፣ ህግጋት እና መንገዶችን አስቀምጠዋል ይሄውም ቁርዓን በመሸምደድ እና በመፃፍ በማዘዝ ነበር፡፡ ለራሳቸው ፀሀፊዎቹን መርጠዋል እያንዳንዷ ቃላት በቦታው ያስቀምጡ ነበር፡፡ ሀዲስ ከቁርዓን ጋር ከማብራራት ቢዚ እንዳያደርጋቸው ነበር፡፡ እንዲህ ብለዋል ረሱል (ሰ.ዐ.ወ) ከቁዱስ ቁርዓን ሌላ ያለን ነገር ከእኔ አትፃፉ ከቁርዓን ሌላ ያለን ነገር ከእኔ የፃፈ ሰው ይሰርዘው፡፡

- ሙስሊም የሆነ ሠው ዘንድ ስልጣኔያዊ ስሜትን በመገንባት እና በማሳደግ ረገድ እንዲሁም ነብይነት የመጣበትን አላማ ከመረዳት አንፃር እንዲህ የሚለውን ሀዲስ መረዳት እንችላለን አንዲት ሴት በአንዲት ባሰረቻት ድመት ምክንያት እሳት ገባች እሷ አልመገበቻትም ወይም ከምድር ነፍሳት እንድትመገብ

አልተወቻትም እንዲህ የሚለውን ሀዲ “የእሁድ ተራራ ይወደናል እኛም እንወደዋለን” የግመሊቷ እና የእዝነተዋ ሀዲስ ፣ የእርግብ ሀዲስ ሌሎችም ብዙ ምሳሌዎች አሉ፡፡

- የሰውን ልጅ የመስራት እና የጥረት ነፃነት እንዲኖረው ሲባል የተፈቀዱ ነገሮች መስፋት ወሳኝነትን በማስገንዘብ ረገድ ነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ጥያቄ ማብዛትን የከለከሉበትን ሁኔታ መረዳት ይቻላል እንዲሁም ወግ አጥባቂነትን ማሥጠንቀቃቸውና ይህን አለ ይህ ተባለ /አሉ ባልታን/ ከመንዛት ማስፈራራታቸውን መገንዘብ ቀላል ይሆናል፡፡ ይሄውም እነኚህ ነገሮች ወደ መበታተን መለያየት የሚያደርሱ እና የተፈቀዱ ነገሮችን የሚያጠቡ በመሆናቸው ነው፡፡

- ረሱል (ሰ.ዐ.ወ) በፊት ለፊታቸው ጥረት /ኢጅቲሃድ/ ማድረግን አብራርተዋል ከሶሀቦች ሀሳብን ማቅረብ እና ጥረትን በማድረግ ዙሪያ ችሎታቸውን እንዲያሳድጉ ስልጠና ሰጥተዋል፡፡ ከፈተናዎች እና ከልዩነቶች የሚያስጠነቅቁ ሀዲሶችን እና ከዚህ በፊት የነበሩ ማህበረሰቦችን እጣ ፈንታን ማስጠንቀቅ በዚሁ ረገድ መረዳት ይቻላል፡፡

የድንጋጌ ሀዲሶችን ስናይ እንደሚታወቀው ኡለማዎች የጠቀሱትን ትልቅ ቁጥር አንድ ሺ ሁለት መቶ ሀዲስ ነው፡፡ ትንሹ ቁጥር ደግሞ ልክ እንደ ብያኔ የቁርዓን አንቀፆች ሁለት መቶ አርባ ሀዲስ ነው፡፡ የተግባር እና የንግግር ሀዲሶች ሶሀቦች ዘንድ የአረዳድ መሠረት በማስቀመጥ ረገድ ዋና ምሰሶዎች ናቸው፡፡ ሰይድና ዑመር (ረ.አ) ጊዜ የቀደር ጉዳይ አረዳድ በተመለከተ ስህተት በተፈጠረ ጊዜ ነገሩን በፍጥነት አስተካክለው ጉዳዩን አብራርተዋል፡፡ ይህንን የአስተሳሰብ እና የአረዳድ ግድፈት ሲያብራሩ እንዲህ ብለዋል “እገሌ ቢን አቢል አስበግ) የተሾመበትን አጠበበ ያልተሸመነት አሰፋ” በአስተሳሰብ ጎራ መካከል ያለውን መስመር ሲያብራሩይህንን በለዋል ማለት ነው፡፡

በዚህም ረገድ የሶሀቦችን አሏህ መበራደ ረ.አ . አቻም በሪዳ(ከስልምና ማፈንገጥ)ጉዳይ አቡበከርለ ችገሩ የሠጡት መፍትሄን መረዳት ይቻላል፡፡ የቱን ያክል ግንዛቤ የሰውን ልጅ የተፈጥሮ ባህሪ መረዳት የስርዓትን የተለያዩ ግንኙነትን እና ችግሩን በምናስተካክልበት ጊዜ አንፃሮችን ማየትን የሚያመላክት አቋም ነው፡፡ አረዳድ በአንዷ እንኳ በሚንሻፈፍ ጊዜ ይህ ነገር ለሁሉም ትልቅ አደጋ ያስከትላል፡፡ የአረዳድ መዘባረቅ በተለይ ደግሞ አዲስ ሠለምቴዎች ዘንድ በነብይነት ሚና እና በኺላፋ ሚና መካከል እና በገንዘብ ግዴታ እና በሰውነት

ግጼታ መካከል መለየት ከማህበረሰቡ ለመውጣት እና የኡማውን መሠረት መናድ እና ስልጣኔው አለም የሚጠበቀውን ሚና ለመናድ ትልቅ መልዕክት ነው፡፡ ለዚህ ሲባል ነበር የአቡበከር አቋም ቁርጠኛ የሆነ የእምቢተኝነት አቋም አቡበከር ሲዲቅ (ረ.ዐ) ዘላኖች ያቀረቡትን ደካማ ምክንያት ቦታም አልሰጡትም፡፡ አካሄድን መሰረት ማስያዝ ጌዜያዊ የፖለቲካ ፋዒዳን ከማግኘት ይቀደማል ከፊላዊ መፍትሄ ከችግር ፈቺነት ወደ ችግር አባባሽነት የቀረበ ነው፡፡ እንደዚሁም ሶሀቦች መረጃዊ ማዕቀፍ ቦታን በመረዳት እረገድ የነበራቸው አስደናቂ አስተሳሰባዊ አቋም ከዚሁ መመደብ ይቻላል፡፡ ቁርዓንን መሸምደድ ተፈላጊ ነው፡፡ ይሄውም እንደነበር እና ወደ ረሱሰ.ዐ.ወ) እንደ ወረደ ባህሪ በመጨመርም ሆነ በማጉደል ምንም አይነት ለውጥ ሳይደረግ ማለት ነው፡፡ እሱንም ወደ መሀፈዝ እና ወደ መፃፍ ከዛም መሰብሰብ እና በአንድ ላይ ወደ ማዘጋጀት ተሸቀዳድመዋል፡፡ ሀዲሶች ማብራሪያ በመሆናቸው በቃላቸው እንደተጠበቁ ሊዘገቡ ይችላሉ ወይም በሀሳብ እና በአረዳድ ቃል ሊነገሩ ይችላሉ በመጀመሪያ ጊዜ የመጀመሪያውን መረጃ በመጠበቅ ቢዚ በመሆናቸው የተነሳ ወደ መሰብሰብ እና ማዘጋጀት አልተጠራሩም፡፡ ይልቁንም በመዘገብ እና ዘገባውንም በመቀበል ጠበቅ ያለ መስፈርት አስቀምጠዋል፡፡ ዘገባው ከቅዱስ ቁርዓን እንዳያዘናጋቸው ሲባል ዘገባን ማብዛትን አስጠንቅቀዋል፡፡ ይሄውም ሰዎች የቅዱስ ቁርዓን አንቀፆችን ለማስተንተን እና ለመረዳት ያለው ተቀባይነት እንዳይደክም እና ሰዎች በዘገባዎች ብቻ ተመክተው ቅዱስ ቁርዓንን ችላ እንዳይሉት ጭምር ነበር ከዛም በኋላ በቀጣይ ጊዜያት የተከሰተው ይከሰታል ማለት ነው፡፡ ይሄውም ሰዎች መጀመሪያ ጊዜ ቁርዓንን ትተው በሀዲስ ተብቃቁ ከዚያም ሀዲስን ትተው በፊቅህ ተብቃቁ ከዚያም ቁርዓንን እና ሀዲስን በቀደምቶች ፊቅህ በመተው በቀደምቶች ፊቅህ ማብራሪያ ተብቃቁ፡፡ ጉዳዩ ሶሀቦች ዘንድ ግልፅ ነበር መንገዱም ኢፍ ነበር፡፡ ለዚህ ግንዛቤ እና አቋም መልዕክቱንም ከመዛባት ፣ ከመለወጥ እና ከተሳሳተ አረዳድ በመጠበቅ እረገድ አዎንታዊ ተፅዕኖ ነበረው፡፡ ለዚህም ነበር የመጀመሪያው ምንጮች በማንኛውም ጊዜ ጠቃሚ መሆን የቻሉት ረሱል (ሰ.ዐ.ወ) ይችን አለም በሞት አልተለዩም ድኑ ከተሞላ እና ፀጋው ሙሉ ለሙስሊም አዕምሮ መንገዱ ቀጥ ካለ ፣ ነጭዋ መንገድ ግልፅ ከሆነች ፣ ትክክለኛው መንገድ ኢፍ ከሆነ ፣ ሎጂክም ከተስተካከለ ፣ በአላህ ላይ መረጃን ማቅረብ ከተቆረጠ እና የሰውል ልጅ ሙሉ በሙሉ ተጠያቂነትን ከተረከበ ፡የተሞላ ሀላፊነትን ከወሰደ እና የምርጫባለቤትመሆኑን ካረጋገጠ በኃላቢሆን እነጂ፡;

የአላህ መልዕክተኛ (ሰ.ዐ.ወ) ከርስዎ ህልፈተ ሞት በኋላ የእድሳት መሰረቶችን ህግጋቶችን እና የተሀድሶ ደንቦች መቆሚያ መሠረቶችን አስቀምጠው ሄደዋል፡፡ ይሄውም የኡማው መሪዎች እና አዋቂዎች ኡማውን ወደ ትክክለኛው መንገድ ለመመለስ እና ግዜው በረዘመ ቁጥር ልብ በደረቀ ጊዜ ፣ ግንዛቤ እና አረዳድ ፣ አስተሳሰቦች በተማቱ ሰአት የኢስላም ገመድ በተበጠሰ ጊዜ ፍላጎትን ለማሟላት ነው፡፡

ኡማው ቋሚ የሆነውን የስልጣኔ መስመር እንዲያስጠብቅ በህዝቦች መካከል ዘላቂ ሚዛናዊነቱን እንዲያረጋግጥ እና ሐይማኖቱን ከኃይማኖቶች ሁሉ የበላይ እንዲሆን ብሎም ህግጋቱ አጠቃላይ አዳራሽ በማንኛውም ቦታ እና ዘመን የሰውን ልጅ ፍላጎት ማስተናገድ የሚችል እንዲሆን ጭምር ነው፡፡ በእዚህም ረገድ በተጨማሪ ኡማው መሪነትን እና ጂሃድን የኡማው አጠቃላይ ህዝብ አንድነትን እናከስህተት ፍፁማዊነትን፤ ከመጥፎ የመከልከል በመልካም ነገር የማዘዝ ህግጋትን ኃላፊነትን መሸከምየወቅፍ (የህዝብ ገንዘብ) ገንዘብን ሌሎችንም ጉዳዮች በጥንቃቄ እንዲረዳ ያደርጋል ማለት ነው፡፡ በእዚህ ሁሉ ማዕዘናት እና ህግጋት ውስጥ የእድሳት አላማ ግልፅ ይሆናል የአእምሮ ችግር እና የአስተሳሰብ ዝገትን ለመጠበቅ ወሳኝ ይሆናል፡ ፡ ለዚህም ተብሎ የአስተሳሰብ ችግርን ለመፍታት የሚደረገው ጥሪ መጤ ጥሪ ነው ወይም ለችግሩ ታሪካዊ ምንጭ የለም ማለት ወይም ጉዳዩን አቅልሎ ማየት አለዚያም የዚህ ጥሪ አንጋቢዎች ዘመን ያበቀላቸው ቡድኖች ናቸው ብሎ መመልከት ከኡማው መለያ ባህሪ ጋር ፣ የማስተካከል ችሎታ ፣ የማደስ እና የተሀድሶ አቅም ፣ ችግርን የመፍታት ብቃት ፣ በመልካም ማዘዝ እና ከመጥፎ ነገር የመከልከል ግዴታን መወጣት ፣ ኡማው የሚጋለጥለትን ፈተና ማስጠንቀቅ ፣ ስልጣኔያዊ ዝቅጠትን ማስጠንቀቅ ኡማውን ለአምላካዊ ለውጥ ማጋለጥ ችግርን ማስወገድ ጋር ይጋጫል ይህ ሁሉ ኡማው በግዜ እርዝመት እና ለልብ ድርቀት ምክንያት ወይም የቀደምቶችን መንገድ በመከተል ወይም በኋላ የመጡ ጠማሞችን ፈለግ በማራመድ ወይም የአነባበብ እና የአረዳድ ፖሊስን መወዛገብ ምክንያት የመገፋፋት መመሪያን ከመከተል ወደ ኋላ በማለት ምክንያት ወይም በእነኚህ ሁሉ ምክንያቶች እና ሌሎች ምክንያቶችም ተጨምረውባቸው ኡማው የአስተሳሰብ ችግር ውስጥ የሚዘቅጥ ለመሆኑ ትልቅ ምልክት ነው፡፡ ቁርዓን እና ሀዲስ ፣ ሲራ በነብያዊ ጊዜ ለዚህ ጉዳይ ከፍተኛ ትኩረት መስጠቱ ትልቅ መረጃ ነው፡፡ በግንባታ ሂደት እና ኢስላማዊ መሰረት እየተጣለ ባለበት ጌዜ የችግሩን

መንስኤ ፣ መገለጫ ፣ በችግሩ የመለከፍ ምልክትን ፣ የመዳኛ መንገዶችን ፣ ከመሰናከሉ መውጫን ፣ ቁርዓናዊ ታሪኮች እና ምሳሌዎች በመጣስ ችግሩን በምን አይነት መልኩ መታለፍ እንዳለበት ፣ የፈተና ሀዲሶችን በመንገር ፣ የዕለተ ትንሳዔ ምልክቶችን እና ይች አለም ልትጠፋ እንደምትችል እና የሚጠበቅበትን ምክንያት በማውሳት ማሳሰቢያዎች በብዛት ተናግረዋል ይሄውም በሙስሊም አዕምሮ ውስጥ የዚህን አለም አንቅስቃሴ የሚዳኙ የተለያየ መለኮታዊ መመሪያዎች ሙሉ በሙሉ ለማስረፅ ነው፡፡ ኡማው ከነኚህ ተፈጥሯ መመሪያዎች ውስጥ በአንደኛው በሚለከፍበት ሰዓት የዚህን መመሪያ ተፅዕኖ የሚያቆም ወይም እንደ በሽታ እና የመድሃኒትን ጉዳይ እንደሚዳኝ ህግጋቶች የሚያመክነው ሌላ ተስማሚ ተፈጥሯዊ መመሪያ መጠቀም የግድ ይለዋል፡፡

ሶስተኛ የአንቅስቃሴ ሀሳብ እናየሀሳብ እንቅስቃሴ

መሸከም እና ማድረስ የሚገባው አደራ ለዑማው እንቅስቀሴ አስፈላጊ የሆነውን የአስተሳሰብ እና አካሄድ ማቅረብ እና መዛጋጀት ተሳትፎ ማድረግ ነው፡፡ ለፍጥረታት እና ለሂወት ፣ እና ለሰው ልጅ በትክክለኛ ኢስላማዊ እይታ መሰረት የሙስሊም አዕምሮን ለመገንባት እኛ እንዳዲስ መዋቀር የምንችልበት “ዘመናዊ እና ተለዋጭ ኢስላማዊ የአስተሳሰብ ስርዓት” መገንባት እንድንችል ዘንድ መልፋት ፣ መጣር ፣ መጋር ፣ መውጣት ፣ መውረድ ይጠበቅብናል ማለት ነው፡፡

ይሄውም ከአላህ ኪታብ እና ከረሱል (ሰ.ዐ.ወ) ሱና የተወሰደው ትክክለኛ ተወሂዳዊ አስተሳሰብ ነው፡፡ የዩኒቨርሱን መመሪያ መጠቀምን የሚያስችለውን የፍጥረታት ህግጋትን ፣ የመመቻቸት እና የመተካት መስፈርቶችን ማሟላት ለሚያስተነትን ሰው የፍጥረታትን አላማ እንድረዳ ያደርገዋል ይሄውም የሰውን ልጅ በአይነቱ ፣ የዘመን ፣ የቦታ ፣ የእውነቱ እና እውነታ አንድነት መረዳት ይችላል፡፡ በዚህም የዑማውን አንቅስቃሴ አስፈላጊ በሆነው የአስተሳሰብ ስንቅ ማነፅ ይቻላል ቁርዓናዊ ትዕዛዝ “አንብብ” የሚለው ከወረደበት ጊዜ ጀምሮ እስካሁን እለት ድረስ ኢስላማዊ የአስተሳሰብ ንቅናቄን ታሪካዊ ክትትል ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ ይሄውም የዚህን አስተሳሰብ አካሄድ ፣ መዋቅር ፣ በሱለይ ተፅዕኖ ያሳደሩበት ምክንያቶችን አዎንታዊ እና አሉታዊ ጎኖችን መከታተል የተመሰረተበትን እና የተዋቀረበትን መንገድ ፣ እንደብር አንጣሪ አቅልጦ ለማንጠር ረቂቅ የሆነ ትንተና ያስፈልገዋል ስህተት እና ትክክለኛነትን የሚቀበል በሰው ልጅ ተጨባጭ ሕይወት ላይ ሰናይ ምግባሮችን ለማስፈን የሚደረግ ጥረት እና በዚያን

ሰዓት ሰዎች የሚቀበል በሰው ልጅ ተጨባጭ ሂወት ላይ ስናይ ምግባሮችን ለማስፈን የሚደረግ ጥረት እና በዚያን ሰዓት ሰዎች የሚኖሩበትን ተጨባጭ የሚመለከት በመሆኑ ጭምር ነው፡፡ እሱም እንደየ ጊዜው አስፈላጊነት ለመሻሻል እና ለዕድገት ፣ ከሱ ለመጠቀም ሲባል እሱን ማጥናት ፣ አስተያየትን ማዳበር እና በሱ ላይ መገንባት ፣ አሉታዊ ጎኖችን እና የተላኩበትን በሽታዎች ማለፍ እንዲቻል ቋሚ የሆነ ጥረት (ኢጅቲሃድ) ያስፈልገዋል፡፡ አስተሳሰባዊ ጥረት የምዕራባዊያን ፣ ከፊላዊ ወገናዊ ወይም ጎሳዊ የአረዳድ ተፅዕኖ ለማለፍ በሚደረገው ሙከራ ውስጥ ቅሮት የሌለው ጉዳይ ነው፡፡

ለምን ቢባል እነኚህ አረዳዶች አላማ ያዘሉ ወይንም ከዚህ በፊት የተገመተውን ጉዳይ ለማግኘት የሚደረግ አጭር አስተያየት ወይም ለፈለጉት የግል አላማ መረጃ እና ማረጋገጫ እንዲሆን ታስቦ እንጂ ሌላ አይደለም እና ነው፡፡ ይሄውም ሚዛናዊነት ወይም የዕውቀት መሰረት አለዚያም አጠቃላይነት አሳጥቶታል፡፡

አብዘሀኛው ጥቅሙን አስወግዶበታል ኡማው በአጠቃላይ ከስህተት ጥብቅ መሆኑ ከማጋደል እና ሙሉ በሙሉ ከመጥመም ቢታደገውም እንዲሁም ኡማው በአጠቃላይ ስልጣኔያዊ ችሎታን በውስጡ የያዘ እና በአብዘሀኛውም ለዕድገት ተቀባይ ቢሆንም ጭምር የተጠቀሱትን አረዳድ ለትክክለኛ አላማ አልነበረም፡፡

ለዚህም ተብሎ የእንቅስቃሴ ማዕቀፉን እና የግቡ መነሻን የዑማውን እንቅስቃሴ የሚያስፈልገውን የአስተሳሰብ ግንዛቤ ማስጨበጥ እና በኢስላማዊ ጉዳይ ዘርፍ የአስተሳሰብ አመራሮችን በማዋቀር ዙሪያ መስራት እና ይህንኑ ብቻ የስራ ድርሻ አድርጎ የሚይዝ እና የኡማውን የአስተሳሰብ ችግር ለመቅረፍ እራሳቸውን የቻሉ ብዙ ድርጅቶችን ማቋቋም የግድ መሆኑን እናያለን ይሄውም በማንኛውም ጊዜ የሚቀርበው ችግር እንደሚከተለው በመሆኑ ነው፡፡ የሙስሊም አእምሮ ኡማውን ማንቀሳቀስ የሚችል ተጨባጭ እና በቁርዓን እና ሀዲስ ውስጥ በተጠቀሱ ስነ ምግባሮችን ማስተሳሰር የሚችል አስተሳሰብ ማፍራት እና በድንጋጌ ግንዛቤ ዘርፍ ብቻ ሳይሆን በተለያዩ የህይወት ዘርፎ ውስጥ እንኚህን ስነ ምግባሮች ማጣጣም እስከምን ድረስ ይችላል የሚለው ጥያቄ ነው፡፡ ችግሩ የስነ ምግባር ችግር እና ወሳኝነትን አለማወቅ ብቻ አይደለም ስነ ምግባር በራሱ በቁርዓን እና በሀዲስ የተጠበቀ ስለሆነ ችግሩ በትክክል ዘመንን ፣ ቦታን እና ሰውን ታሳቢ ያደረገ ከመረጃ ማዕቀፍ የመነጨ አስተሳሰብን የማፍራት ችግር ነው፡፡ አስተሳሰቡ ስነ ምግባሮችን በተጨባጭ ማውረድ የሱንም ፖሊሲን መገንባት እና ማስቀመጥ መቻል ይህንንም ፖሊሲ ቋሚ የሆነ እድሳት ማድረግ መለኮታዊ መመሪያዎችን

ሁልጊዜ መገንዘብ የግድ ይላል፡፡ ሀሳቦች እንዴት እንደሚመነጩ እና ብሎም ከዘመኑ ፣ ከግንዛቤው ከፍላጎት ጋር በማጣጣም የኡማችንም እንቅስቃሴ ማስተካከል ወደሚችል ህያው አስተሳሰብ መቀየር እንዴት እንችላለን ? የሚል ጥያቄ ጭምር ነው፡፡

አራተኛ
መርሆች እና የተግባር እቅዶች

"ኢስላማዊ ዕውቀት" የተሰኘው መፅሀፍ ጭብጥ ለስራ አጠቃላይ የሆኑ መርሆችን ለመግለፅ የመጀመሪያ ሙከራ ነው ማለት እንችላለን፡፡ ኢንስቲትዩቱ በዚህ መፅሀፍ ውስጥ ያቀረበው የእንቅስቃሴና የሀሳብ አቅጣጫ በቲዮሪ የጀመረ የጥረት ሙከራ ነው፡፡ በ1984 እ.ኤ.አ ጀምሮ በተለያዩ ጎኖች ውስጥ ስራ ተጀምሯል፡፡
ከቁርዓን ጋራ እንዴት መጓዝ እና ከሀዲስ ጋር እንዴት መግባባት አለብን በሚሉ ዘርፎ ውስጥ አንዳንድ ጥረቶች ተደርገዋል በተጨማሪም በቅርስ (የጥንት መፅሀፎች) መግራራት ፣ በምዕራባዊ አስተሳሰብ እና አስተሳሰቡን በማወቅ ዘርፍ ሌሎች ጥረቶች ተደርገዋል፡፡ የዚህን ጥረት መጠን ማየትን ትተን ጥረቱን ማቅረብ ፣ ማጤን እና መመርመር የማይቀሩ ጉዳዮች ናቸው ይሔውም እቅዱ ትክክለኛ መሆኑን ሙሉነቱን እና ብቁነቱን እንድንረዳ ነው፡፡ የተለያዩ ማብራሪያዎች ፣ ሴሚናሮች የውይይት መድረኮ ጥናቶች ፣ ፅሁፎች የጥናት ሀሳቦች እና የመሳሰሉ ዘዴዎችን መጠቀም ተችሏል፡፡ ቢሆንም ግን ግምገማ ፣ ጥናት እና ውጤቶችን መከታተል የግድ ይላል፡፡ ለዚህም ነበር ኢንስቲቲዩቱ በተለያዩ ቦታዎች ባንድ በኩል እንደ ስሜት ህዋሳት እነድሆኑት በሌላ በኩል ደግሞ በእዚያ አካባቢ መልዕክቱን ማድረስ እና ኃላፊነቱን እንዲወጣ ቅርንጫፎችን እና ቢሮዎችን የከፈተው ሙከራው ጥሩ ውጤት አስመዝግቧል አንዳንዶች ግን የተፈለገባቸውን ውጤት ማስመዝገብ አልቻሉም፡፡ ሁል ጊዜ መደረግ ያለበት የሰራተኞች እና የቢሮዎች ስራ መመርምር ጥቅሙን ማጥናት ለአፈፃፀም የተሻለውን ረቂቅ ፕላን ማስቀመጥ ይሆናል፡፡ አንግዲያውስ ለስራ ህግጋት እና መንገዶች መነሻ እና መድረሻ ግቦች እንዲሁም ዕውቀትን የተደገፈ የአስተሳሰብ እቅዶች ያስፈልጋሉ፡፡ እነኚህ ነገሮች በሙሉ ግምገማ ፣ ክለሳ ፣ ማስተካከል እና እድሳት ያስፈልጋቸዋል፡ ፡ እንደ ወንድም ዶክተር አልሃሚድ አህመድ አቡ ሱለይማን እና ወንድም ሸሂድ ኢስማኤል አልፋሩቂ አላህ በእዝነቱ ይሸፍነው ብሎም ከዚህ ከተባረከው ቡድን ጋር የተቀላቀሉ ሌሎች ወገኖች ጋር የጀመረው ጉዳይ ከአስተሳሰብ ስቴፐ

በመቀጠልየሚቀርበዉን ጉዳይ እንዲህ በማለት በአጭሩ ማቅረብ እንችላለን፡፡ መነሻ ፣ መድረሻ ግቦች ፣ መንገዶች እና መስፈርቶች ከዚያም እርምጃዎች ብለን እንከፍላቸዋልን፡፡

1. መነሻዎች

- ኢስላማዊ ተልዕኮ አለም አቀፍ መሆኑን ማመን ይሄውም በማንኛውም ቦታ እና ጊዜ ለሠው ልጅ ዘውታሪ የሆነ ኢስላማዊ መልዕክት በመሆኑ ነው፡፡
ኢስላማዊ መልዕክት ዘውታሪ መደምደሚያ እና ከጊዜ ከቦታ ወሠን የራቀ መሆኑን ማመን የኡማውን ችግር የስነምግባር ችግር ሳይሆን የአስተሳሰብ ችግር መሆኑን ማመን አላህ በቁርዓን እና በሀዲስ ውስጥ ስነ ምግባሮችን ስለጠበቃቸው ነው፡፡
ስነ ምግባሮችን በመጠቀም እና የኡማውን ብሎም የሰውን ልጅ ችግር ለመፍታት እና ከሰቆቃ ለመታደግ በመተካት ሐላፊነትን ለመሸከም መለኮታዊ መመሪያችን በመጠቀም ረገድ ኡማው ዘመናዊ አስተሳሰቦችን ማፍለቅ ይችላል ብሎ ማመን፡፡
አስተሳሰብ ወይም የአስተሳሰብ ጉዳይየእንቅስቃሴ (የንቅናቄ)ተለዋጭሊሆን ይችልም በሎ ማመን እና ነገር ግን ትክክለኛ ለመሆኑ መስፈረትነው አንድ ስራትክክለኛ ለመሆኑ የአስተሳሰብ መነሻው ትክክል መሆን አለበት
ኡማው በአጠቃላይ ከማፈንገጥ ልቅእና አጠቃላይ የሆነ ጥመት ውስጥ ከመግባት የተጠበቀ ነው፡፡ መስፈርቱ ከተሟላ እና የተፈጥሮ መመሪያዎችን ካረጋገጠ ስልጣኔያዊ ተሀድሶ ለማምጣት መንገዶችን /ዘዴዎችን/ማግኘት ይችላል ብሎ ማመን፡፡

2. መሠራታዊ ነጥቦች

- ቁርዓን እና ሀዲስ ለዕውቀት ለስልጣኔ ፣ ለካልቸር እና ለአስተሣሣብ ምንጭ እንደመሆናቸው መጠን እንደ አዲስ ማጤን ያስፈልጋል፡፡ መረጃዎችን በተጨባጭ ለማውረድ በወህይ ጥበቃ ፍፁማዊነት ያለው ዘመን እንደመሆኑ መጠን ከትክክለኛ የነብያዊ ሲራ መነሣት የግድ ይላል፡፡

- የኢስላማዊ ቅርስን እና ስልጣኔን እንደ አዲስ መመልከት እና ለኢስላማዊ አላማ እና ግብ መለኪያዎች ተገዢ ማድረግ፡፡

- ለባህል እና ስልጣኔ ዘርፍ የሠው ልጅ የሥራ ውጤትን ማንበብ እና መሠረቱን /ባድግራውንድን/ እና የአስተሳሰሰብ መነሻን ታሣቢ ከማድረግ ጋር የባህል /ዕውቀት ልውውጥ ማድረግ፡፡

-	የቅርብጊዜ ኢስላማዊ ተጨባጮችን መመልከት ችግሮችን መከታተል ፤ የደረሰበትን ጉዳት መነሻ /ምክንያት/ ማስመር፡፡

-	በእነኚህ ሁሉ ሂደቶች ውስጥ የኢስላማዊ እጣ ፍንታን አድማስን መመልከረት አላማውን በማሣካት አቅጣጫ ኡማውን ማንቀሳቀስ፡፡

3. አላማ

-	በሠው ልጅ ግንባታ ፣እድሳት እና በጥረት ዘርፍ ሚናውን መጫወት እና ተልዕኮን መወጣት የሚችል ብርሃናማ የሙስሊም አዕምሮን እንደ አዲስ ማዋቀር ፣ ሙስሊምን ለመተካት ሚና ማብቃት የመጠቀም አቅሙን መገተንባት ይሄውም የአስተሳሰብ እና የስልጣኔ አድማሱን በማስፋት እንዲሁም የመጠቀም ችሎታን ለማስጨበጥ በህይወት እና በአድማስ ውስጥ ያለውን የአላህ መመሪያ መግለፅ ነው፡፡ ለዚሁ አላማ ሁለት መንገዶች አሉ

አንደኛ ፡- የአስተሳሰብን አለም ማጥራት ፣ የባህል ቅርስን እንደ አዲስ ማንበብ እና በሠረፁ አስተያየት እና በስጣኔያዊ አረዳድ ነፀብራቅ ውስጥ ማስተካከል ነው፡፡

ሁለተኛ ፡- ኢስላማዊ የዕውቀት ስርዓትን እና ብህልን መገንባት ነው፡፡

እነኚህ ሁለት መንገዶች የተለያዩ ቅርንጫፍ የሚቀናዘልበት መሠረታዊ መሽከርከሪያዎች ላይ መስራት ያስፈልጋል፡፡

- ***የመጀመሪያው መዞሪያ*** ፡- አካሄድ /አል ሚንሃጅ/ ይህ ማለት የተለያዩ ኢስላማዊ አስተሣሣብ እንቅስቃሴን የሚያስተካክሉ ደንቦችን መስፈርቶችን እና መመሪዎችን እንዲሁም የኢስላምን አላማ እና ግቡን እውን የሚያደርግ እና ከአጠቃላዩ እና ከመዳረሻ ግቦቹ ጋር የሚጣጣም አስተሳሰብን ለማምጣት የሙስሊምን አዕምሮ የሚመለከቱ ነጥቦች ናቸው ማለት ነው፡፡

- ***ሁለተኛው ማዕቀፍ*** ፡- አስተሳሰብ በዚህ ስር የሠው ልጅ የስራ ውጤት ሁሉ ይካተታል ወይንም አእምሮ እና የዕውቀት ውጤት በስሩ ይታቀፋል፡፡

- ***ሶስተኛው ማዕቀፍ*** ፡- አስተዳደግ /ተርቢያ/ እና ባህል ከዕውቀትዘርፍ ሰብዓዊ እና ማህበራዊ ግንባታ ማለት ነው ይሄውም በአስተዳደግ እና በእውቀት ስርዓት መሠረት ፡ እንዲሁም በመለያ በባህሪ በአርትበኪነ ጥበብ እና አጠቃላይየአስተሳሰብ ደረጃን ከፍ ማድረግ ወይንም ማንነትን ሊያዋቅር የሚያስችል የእውቀት ቡድኖችን መገንባት ይሆናል፡፡

- **አራተኛው ማዕቀፍ** :- ከተሜነት እና ግንባታ ናቸው በሠው ልጅ ቁሳዊ መንገዶች ውስጥ የሚሟላ የፈጠራ እና የውጤት ቡድኖች ናቸው፡፡ እነኚህ ማዕቀፎች እያንዳንዳቸው ምርት እና ብዙ የዕውቀት ማዕከላት ያስፈልጋቸዋል፡፡ ይህንንም ለማሣካት የሚቀጥሉትነጥቦች መከወን የግድ ይላል፡፡
- **አንደኛ** :- በዚህ ምርት የኡማው ,ሙሁሮች ትኩረት እንዲሠጡ ማነሳሳት ወሳኝ እና ተገቢነቱን አንዲሰማቸው ማድረግ ይሄውም በተለያዩ የስልጣኔ ማንቂያዎችን በመጠቀም ወደ አደባባይ እንዲመጣ ማድረግ ለመተግበር እንዲንቀሳቀሱ ያላቸው ተቀባይነት ማውሣት፡፡
- **ሁለተኛ** :- በዚህ ዘርፍ ውጤትን ማስመዝገብ የሚል ብቁ የሠው ሐይል ማፍራት እና ማዘጋጀት፡፡
- **ሶስተኛ** :- መነሻ ፣ መድረሻ ፣ ግብ እና ዘዴዎቹ ግልፅ የሆነ እና በተጠና የጊዜ ገደብ . ለግምገማ እና ለማስተካከል ፣ ለማቃናት አመቺ እንዲሆን ረቂቅ የሆነ መለኪያ በማስቀመጥ የተደገፈ እና የተጠና ፣ የጊዜ ገደብ ለተግባራዊ አመቺ የሆነ የዕውቀት እና የምትህርት ፣ የሚነበቡ ፣ የሚሰሙ የሚታዩ ማስሚዲያዎች እና ህዝባዊ የባህል ድርጅቶች አማካኝነት በዚህ ዘርፍ ተሳትፎ ማድረግ እንዲችል ነው፡፡ የተጠቀሱትን አላማዎች እውን ለማድረግ የሚረዱን ዋና ዋና መንገዶች በሚቀጥሉት ነጥቦች መጀመር ይሆናል፡፡

1. በአስተሳሰብ ዘርፍ ትኩረት ሰጥቶ የሰሩ የለውጥ ንቅናቄዎችን ሀሳብ ማጥናት የአስተሳሰብ ጉዳዮች ፣ እሱንም ማስተካከል ፣ የውጤት እና የድክመት ጎኖችን ማስመር የአስተሳሰብ ውጤቱን ማጥናት እለት ተቀዳሚ አድርጎ ማስቀመጥ እና በዘርፍ መመደብ የስራ ድርሻቸው አድርገው የያዙ ንቅናቄዎችን ሀሳብ በጥልቅ መመርመር እና ከሱም ለመማር እና ከሱ ጋር ለመጓዝ ባህላዊ መረጃን ማስቀመጥ፡፡
2. በነኚህ ማእቀፎች ዙሪያ የተለያዩ ተመራማሪዎች እንዲፅፉ ማድረግ፡፡
3. እስኮላርሺፕ ማግኘት እና ለነኚህ ማዕቀፋት ቅድሚያ እንዲሰጡ ማዕከላትን . የዕውቀት /የትምህርት/ ድርጅቶች ውስጥ የሚደረጉ ጥናቶች መምራት፡፡
4. የጋራ ስራዎች ለመስራት ተመሳሳይ አላማ ካላቸው ድርጅቶች ጋር በመተባበር፡፡
5. ሲምፖዚዬሞችን ማካሄድ :- የአስተሳሰብ እና የስልጣኔ ፕሮጀክቶችን ማቅረብ ፣ ማተም ፣ በሚዳመጡ ፣ በሚታዩ ፣ በሚነበቡ ማስሚዲያዎች ላይ

ማቅረብ ፣ ያዋጭነት ጥናት ማድረግ ኡማው ለቀረበው ሀሳብ ከፍተኛ ትኩረት እንዲሰጠው በማድረግ እና ሰፊው ህዝብ ዘንድ የተቀባይነት ባህል ለማመቻቸት ነው፡፡

6. ባሉት ኢስላማዊ ድርጅቶች እና አደራጃጀቶች ማዕቀፍ ውስጥ የአስተሳሰብ ጉዳይ መሆኑን ፣ ለዘርፉም ሰፊ ሽፋን በመስጠት እንዲቀሰቀስበት ለማድረግ መሞከር የአስተሳሰብ ጉዳይም ማስተካከል ወሳኝ መሆኑን መግለፅ እና ማስተካከል አስተሳሰቡንም ማዳበር የግድ ነው፡፡ አንድ ስራ ትክክለኛ ለመሆኑ መሞላት ከሚገባቸው መስፈርቶች አንዱ በመሆኑ ነው፡፡

7. በትምህርት ሚኒስቴር ባህል እና ማስታወቂያ ሚኒስቴር ውስጥ ወደሚገኙ ዋና የፕላን እና የባህል ኮሚቴዎች ለማድረስ መሞከር ይሄውም ለነዚህ ማዕቀፎች ውስጥ እና ከፍተኛ ትኩረት ሊያገኙ የሚገባቸው ጉዳዮች መሆናቸው ለማሳመን ነው፡፡

እዚህ ላይ መረዳት ያለብን ነገር ጉዳዩ ከአንድ ድርጅት ወይም ኢኒስቲቲዩት አቅም በላይ መሆኑ ነው እንዲሁም ለተወሰነ ጊዜ ሊጠናቀቅ የሚችል አይደለም ማንኛውም ቦታ እና ዘመን የዑማው እና የምሁራኖች ጉዳይ ስለሆነ ነው፡፡ አንደኛ አይነት ኢኒስቲቲዩት ሊጫወት የሚችለውን ሚና እንደሚቀጥለው ማቅረብ ይቻላል፡፡

1. ጉዳዩን ፍንትው አድርጎ ለማቅረብ መሞከር ፣ ማስረዳት ፣ የተለያዩ ጎኖችን መዘርዘር እና ግልፅ የሆኑ እና ሙሉ ዝርዝሩ የተጠና እቅድን ለማስቀመጥ መሞከር፡፡

2. ባለመረዳት ወይም በላይ መድሎነት ምክንያት እና ባለማስተካከል የተስፋ መቁረጥ በሽታን እና ቸልተኝነትን ሊከላከል የሚችል አሰማመጥና ዝርዝር ናሙናዎችን ማቅረብ፡፡

3. መከታተል መተንተን ፣ ማብራራት ፣ መምራት ፣ መተቸት ማሰተካከል እና ማቃናት፡፡

4. ፕላኑን ፣ ጎኖቹን መዳረሻዎችን ማስገንዘብ እና በተሳትፎ ፣ በመደገፍ ስራቸው ታሳቢ ማድረግ እና ማስተካከል ወደሚችሉ ወገኖች ለመድረስ የተሳትፎውን ክብ ማስፋት፡፡

ለዚህም የሚመለከታቸው ድርጅቶች ልክ እንደ ሚያስተነትን እና በጉዳዩ ውስጥ እቅድን እንደሚነደፍ አእምሮ ሚናን መጫወት ይችላሉ፡፡ የሌሎችን ሀይል በማቀናበር እና በመጠቀም የሚችል በመሆኑም የሀላፊነት ሸክምን ብቻውን

ከመሸከም የራቀ ይሆናል፡፡ ስለዚህም ከሌሎች ድጋፍን ከመጠየቅ በራሱ የሚረዳ ይሆናል፡፡ እንዲሁም በዝርዝር ጉዳዮች አቅሙን ከማባከን መቆጣጠር እና የመምራት ስራውን ይሰራል በዚህም የስራ ድርሻው በነኚህ ማዕቀፋት ውስጥ ግለሰቦች ብቻቸውን ማምረት የማይችሉትን መሰረታዊ ጉዳዮችን የማምረት ስራ ይሆናል፡፡

የሚቀጥሉትን ተግባራት ማከናወን ጠቃሚ ሳይሆን አይቀርም

1. በነኚህ ማዕቀፋት ሁሉ ውስጥ የተጠና እና ዝርዝር የሆነ የስራ ፅሁፎችን ማዘጋጀት ይሔውም ለኢንስቲትዩቱ ቢሮ ወይም ተባባሪ ወገን ባለበት ሀገር ውስጥ ሁሉ ተከታታይ ሲንፖዚየሞች እና የትምህርት ኮርሶች በማዘጋጀት ነው፡፡ ከዚያም አለም አቀፍ ሲንፖዚየሞች ማካሄድ እና ምርጥ ውጤትን ለማግኘት እና በጉዳዩ ላይ የኡማውን ግንዛቤ ለማነሳሳት ይህንኑ ነገር ማጠናከር ነው፡፡

2. በሚቻለው መንገድ ሁሉ አስፈላጊውን ተደራራቢ ውጤቶች ለማግኘት ምርቶችን በፍጥነት ማሰራጨት

3. የተለያዩ ሙህሮች ጋር እና በዩኒቨርሲቲ ፣ በትምህርት ተቋማት ውስጥ ከሚገኙ ሀላፊዎች ጋር ግንኙነት መፍጠር እና ወደነዚህ ማዕቀፋት ትኩረታቸውን መሳብ፡፡

4. በዩኒቨርሲቲዎች ውስጥ የሚገኙ የዲፓርትመንት ሀላፊች የማስተር መምህራኖች ጋር ጠንካራ ግንኙነት በመፍጠር እና ሀሳቡን በማቅረብ መቀጠል ፣ ሀሳብን ፕሮጀክቶችን እና እቅዶችን የተግባር አስተያየቶችን ማቅረብ እና ሀሳቡንም ለመደገፍ ጥሪ በማድረግ ዘርፍ ትኩረት መስጠት፡፡

5. ከማስተር ተማሪዎች ጋር ግንኙነት በመፍጠር ከነኚህ ማዕቀፋት ጋር ግንኙነት ያላቸው የዕውቀት ፕሮጀክቶችን እና ሀሳባችን ማቅረብ፡፡

6. በተለያዩ የሙስሊም ሀገራት በእያንዳንዱ ሀገር ውስጥ የዕውቀት ሀይልን ማሰብ እና ከኢስላማዊ እይታ በኩል ወደ ማህበራዊ ጥናት አቅጣጫ የሚጠቁም ልዩ የማህበራዊ ሳይንስ ቤተ መፅሀፍቶችን በማቋቋም ትኩረት መስጠት፡፡

7. “ለማስትሬት እና ለዶክትሬት” የተለያዩ እቅዶችን በማስቀመጥ እና በነኚህ ማዕቀፋት ጥላ ስር በዘርፍ ውስጥ እንዲናፈሱ መስራት፡፡

8. እነኚህን ማዕቀፋት ኢፋ በማድረግ ፣ በተግባር ፕላኖችን ለማስቀመጥ እና በነኚህ ዘርፎ መፃፍን ለሚመርጥ ሰው ተስማሚ የሆነ ሽልማት ለማዘጋጀት አስፈላጊ የሆኑ ጥናቶችን መምረጥ፡፡

9. በኢስላማዊ የስራ ዘርፍ ከተሰማሩ ወገኖች ጋር ግንኙነት በመፍጠር ጉጉት ማደር እና በነኚህ ማዕቀፋት ዙሪያ አስፈላጊውን አስተሳሰብ ለመትከል የማይቀረው አደባባይ አድርጎ ማሰብ እና ወሰጥነቱን ፣ አስፈላጊነቱን ፣ ሀሳቡን መደገፍ ጥሩ የሆነ ውጤት እንዲያስመዘግብ መስራት ፍላጎት እንዲኖራቸው ማድረግ

4.ዘመናዊ የኢስላማዊ ተጨባጭ መዋቅር

በአቅም እና በእንቅፋቶች መካከል

ዘመናዊ ኢስላማዊ ተጨባጭን የሚያዋቅሩ ነገሮችን እና መሰረታዊ ጎኖችን እንደሚከተለው ማስቀመጥ ይቻላል፡፡

1. አፊሻሊዎች
2. ሀይማኖት አልባዎች
3. ኢስላማዊ እንቅስቃሴ አጀንዳዎች
4. ላይ መድሎ እና የአስመሳይነት ሙከራ አካሄድ
5. ተለምዷዊ አቅጣጫ
6. ብዙሃኑና ተራው ህዝብ
7. ጎናዊ ጥርነት
8. አካዳሚካዊ ማዕቀፎች
9. የራስ ወይም የግል ስህተቶች

የሚያጠራጥረው ነገር ለዘመናዊ ተጨባጭ መዋቅር የሆኑ እነኚህ ነገሮች ማሳደግ እና ከሱም መጠቀም የምንችልበት አወንታዊ አንዳንድ ጎኖች መኖራቸው ነው፡፡ እንዲሁም እንቅፋት እና መሰናከል ወይም በትክክል ካልተረዳው እና ከሱጋር መጓዝን አሉታዊ ጎኖች አሉ ይህ ነገር በትክክል ካቀድንበት በዛኑ ጊዜ አነሳሽ እና አቅም ሊሆን ይችላል በትክክል በታቀደበት እና በሱ ዙርያም ትክክለኛ የፖለቲካ መስመርን ካስቀመጥን መንገዶች ካመቻቸን የግንባር መንገዶችን ከሞከርን ፣ አቀራረቡን ካሳመርን ፣ ለሚቆጣጠሩትን ችግሮች ቁልፎችን ማግኘት ከቻልን እና ከቀረቡ ጉዳዮች ጋር መጓዝን ካሳመርን፡፡

ይህ ሁሉ አንዳንድ ችግሮችን ለስራ አነሳሽ እና ለአቅም ግንባታ ወይም ለእንቅፋት እና መሰናከል ውስጥ ምክንያቶች ናቸው፡፡

ሀ. አፊሻሎች

በሙስሊሙ አለም ውስጥ አብዘሀኛው የሚመለከታቸው ወገኖች የኢስላማዊ አስተሳሰብ ግንዛቤ እና ከትልቅ የእውቀት ምጥቀት ጉዳይ ስጋት እና ጥንቃቄ ይበዛባቸዋል፡፡

ይሔውም እዚህ ቦታላይ መጠቀስ ለሚያስፈልጋቸው ምክንያቶች ሲሆን ግን ቢሆንም ዋናው፡፡ ምክንያት በኢስላም እና ታሪካው ቅርሱ መካከል እና ዋና ምሰሶዎች በሆኑበት በትክክለኛው ኢስላማዊ አስተሳሰብ መደላደል ያልቻሉ አፊሻላዊ ነገሮች በተለይ ደግሞ ማስሜዲያ ፣ የትምህርት ተቋም እና የተለያዩ የምርምር ድርጅቶችን መቆጣጠር የቻለው የምዕራባዊ አስተሳሰብ ሰለባ አደጋ ውስጥ የወደቀው ቡድን መካከል የሚደረገው ስልጣኔያዊ ግጭት /ፍጥጫ/ ነው፡፡ ለዚህም ተብሎ ከኢስላማዊ እይታ በኩል ተለዋጭ የስልጣኔ እና የዕውቀት ሀሳብን ማቅረብ በማንኛውም መንገድ ከሚያቀርቡት ሀይል የተለየ ወይም ተወዳዳሪ ማቅረብ ለማይፈልጉ እና የትምህርት ፣ የባህል ድርጅቶችን ለተቆጣጠሩ ቡድኖች የተለየ አመሰራረቱም ከኢስላማዊ የአስተሳሰብ ስርዓት ተለዋጭ እንዲሆን እና በቅጥ ግዛት ስር ለወደቁ ሀገራት ተወላጆች ማንነት ማዋቀር አስተዋይ እንዳደረጉ ስለተፈለገባቸው ነው፡፡

ይህ ሁሉ በሙስሊሙ አለም ውስጥ የትምህርት እና የባህል ቦታዎች በማንኛውም ቦታ ማግኘት አይቻልም ማለት አይደለም፡፡ ብዙ የአስተሳሰብ ፣ የእውቀት እና የአካዳሚ ሰዎች አሉ ሆኖም ችግራቸው ኢስላምን በትክክል ለመረዳት እድል አላገኙም፡፡ በሚሰሩበት ድርጅቶች ውስጥ እና በሚመራበት መስሪያ የቤት አማካኝነት እስልምናን በትክክል ከተረዱት ጠቃሚ የሆኑ ነጥቦችን ማስገባት ይፈልጋሉ፡፡ አንዳንዶች ደግሞ በዚህ ጉዳይ መተባበር ወይም የሚተባበር ቡድንን ማዘጋጀት ይችላሉ፡፡ ለዚህም ብለን ሌሎች ላይ አጠቃላይ ቅድመ ብያኔዎች ለመስጠት ምንም ቦታ የለም የሚል እምነት አለን፡፡

ይልቁንም ወደነኚህ ወገኖች ለመድረስ እና ረቂቅ በሆነ መልኩ ለመመደብ እንዲቻል ክትትል ማድረግ የግድ ይላል ከዚያም ወደ ሚሰራበት መስሪያ ቤት ለመድረስ እና ጠቃሚ እቅዶችን እና ሀሳቦችን ለማቅረብ በሚደረገው ሙከራ የስራ ዕቅድን ማስቀመጥ ያስፈልጋል፡፡ እንዲህ አይነት የማህበረሰብ ክፍሎች ላይ

ለተለያዩ ችግሮች የመፍትሄ ምንጭ እንዲሆኑ ሊያሳምናቸው በሚችል መልኩ ጉዳዩን በጥሩ ሁኔታ ማቅረብ ውስጥ ነው ይሄውም ለችግሩ እንቅፋት ከመሆን የመፍትሄ ሀሳብ መነሻ ይሆኑ ዘንድ ነው። እነርሱን በኢስላማዊ ተለዋጭ ተቃራኒ አለም መደብ እና አለማስቀመጥ ብሎም ተፈጥሯቸውን ህያው ለማድረግ መቻል ሀይማኖታዊ ዝንባሌዎችን ማነሣሣት ወደ ድርጅታቸው አስተሳሰባዊ እና ባህላዊ ተሀድሶ ጉዳዮችን ማስገባት እንዲችሉ እና ከጉዳዩ አቅም በመሆን የእንቅፋት ሚናን እንዳይጫወት አስተሳሰባዊ መሰረትን ማስጨበጫው ይጠበቃል።

ለ. ሀይማኖት አልባዎች

ሴኩራሊዝም ወይም ሀይማኖት አልባዎች ስንመለከት ቡድኖች ወይም የተራ ህዝብ ንግግር ከነርሱ ጋር የሚጠቅም ስብስቦች ናቸው። ቁርዓን ለማንኛውም ማህበረሰብ ተራ ህዝቦች እና መሪዎች እንዳሉት አስተምሮናል።

በተራ ህዝቦች ወይም ለመሪዎች የራሳቸው የሆነ የአነጋገር ዘይቤ አላቸው። ህዝብ ከተከታይነት በጭፍን መመራት ካዳነው ፣ ነፃ ካወጣነው ፣ ቀጥታም ካናገርነው እና በግልፅ ወደርሱ ሀሳብን ማድረስ ከቻልን ፣ ከሚኖርበት ስቃይ በመነሳት የለውጡን አስፈላጊነት እንዲያምን ማድረግ ከተቻለ እና ይህን ዑማ እንደ አዲስ በመገባት እና በስልጣኔያዊ ጎዳና ላይ በማስቀመጥ ተሳትፎ እንዲያደርግ የዑማውን ምኞት እና አላማ እውን ማድረግ ይቻላል። በሚል እሳቤዎች ነበር የማህበረሰቡ የላይኛው ክፍል አብዘሀኛውን ጊዜ ከቦታው እና ከጥቅሙ ላይ የሚከላከሉ ሚናውን የሚያደክም ማንኛውንም ተለዋጭ ሀሳብ በማጣጣል እና በመቃወም ያለሰለሰ ጥረቱን ይለግሳል። ይህ ደግሞ የመገፋፋት ባህሪ ነው። መጨረሻውም አላህን ለሚፈሩት ነው። እነኚህ የማህበረሰብ መገናኛ ክፍል ሁሉም እሺ ብሎ ከመቀበል ያፈነገጡ የጋራ ጥቅሞችንም ወሰን ከተቻለ የኢስላማዊ ፕሮጀክት ባልተቤቶች የውይይት እና የክርክር ሂደቶችን ማሳመር ከቻሉ ከበላይነት እና ካዛኸኝነት ስሜት ከራቁ እና ከነኚህ ሰዎች ጋር በእምነት እና በፊቅህ አላስፈላጊ ክርክር ውስጥ ከመግባት መቆጠብ ከቻሉ ብዙ የማህበረሰብ የላይኛው ክፍል ወገኖችን በእስልምና ተቃራኒ ከመቆም ወደ ገለልተኛነት መቀየር ይቻላል። ከገለልተኛነት ወደ ደጋፊነት እና ወደ የአስተሳሰብ አባልነት ማምጣት ይቻላል ወይም ሀይማኖታዉ ወይም ስልጣኔያዊ ድጋፍ እንዲያደርጉ ማዞር ይቻላል። በርግጥም በዚህ አቅጣጫ መንገዳቸውን የቀደዱ ብዙ ወገናት ማየት ተችሏል። ቱሩፋት ለአላህ ብቻ ነው።

በዚህም ከዚህ ቡድን ጋር ከኢስላማዊ እይታ አካል ነው ብሎ መመልከት ይቻላል እንደዚህም አስተሳሰባዊ እና ሳይንሳዊ እምነቱን በመፈረካከስ ብዙ አባሎችን አቅጣጫ ማስቀየር ይቻላል፡፡ ይሄም የምዕራባዊ ስልጣኔ ሣይንሳዊ መሰረቶችን ጠንካራ እና የተደላደለ በሆነ ሣይንሳዊ ትችትን በማቅረብ ፣ ኢስላም ስህተት ማስተካከል እና ምንጩ ምንም ይሁን ምን መተቸትን እስልምና ሁል ጌዜ የሚደግፈው መሆኑን ትክክለኛ ገፅታ ወደነርሱ በማቅረብ እና የአስተሳሰባዊ ባግራውንዳቸው የሆነው ጥቅል የምዕራባዊ አስተሳሰብን ዝንባሌያዊ አነጋገር ወይም ከተለያዩ የአክፍሮት ወይም ሌሎችን ባለአስፈላጊ ባህሪ ከመግለፁ ጋር ከተቆራኘ አጠቃላይ ውንጀላ በራቀ ሚዛናዊ እና ሣይንሣዊ በሆነ መልኩ በመተቸት መሆን አለበት፡፡ ለዚህም ነው ይህ ቡድን የተለያዩ ክፍሎች ቢኖሩትም እሺ የማለቱ ደረጃ እና አፀፋ ሳይለያይ አይቀርም ከነርሱ ውስጥ ይህን የአስተሳሰብ ሂደት ለመታደስ ዝግጅት የሆነ እና ሙስሊም የሆነን ሰው እንደ አዲስ ማቋቋም አቅም ያለው የስልጣኔ እና የባህል ቅርስ ካለው ቡድን አዲስ ሙከራ በመሆኑ በብልህነት የሚገለፅ እና በእርሱ ዙሪያ ውይይት ማድረግ የሚገባው ጉዳይ ነው ብለው የሚያስቡ ቡድኖች ይኖራሉ ከነርሱም ውስጥ ነገሩን ሙሉ በሙሉ የማይቀበሉ እና በወገንተኝነት አለዚያም ጥቅማችንን ያሰጣናል በሚል ስጋት በመነሳሳት ተቃራኒ ተግባር የሚፈፅሙ ይኖራሉ ለዚህም ሲባል ነው፡፡

አንዳንዶች ይህ ሀሳብ በአስተሳሰብ ፣ በባህል እና በዕውቀት ካለበት የበላይነት ቦታው ለማራቅ የሚደረገው ጉዞ አንድ እርምጃ ነው ብሎ ሊመለከተው ይችላል፡፡ የዚህ ቡድን አብዘሀኛው ነገሮችን በጥልቀት አለማወቅ በኢስላማዊ አስተሳሰብ እና ስልጣኔ ዘርፍ ትክክለኛ የሆነ ግንዛቤ አለመኖሩ ነው፡፡ በአስተሳሰብ ዘርፍ አዲስ ምርጥ ጥናት በሚቀርብበት ጊዜ እና ከዘመኑ ጋር መጓዝ የሚችል ትክክለኛ ጥናት ሲቀርብ ኢስላማዊ የአስተሳሰብ ጥናት በኢስላማዊ ስነ - ምግባሮች እና በዘመኑ መካከል ግንኙነትን በመፍጠር ከቻለ ኢስላም በሳል ከሆነ ውይይት ጎን በጎን መሰረታዊ የሰው ልጅ ችግሮችን መፍታት ሊችል ዘንድ አለም አቀፍ በዓል እና ስልጣኔያዊ አማራጭ አድርጎ ማቅረብ ከተቻለ የዛን ጊዜ ማሰብ የሚችሉ ወገኖችን በመያዝ ይህ ነገር በቂ ሊሆን ይችላል፡፡

እንዲሁም ለዚህ ሰላም የጥላቻ አቋም ምክንያት ወይም በአፈንጋጭነት ባህሪ ምክንያት የራሳቸውን የአስተሳሰብ ቦታ ያልያዙ ሚዛናዊ ሰዎች ይልቁንም ዘመናዊ ኢስላማዊ አነጋገር ድክመት እና አሚርነት ምክንያት ሊሆኑ ሚዛናዊ ወገናትም ወደራስ ማድረግ ያስችላል ይህንን ከሚያረጋግጡልን ነገሮች ውስጥ ከአንዳንዶቹ

በአስተሳሰብ ብስለት ደረጃ በሚደርሱበት ጊዜ ከዚህ በፊት ሲክዱት የነበረውን አልፎም ከመሰረቱም የለም ሲል የነበረውን በኢስላማዊ አስተሳሰብ እና ባህል ሲኮሩ ያየናቸው ሰዎች መኖራቸው ነው፡፡ ከዚህ በፊት የነበረው አቋሙ ይህን ነገር ለማየት እድል ባለማገኘቱ ምክንያት መሆኑን ይገልፃል፡፡ በዚህ ረገድ እንደ ምሣሌነት ፣ ዶክተር ዘኪይ ነጂብ ማህሙ እሱ ከሱ በፊትም /አል አቃድ/ ሌሎችንም መጥቀስ ይቻላል፡፡ ቁርዓን የማህበረሰቡን የላይኛው ክፍል በቀጥታ አናግሯቸዋል አወያይቷቸዋል፡፡ አንዳችን አንዳችንን ማሣመን ሲችል ከፊሎችን ከኡማው ህልውና እንዲሸሩ አድርጓል፡ የመሪዎችን የስራ መዘዝ ባሸከመ ገዜ የአብዛኛውን ህዝብ ቀልብ ማግኘት ችሏል መሪዎች ቅንጣት ያክል መጥቀም እንደማይችሉ እና ከውይይት ከታሪክ ከክርክር አስደማሚ ምሳሌዎችን አቅርቧል።

ሐ. የተለያየ ኢስላማዊ ስራ አንጃዎች

ብዙ የኢስላማዊ ንቅናቄ ቡድኖች ወይም በኢስላማዊ ዘርፍ የሚሰሩ ወገኖች ችግር በፅኑ የኢስላም መርሆች እና በስነ ምግባሮች መካከል ወይም በአላህ ጥበቃ በተጠበቁ መርሆች እና በስነ ምግባር ስነስርዓቶች ብለን በምንጠረጥራቸው እና የሙስሊሞች የአስተሳሰብ ውጤት ወይም የአስተሳሰብ ጥረት ስነ ምግባሮችን እና መርሆችን በወቅቱ የሰዎች ተጨባጭ ማውረድ እና ይህንን ተጨባጭ በመርሆች በማስተካከል የሚል የአስተሳሰብ ሒደት መካከል የሚደረግ መቀላቀል ነው፡፡ ይሔውም የአስተሳብ ጥረት ለአፍታ ያክል መቆም አልቻልም በአስተሳሰብ ጉዳይ ውስጥ እንከን ወይም ችግር በመፍጠር ስነ ምግባር እና መርህን ወደ ማከተም እና ማንኛውንም ችግር መፍታት ከመቻል በራቀ መልኩ ከተግባራዊ ተጨባጭ አደባባይ ወደ ሪድዓት እና ወደ ቅዱሳዊነት አደባባይ ማሸጋገር የግድ ያደርሳል፡፡
ኢስላማዊ ንቅናቄዎች /እንደ አጠቃላይ/ እነኚህን ችግሮች ሙሉ በሙሉ መፍታት አልቻሉም አንዳንድ ግለሰቦች ጉዳዩን ቢረዱትም ተፈላጊውን ግን ማሳካት አልቻሉም፡፡ ሁኔታዎቸ ፣ የግፍ እና የማሳደድ ችግሮች ፣ የማፈናቀል እና የመከራ አይነቶች የአንዳንድ እንቅስቃሴ አስተሳሰባዊ አመራር ቦታ እነኚህን የመከራ እና የችግር ሁኔታዎችን ማለፍ እና ተሞክሮ ልምድ ለጉዳዩ ስልጣኔያዊ አካሄድ እና አስተሳሰብ ወሳኝ መሆኑን መረዳት ከሚያስችላቸው ፍጥጫ እና ባህሪው ክልል ወጣ ያለ ፖለቲካዊ እና አስተሳሰባዊ የስራ መንገድ የተሞክሮ እና የልምድ አቅምን ማፍራት ወደማይችሉ ወገኖች በመሸጋገሩ እና ውስብስብ ሁኔታዎች በመጨመራቸው ጭምር ነው፡፡ ለዚህም ብለን ብዙ የበፊት አመራሮች

የአስተሳሰብ ባህሪያቸው ምሽግ በመያዝ ፣ የፅናት እና የመጋፈጥ አስተሳሰብ ይታይባቸዋል፡፡ የማንሳት ሀሳብ ያሸንፋቻዋል፡፡ በብዛት የአስተሳሰብ ውጤታቸው ለሚደርስባቸው ስቃይ አፀፋ እንደ መሆኑ መጠን የአስተሳሰብ ችግር እንዲታደስ ካደረጉ ሁኔታዎች እና ባህሪዎች ከሆነው “የአስተሳሰብ ችግር” ተብሎ ሊጠራ ከሚቻለው ነገር ውስጥ በመሆኑ የተበዳይነት እና የፍጥጫ ሁኔታን ማለፍ እንዳይቻል ምክንያት ሆኗል፡፡ በመጠበቅ እና ያለፈውን ለመምጫውም በሚል የአቂዳ እና የፊቂህ ጉዳዮች እንደ አዲስ ማቅረብ እና ወደ ማውሳት ዞረዋል ውይይታቸውንም በአቂዳ ጉዳይ ወይም ሻል ባለ ሁኔታቸው በፊቅህ ጉዳይ አድርጎታል፡፡ ወደ አለፈው አቅጣጫ መዞር ፣ የወቅቱን ጉዳይ ማስተካከል እና የወደፊቱን ሁኔታ ከመገመት መቆጠብ አብዛኛው ባህሪያቸው ነው፡፡

በኢስላማዊ ምዕራብ አካባቢዎች እስልምና መቆም ኢራን ባመለካከት /በመዝሀብ/ መገለሉ ፣ ቱርክ ምዕራባዊ አቅጣጫ እንዲኖራት መደረግ የህንድ አካባቢ ሙስሊሞች እና የደቡብ ምስራቅ ሙስሊሞች በአካባቢ ጉዳያቸው ቢዚ መሆን የግብፅ ኢስላማዊ ሚና ማደሰስ ፣ ለሚታወቁ ምክንያቶች እና ሁኔታዎች የሻም እና የኢራቅ ሚና መቀነስ እንዲሁም በኢስላማዊ ማዕከላት ውስጥ የፊቂህ የዐቂዳ ፣ የመመሪያ አቅጣጫዎች መታየታቸው ፣ ስልጣኔያዊ አስተያየት መቀነሳቸው የአይዲዮሎጂ ፍጥጫ ጉዳይ ትኩረት ፈጠራ አያስፈልግም የሚል ስሜት መኖር ፣ ያለፉት ለሚመጡት የተውት የላቸውም ብሎ ማሠብ ይህ ሁሉ እና ሌሎችም ብዙ ምክንያቶች በእነኚህ ንቅናቄዎች አቅጣጫ ውስጥ እና በአነርሱ የስልጣኔ ግንባታ ውስጥ የአስተሳሰብ ስራ ሚናው እንዲቀንስ አድርጓል፡፡

ለዚህም ነው የአስተሳሰብ ጉዳይና ችግርን አብዘሀኞቻቸው የአስተሳሰብ በቅንጣት ነው ወይም የኡማውን ችግር በመመርመር ችግር በመመርመር ውስጥ የተፈጠረ ችግር ነው ወይም የአደረጃጀት መንገዱን እና እንቅስቃሴ ስርዓቱን የተላለፈ ነው ወይም በመረጃ እና በወህይ አቅጣጫ የሚደረግ አእምሯዊ ሙረታ ወይም ከሱ ተቀያሪ ማቅረብ ነው ወይም መወዳጀት /ወላዕ/ ካርታ ውስጥ የአስተሳሰብ እና የግንዛቤ ፕሮጀክትን የሚቀይር ጉዳይ ነው ወይም ህዝቡ በአመራሩ ያለውን የሚያዳክም ነው የሚል እይታ አላቸው በኢስላማዊ ምዕራብ አካባቢ ፣ በሻም እና በኢራቅ ኢስላማዊ ንቅናቄ መታጠቁ እና ሌሎች የአስተሳሰብ ት/ቤቶች በባህሪቺው . በማዋቅራቸው ፣ በሁኔታቸው የተለዩ ሆነው መገኘታቸው በወቅቱ ችግር ደረጃ ተራማጅ አስተሳሰባዊ ውይይትን እና ስልጣኔያዊ ፕሮከከቶችን ማቅረብ በኢስላማዊ ሀገራት አንዳንድ ጊዜም በአለም አቀፍ ደረጃ ተትዕኖ ፈጣሪ

ሀሳብን ማፍለቅ ፣ የህዝቡን ተሣትፎን ማስፋት ፣ የኢስላማዊ አስተሳሰብን ከመከላከል እና ከቅስቀሳ አቋም ወደ የሰው ልጅ ጉዳዮችን እና ችግሮችን በመፍታት ረገድ ወቅታዊ ውስጥ የሚገቡ የአስተሳሰብ ጥረቶች ይፋ መሆንን አልከለከለም ይኸውም ኢስላማዊ ፕሮጀክትን የሙሁራኖች ፍሬ እና የህዝብ ውጤት ለማድረግ በሚደረግ ሙከራ ውስጥ የመጣ ነው፡፡ ይሄውም ታዋቂ ኢስላማዊ የአስተሳሰብ ት/ቤቶች ማዕቀፍ ውስጥ የታየ ነው፡፡

የቀረበው አስተሳሰብ እና የባህል ፕሮጀክት ባህሪ ህዝብን ማደራጀት ወይም የአደረጃጀት መሰረትን ማዋቀር አይደለም ቢሆን ግን ማቀሳቀስ የሚሞክር እና የአስተሳሰብ እና የባህል ድጋፍን የሚያቀርብ ነው፡፡ የአስተሳሰብ ጉዳይ የመጀመሪያው አላማ የሚያደርግም ነው ለዚህም ተብሎ ወደ ኢስላማዊ ሣይንስ ማምራት በአደባባይ ውስጥ ከሚገኙ ማንኛውም ኢስላማዊ ንቅናቄ እራሱን ተቀያሪ አድርጎ አያስብም አስተሳሰብ ፣ ሳይንስ እና ባህል ዘርፎች ውስጥ ለማንኛውም ትክክለኛው ንቅናቄ እና ጥሩ ስራ ቅሮት የሌለው መስፈርት የሆነውን የአስተሳሰብ ቦታን ማዳበር የስራ ድርሻን አድርጎ ያያል ይህ ጉዳይ አብዛኛውን ጊዜ ችላ የተባለ ወይም ተገቢውን ጥረት እና ትኩረት ያላገኘ ጉዳይ በመሆኑ ነው፡፡ ባህላዊ ጉዳይን መምረጥ እና አስተሳሰብ ጉዳይ ቢዚ መሆን ወይም በባህል ወይም በሳይንስ እና በስልጣኔ ጉዳዮች ዘርፍ መስራት ይህ አቅጣጫ የሚጠበቅ መሪ ያለው እና በዑማው የተለያዩ መንገዶችን የሚያቀርብ ከሙስሊሙ አለም እና ከሱ ውጭ ካሉ ወገናት ጋር በእኩል ደረጃ ለመጓዝ ባህላዊ መረጃን በማቅረብ መረጋጋት ለሚፈልግ ሰው በቂ መረጋጊያ ነው፡፡ እንዲሁም ኡማውን በማዳን ለሚሰሩ ወገኖች ድጋፍ የሚያደርግ እና በንቅናቄያቸው ላይ ሽኩቻን የማይፈጥር ወይም በአደረጃጀታዊ ቦታቸው ላይ እና ህዝቡን በመምራት ላይ ውድድር የማይገባ ነው፡፡ እንደ አስተሳሰባዊ አቅርቦት መሰረት /ጥርት ያለ የሰው ልጅ ጥረት ሲሆን/ ምን አልባትም ማህበረሰቡንም ይሁን ግለሰቦች ወይም የሚያደርሰውን የአቂዳ የእምነት ጉዳይን ያለፈ ነው፡፡

ይሄውም ከተቀሩት ወገኖች ጋር ወደ ፍጥጫእና ግጭት ያደርሳል በሚል እሳቤ ነው በተመሳሳይ ፊቂሃዊ እና በድናዊ /ጦዒፍ/ አመለካከትንም ያልፋል።

የሙስሊሙ ኡማ በዛሬው እለት እየተበታተነ እና እየተሠጣጠቀ በመምጣቱ የሚሠበሰቡ ምክንያቶች እና በህይወት ውስጥ የጋራ ነጥቦችን የሚያጠናክሩ አስተሳሰባዊ ቃል ኪዳን ባህላዊ አንድነቱን የሚያስጠብቁ ህገ - መንግስቶች በጣሙን ያስፈልጉታል፡፡ ልዩነትን እና አለመግባባትን የሚርቁ መሆንም

ይጠበቅባቸዋል፡፡ ይልቁንም ሚዛናዊ የአስተሳሰብ ሀሣቦች የልዩነት ክፍተት ለማጥበብ መንገድ ናቸው፡፡

በልዩነት ስነ ምግባር እነ ስነስርዓት ላይ ለማሳደግ ብሎችም ሁኔታዎችን ለማስተማር አስተያየቶችን ለማዳበር ወደ ሚችል አዊንታዊ ዘርፍ ለመቀየር እና አስተሳሰብን የሚያበለፅጉ እና ለማከፈር ከውንጀላ አዘቅት እና አስተሳሰብን (ንያዎን) ከመመርመር በላቀ መልኩ የሹራ (የውይይት) ዘርፎችን የሚያበዛ ያደርገዋል፡፡

ይህ ማለት ትክክለኛ የአቂዳ ጉዳይን ትኩረት አይሰጠውም ወይም ማህበረሰቡን ዝንጉ ተቀማጭ ሣይሆን የፈጠራ ባልተቤት ተቀስቃሽ በሁሉ የጠራ አስተሳሰቡን ንፁህ የሆነ አቂዳው የተስተካከለ ማህበረሰብን ማፍራት የሚችል በዘመናዊ አስተሳሰብ እንደአዲስ መቅረፅ አያስፈልግም በማለት እንዳልተፈለገ በድጋሚ መገንዘብ ያስፈልጋል፡፡

አስተሳሰባዊ ጥናት (ባህሪ) የእምነትን መሰረት እንደ አስተሳሰብ መነሻ በማድረግ እና የሸሪዓውን እውነታ በመገንዘብ የሸሪዓን አላማ ግብ ታሣቢ በማድረግ ጭምር አቋሞችን ማጥናት ፣ መተንተን ፣ መሰረትን ማወቅ ፣ ባህሪውን መረዳት አጠቃላይ አስተሳሰባዊ መፍትሄ ወደ ሚያስፈልግበት ፣ ምክንያት ይገፋፋል (ያነሳሳል)፡፡

ጉዳዩን አቅሎ አያይም ወደ አንድ ፈትዋ (ብያኔ) አድርጎ አይመለከትም ይልቁንም ምክንያታቸውን ማጥናት ወደሚያስፈልግ ጉዳዮች ይቀይራቸዋል፡፡ የመፍትሄ መንገደኞንም ይገመግማል፡፡ በኢስላማዊ ስራ ጉዳይ የሚሰሩ ወገኖች እና ደጋፊዎች የአስተሳሰብ ጉዳይ ወሣኝ ፣ አስፈላጊ እና በማንሳት እና ጠቃሚ ከሆኑ የሰው ልጅ የስራ ውጤቶች ሁሉ ለመጠቀም ቻይ እና ክፍት አዕምሮ የዘመኑን ጉዳይ ለመፍታት ስልጣኔያዊ የሸሪዓ ግንዛቤን ታሣቢ በማድረግ እና ከእምነት (አቂዳ) በመደርደር በሰረፀ አስተሳሰብ እና አረዳድ ነፀብራቅ ውስጥ ለእንቅሳቃሴው (ለኢስላማዊ ስራ እንቅስቃሴ) ቀጣይ የሆነ መሣሪያን እና ዘመናዊ የአስተሳሰብ መንገዶችን በማሟላት ስራን ለመምራት ማሟላት ያለበት የማይቀየር መስፈርት መሆኑን ከተረዱ ይህንን ጉዳይ ከመንደፍ እና ከሱም ከመጠቀም ብሎም ከማፅደቅ ወደ ኋላ አይሉም፡፡ ተፈላጊውን በአሁኑ ሰዓት የአስተሳሰብ ፖሊሲን ማስተካከል ፣ የአስተሳሰብን ጉዳይ ወይም የአስተሳሰብን ዓለም ከዑማው ህይወት ትክክለኛ የሆኑ ቦታ ላይ ማስፈን ፣ የአካሄድን አእምሮ ወይም

በኢስላማዊ ግንባታ ውስጥ የፖሊሲ አስተሣሠብን መገንባት በህዳሴ ፕሮጀክቶች ውስጥ የአስተሳሰብ እና የፖሊሲ ጉዳይ ውስጥ መሆኑን ትኩረት ማሰብ ናቸው፡፡
በዛሬው ጊዜ ኢስላማዊ ግሩፖችን (ጀመዓዎችን) እንደ መሀመድ ቢን አብዱልወሀብ ፣ ሸውካኒ አሸውካን ፣ ሽህ ወሊዩላህ አልደህላዊ እና ከርሱ በፊት ያለ ወይም በአንድ መንገድም ሆነ በሌላ እነርሱን የተከተለ ይመስል የተሀድሶ እና የማስተካከል ተጠሪዎች የአስተሳሰባዊ አቅርቦት ጋር የተደረገ መግባባት እና ውጤቶች እንጂ ሌላ አይደሉም በአንዳንድ ንቅናቄዎች ላይ በከፊል ሀገራት በአገር ውስጥም ሆነ በውጭ ደረጃ ወይም በአንዳንድ አካሄዶች እና በዘመናዊ የአስተሳሰብ ማዕከሎች ደረጃ የተከሰተው እድገት (ለውጥ) ያለምንም ጥርጥር ይህንን ጉዳይ እንዲደግፍ ያስገድዳቸዋል፡፡ ጉዳዩ ለነኚህ ንቅናቄዎች እንቅስቃሴዎች ያስገድዳቸዋል፡፡ ጉዳዩ ለነኚህ ንቅናቄዎች እንቅስቃሴቸውን ከዘፈቀደ እና ከገጠመኝ አካሔድ አቅምን እና በዙሪያ ያለውን ፣ ያለፉትን ተግባራት እና ተሞክሮዎችን መገምገም ፣ ስህተቶችን መራቅ ፣ ፣ የተፈጥሮ መመሪያዎችን በመጠቀም እና ፍሬያቸውን በመልቀም እረገድ ተሞክሮን በማግበኘት ዙሪያ ወደ ተጠና ሣይንሣዊ እቅድ ለማሸጋገር እና ለመቆየት ሲባል ጉዳዩ በአቀራረብ ሲስተም እና ወደ ማጣራት እና የአስተሳሰብ ኢስላምን ወደ መገንባት አስፈላጊ መሆኑን ብዙ መንገዶችን የመከተል ፣ የመታገስ እና አቀራረብን የማሳመር ጉዳይ ነው፡፡
ችላ ማለት የሌለብን አንድ መሰረታዊ ጉዳይ አለ እሱም አስተሳሰባዊ ንቅናቄን መሰረት የማስያዝ ጉዳይ እና አቅጣጫዎችን ከምንጩ ጋር ያለውን ግንኙነት ማብራራት ፣ ከኢስላማዊ ንቅናቄ ጋር ተቅራጥቶ አካሄዱን የሚያስተካክል እና ከቁርዓን እና ከሀዲስ የሆነውን ምንጩን በመሰብሰብ ፣ በመፃፍ እና በእለፍ ተቀደም በመመዝገብ የሚጠብቅ ተከታታይ እና ረጅም የሆነ አስተሳሰባዊ እና ባህላዊ ተሀድሶ እና ግንኙነት ክፍል ውስጥ አንደኛው መሆኑን እና ግንኙነቱን አጥብቆ የመግለፅ ጉዳይ ነው፡፡
ለዚህም ነበር ፖሊሲን ማዘጋጀት ፣ እሱንም መፃፍ ፣ ማሠባሰብ እና በእለፍ ተቀደም ማስቀመጥን ሁለተኛው የሒጅሪያ ምዕተ ዓመት ሣይጠናቀቅ በፊት የተዘጋጀው ከዚያም በመቀጠል የባህላዊ እና አስተሳሰባዊ እድሳት እና ህይወት የማድረግ ሙከራ እንደ አልገዛሊ እና የህይማኖት እውቀቶችን ህያው ወደማድረግ የተጠሩ ዑለማዎች እና ለሰለሃዲን ፣ ቢንህዝም ፣ ቢንሩሽድ ፣ ቢን ተይሚያ ፣ ቢን አልቀይም ፣ ቢን ኸልዱን ጊዜ /ዘመን/ ያመቻቹ ምሁራኖች እና ከአስተሳሰብ

ተሀድሶ ጉዳዮች ውስጥ የተባለውን የጥረት /ኢጅቲሃድ/ እና የመከተል /ተቅሊድ/ ጉዳይ በመመልከት እንቅስቃሴያቸው ልዩ የሆኑ የቅርብ ጊዜ የተሀድሶ ንቅናቄ መሪዎች እንደ ሸህ ወሉዩላህ አልደህላዊ ፣ ሙሀመድ ቢን አብደል ወሀብ ፣ አልሸውካኒ ፣ አል አፍጋኒ ፣ ሙሀመድ አብዱ ፣ ቢን ባድስ . ረሺድሪ እና የቅርብ ጊዜ ኢስላማዊ ተሀድሶ ንቅናቄ አመራር የሆኑት እንደ ኡስታዝ አልመውዱድ ፣ ሀሰን አልበና ፣ ሰይድ ቁጥብ ፣ ማሊክ ቢን ነቢ እና ሌሎችም ይገኙበታል፡፡

ይህንን ጉዳይ በቀጣይ አጠቃላይ ኢስላማዊ ተሀድሶ ጉዳይ ማስተሳሰር አዎንታዊ ማስተካከያ እና ለቀደሙት ንቅናቄዎች ሚዛናዊ እና ረቂቅ የሆነ ግምገማ /ክለሳ/ ከመቅረብ እና የድክምት አርፍን ማብራት ትምህርትን ለመውሰድ እንከንን ማስመር እነኚህን ንቅናቄዎች ያረጋጉት ጉዳዮች ለመርዳት እና እንዲዋጥላቸው ለማድረግ አቀባበልን ለማሣመር እና በአላህ ፍቃድ ከብዙ መንገዶ ውስጥ አንድ መንገድ ነው ብሎ እንዲመለከቱ ያደርጋቸዋል ይህንን ሀሳብ የአላህ መልዕክተኛ (ሰ.ዐ.ወ) በአላህ ትዕዛዝ እንዲያጠናከሩ አድርገዋል፡፡

ትኩረት ሊሠጠው የሚገባ ሶስተኛ ነገር እንዳለ መገንዘብ ያስፈልጋል እሱም አንዳንድ አገላለፆች እና መሪ ቃሎች እነሱን በትክክል አለመረዳት በኢስላማዊ ዘርፍ ውስጥ በሚሰሩ ወገኖች እና እሱን በመቀበል መካከል የስነ ልቦና መጋረጃዎችን ለማድረግ የሚጋብዙ ሊሆኑ ይችላሉ በማንኛውም ንግግር ውስጥ ሲገለፁ ሠዎች ጉዳዩን አንደማይቀበሉት ይገልፃሉ ህዝብ ዘንድ ተቀባይነት ከሌለው አቅጣጫ ጋር ያያይዙታል በአካሄዳችን እና በአነጋገራችን በአቀራረባችን ለእነደዚህ ዓይነት ጉዳይ መንቃት ያስፈልጋል፡፡

እንዲሁም ከግጭቶች እና ከፓርቲ ወገንተኝነት ከፍጥጫ ወገኖች እና በመካከላቸው ካለው የመሳሳብ ችግር መራቅ አስፈላጊ ነው፡፡ በአጠቃላይ ወንድማማችነት ግንዛቤ መነሳት ኢስላማዊ አነጋገር አለም አቀፍ መሆኑን መረዳት አስተሳሰባዊ ጉዳዮች ከችግር ፈቺነት እና ከመፍትሄ ሀሳብነት ከችግር ነጥቦች አንደኛው ሆነው እንዳይቀሩ ነው በዚህም አስተሳሰብ በራሱ የተከበበ እና ለኡማው ዋጋ ያለው ነገርን ማቅረብ የተሳነው ይሆናል፡፡

የአስተሳሰብ ፕሮጀክት ማቅረብ ሲምፖዚየሞችን በኢስላማዊ ዘርፍ ከሚሰሩ ወገኖች ጋር የውይይት መድረክ ማቋቋም በተለይ አስተሳሰባዊ እና ባህላዊ ዝንባሌ ካላቸው ወገኖች ጋር ከነሱ የአደባባይ ተሞክሮ መጠቀም ፣ የጋራ ነጥቦችን ማግኘት እና በቅርብ መተዋወቅ ብዙ ጥርጣሬዎችን እና የስነ ልቦና መጋረጃዎችን ያስወግዳል ወደ ኢስላማዊ እንቅስቃሴ ተራ ደጋፊች ለመድረስ የሚያግዱ

አጥሮችን ውድቅ ያደርጋል፡፡ ቀስ በቀስ የጋራ የአስተሳሰብ ስርዓቶችን መገንባት ያስችላል፡፡ የተጠቀሱ ነገሮችን ታሳቢ በማድረግ ከባህላዊ አመራሮ ጋር የወዳጅነት ግንኙነትን ከማጥበቅ ጋር ፣ የተማረውን ወጣት ከማናገር ጋር በተለያዩ ዘርፎች በባህላዊ አጋጣሚዎች መሳተፍ ፣ ባካሄድ አርዓያነትን እና ተወዳጅነትን የሚያነሳሱ ነገሮችን ማቅረብ የግንዛቤን አደባባይ ያሰፋል በአላህ ፍቃድ የስጋት ምንጭንም ያስወግዳል በአላህ እገዛ እነኚህን ዘርፎች ከእንቅፋትነት ወደ አቅም መቀየር ያስችላል፡፡

ሌላኛው እነኚህን ኢስላማዊ ንቅናቄ ቡድኖችን ማስገንዘብ የሚገባው ነገር ይህንን አለም አቀፍ መሆኑ ነው፡፡

በእነኚህ ወገኖች መካከል “ኢስላም ከሁሉም ሀይማኖት በላይ ነው” እና “ተልዕኮውም አለም አቀፍ ነው” የሚለውን ግንዛቤ ማስረፅ ጠቃሚ ሣይሆን አይቀርም፡፡ የኢስላም ተልዕኮ አለም አቀፍነት በመለጠጥ እና ለሌሎች ክፍት በመሆን ላይ የተገነባ እንጂ በመሰብሰብ እና በማዘጋት ላይ የተገነባ አይደለም ይሄውም ኢስላም ወደ ሰው ልጆች በአጠቃላይ መቅረብ አለበት አህጉሩም ለሁሉም ባህል እና ስልጣኔ ተስማሚ ፣ የብሄር እና የፓርቲ ድንበርን ያለፈ መሆን አለበት ለዚች አለም ነብይነትና ሁሉ የወረሰ ፣ ምርጥ መለያዎች ሁሉ ያካተተ እና በሁሉም ነብይነት ተልዕኮ መካከል የጋራ መርሆችን ያቀፈ ነው ተብሎ መቅረብ አለበት፡፡ የኢስላም ዓለም አቀፍነት አነጋገሩም አለም አቀፍነትን ያስገድዳል ድንበሮችን እና ገደቦችን ሁሉ ያልፋል የተለያዩ ስልጣኔያዊ እና ሀይማኖታዊ ከብዝሀነት ከውስጡ ማቀፍ ይችላል ማንኛውም ፓርቲያዊ ወይም አመለካከታዊ /መዝሀብ/ ከፊሉ ማዕቀፎች በኢስላም አለም አቀፋዊ ሌሎችን በውስጡ የማቀፍ ችሎታን የሚቀንስ በመሆኑ ከኢስላማዊ እይታ በኩል ተቀባይነት የሌለው በዚህ ዱንያ ወደፊት እጣፈንታ ላይ ጎጂ የሆነ ማዕቀፍ ነው፡፡

አስተሳሰባዊ ስራ እና ስልጣኔያዊ ጥረት ለኢስላማዊ አገላለፅ አለም አቀፍነትን ለማሟላት በቂ ናቸው፡፡ በዚህ ቡድን ውስጥ እንዲህ አይነት የአስተሳሰብ ግንዛቤ በሚሰራጭበት ወቅት አእምሯችን እና ልቦች ኢስላማዊ አነጋገር አለም አቀፍ ይዘት ያለው መሆኑን ለማጉላት ሲንል በመንገደች ፣ በመሳሪያዎች እና በመስፈርቶ ዙሪያ ብዙ ማሻሻያዎችን ለመቀበል ዝግጁ ይሆናሉ፡፡ ይህ ነገር በሸሪዓው ጥናት ዘርፍ ለሚሰሩ ወገኖም እንደዚሁ ጠቃሚ ነው፡፡ አንዳንድ የብያኔ ጉዳዮችን እና ጊዜ ወይም የቦታውን መለያ ባህሪ የተሸከሙ መሰረቶች ላይ የተገነቡ ፈቂሃዊ ጉዳዮችን ማለፍ ያስችላቸዋል እና ነው፡፡

መ. ተለምዷዊ አቅጣጫ

ይህ ቡድን ፊቂህ ኡሱል ፣ ሀዲስ ፣ ቋንቋ እና የመሣሰሉት ታሪካዊ ባህልን ያነበበ ነው፡፡

ብዙ የዚህ ቡድን አጀንዳዎች እና ግለሰቦች በኢስላም ስም ኦፊሻላዊ ተናጋሪ /ቃል አቀባይ/ ለመሆን ይዳዳቸዋል ስለ ኢስላም የማውራት ህጋዊነትን ወርሰዋል ልምድንም አድርገውታል በተለይ ደግሞ በእውቀት እና በግንዛቤ ዘርፍ የነሱ ብቻ እና የሚኮሩበት ልዩ ተመክሯቸው አድርገው ያዩታል ለዚህም ነው ማንኛውንም አስተሳሰባዊ ሙከራን ሁሉ ከዚህ በታች ለማውጣት ወይም ሚናቸውን ለማቅለል የሚደረግ ሙከራ ነው ብለው ያዩታል፡፡ ለዚህም ብለው ሀሳቡን ይቃወማሉ አይቀበሉትም ይልቁንም ይቃወሙታል፡፡

ምንም እንኳን ኢስላም ለሰዎች ሁሉ የመጣ ገር ሀይማኖት እና ለሰዎች ወደ አላህ ያለምንም አማካኝነት ወደ አላህ ያመራሉ የሚል እምነት ቢኖረንም ነገር ግን ተግባራዊ ተጨባጭ በኢስላም ወይም በዲን ስም ኦፎሻላዊ ተናጋሪ ነን ብለው የሚያስቡ ሸሪዓዊ እውቀትን የተሸከሙ እና ከሀይማኖት ት/ቤቶች ተቋት የወጡ ቡድኖች ማየት አስችሎታል፡፡ እርግጥ ነው ያወቀ ባላወቀ ሰው ላይ መረጃ ነው፡፡ ተራ ሰው እውቀትን ለማግኘት የዕውቀት ባልተቤቶችን መጠየቅ የግድ ይለዋል፡፡ ነገር ግን ችግሩ አንዳንዶች ለራሳቸው እና ለአስተያየታቸው ቅዱሳን ባህሪን መስጠታቸው ነው፡፡ እንዚህም ከነኚህ ግለሰቦች ጥረታዊ /ኢጅቲሃድ/ ላይ ይህንን ቅዱዊነት ባህሪ ቀስ በቀስ ለመጣል መስራት የግድ ይላል፡፡ ይህን አይነት እውነታን በብቸኝነት መቆጣጠር መጣር ጭምር የማይቀር ጉዳይ ነው እንዲሁም በፊቂህ ንፅፅር ማዕቀፍ ማስፋት እና በጥረታዊ አስተያየቶች ማብዛት አዕምሮን በውይይት ፣ በትችት ፣ በተቃውሞ እና በሀሳብ መለዋወጥ ዘርፍ ለመሠልጠን እና ማንኛውም ቡድን ወይም ወገን በአላህ ስም የመናገር መብት የሌለው መሆኑን ማስረዳት ጭምር ነው፡፡ ኢስላም በነርሱ እንዳልጀመረ እና በነርሱም ጥረት እና የስራ ውጤት የአምልኮ ሀሳብ ነው ብሎ ማሠብ ትልቅ አደጋ እና መዘዝ አለው፡፡ አዕምሮን የሚያሣድደው የአስተሳሰብ ሽብርን አየር ማስተንተን ፣ ማስተዋልን ጉዳይ ውድቅ የማድረግ ሒደት ይጀምራል፡፡ በእነኚህ ወገኖች ውስጥ አዕምሮ ፊት ለፊት ነገሩ ግልፅ ይሆናል፡፡ የፊቂህ እና የአስተሳሰብ ጥረትን ማጠናከር እና የውይይት መስመርን የጥረትን በር እስከ መክፈት ሌሎች ጥረቶች እንዲጎለብቱ ይፈቅዳሉ፡፡ ጥረቶች የአስተሳሰብም ይሁን የፊቂህ ማለት ነው፡፡ ለምን ቢባል በአስተሳሰብ አደባባይ መኖሩን እና ጠቃሚነቱን ማረጋገጥ ስለቻለ ነው፡፡

ኢስላምን በሰዎች ወቅታዊ ጉዳዮች ላይ ማስፈን እና ህይወታቸውን እና አካሄዳቸውን በሱ ማስተካከል ስለቻለ ነው፡፡
እንደዚሁም በሸሪዓዊ ዕውቀት ዘርፍ ስፔሻሊት የሆኑ ወገኖች ማወቅ የሚገባቸው ነገር ይህ ዕውቀት ሽሪዓዊ ብያኔን (የአምልኮት ፍላጎት) ለማወቅ ቴክኒካዊ መሣሪያ ሊሆን ይችላል ነገር ግን ብያኔውን የሰውን ልጅ ተጨባጩ ለማወቅ ጥናት ፣ ምርምር ፣ ያዋቀራቸውን እና ተፅዕኖ ያሳደረበትን ማህበራዊ ምክንያቶችን ማወቅ አማካኝነት የሚያስፈልገው በመሆኑ ብያኔውን በተጨባጩ ጋር ለማገናኘት በቂ አይሆንም ለዚህም ነው ማህበራዊ ሳይንስን ማወቅ ኢስላማዊ ፊቅህ እና አስተሳሰብ ከህይወት ማዕቀፍ ውጭ እንዳይሆኑ ከሸሪዓ ዕውቀት ባልተናነሰ መልኩ የሸሪዓዊ እና አስተሳሰባዊ ግዴታ ነው፡፡ ተፈላጊ አስተሳሰባዊ ፕሮጀክት ወይም አስተሳሰብ እና የኢስላማዊ ሳይንስ ጉዳይ የኡማውን ችግር እና በሽታ የሚጨምር እና ዘመናዊ ኢስላማዊ ጥረትን ለብሰው መድህኒት አድርጎ የሚቆጥር ነው፡፡ ጥረት አንዳንዶች ጥሪ የሚያደርጉለት ጉዳይ ቢሆንም ነገር ግን ተግባራዊ አያደርጉትም ወይም ድፍረት የላቸውም ወይም መሣሪያው የላቸውም ማለት ይቻላል፡፡ ለዚህም ተብሎ መከተል (ተቅሊድ) እፎይታ እና እረፍት አድርጎ ይቆጥረዋል፡፡ ጥረት ደግሞ ኃላፊነት ድካም ፣ ልፋት ፣ ለአደጋ መጋለጥ አድርጎ ያየዋል፡፡ የቀረበው ሀሳብ ኢስላምን በማቅረብ እና በመግለፅ ዙሪያ የአነጋገር እና ክርክር እና ልቅ ከሆነ ወሬ እንደሚጠብቅ ሁሉ በከፊል የፊቂህ ዕይታ በኩል እንደዚሁ ከልቅ ንግግር እና አዕምሯዊ ቀረፃ ብቻ የራቀም ጭምር ነው፡፡
ወሬ ብቻ አውዳዊ ነው ያለመስፈርቱ እና አቅጣጫዎችን ሣይረዱ ፍቂሃዊ እይታ እንዳለፈው በታኝ ነው፡፡ የቀረበው ሀሳብ ሰብዓዊ ጊዜ ፣ ቦታ ጥቅል ነገሮችን አለማዎችን አንዳንዳቸው በቦታቸው እና በማዕቀፋቸው ያስቀምጣል ታሣቢም ያደርጋቸዋል፡፡ የቀደምቶቹ ለመጨረሻዎች የተውት የለም በሚል መሪ ቃል ተጠልለው በተወረሰው ታሪካው ፊቂህ (አረዳድ) በቂነት እና ሙሉነት አለ ብለው ማመናቸው የብዙ ሸሪዓዊ ትምህርት ቤት እና ተቋም ተከታዮች ችግር ነው፡፡ ማንኛውንም አዲስ ሀሳብ በስጋት እና ፍርሃት መመልከት ወይም በቀላሉ የማይችሉትን ኃላፊነት እና ሸክም መሸከም ወይንም ብቃት በሌላቸው ጉዳየው መማሰን ነው፡፡ ብለው ይመለከታሉ አልፎም አዲስ የአስተሳሰብ ጥረት ሊኖር የማይችል ጉዳይ ነው፡፡ ብለው ያምናሉ ይህም መሣሪያዎችን ሣያሟሉ እና መንገድን ሣያጠናቅቅ በፊት ድክመትን እና መክሸፍን ይፋ በማድረግ ረገድ ይያዛል፡፡ ይህ ጉዳይ በነፍስያ ላይ ቀላል ጉዳይ አይደለም ኃላፊነትን ወይም

ተጠያቂነትን በሌላ ወገን ላይ መጣል እና እራስን ከማስተንተን እና ከጥረት ነፃ መውጣት ሲሆን ኢስላም እና የኢስላም ጉዳይ እንዲህ ዓይነት ቡድን ዘንድ ተግሳፅ ምክር እና መልካም ነገሮችን መጠቀም ነው በተሻለ ሁኔታ ባልተቤቱ መተግበር የማይጠበቅበትን እና የማይረዳውን ፈትዋ መስጠት ነው ብለው ያስባሉ፡፡ ሁልጊዜ ለሠዎች እንዲህ የሚሉ ይመስላሉ ከዝንባሌ ፣ ከስህተት ፣ ከችግር ፣ ኋላ ቀርነት ተጠያቂው ከእኛ ውጭ ያሉት ቡድኖች ናቸው ሠዎች እኛ የምንለውን ቢሰሙ ኑሮ እና ቢተገብሩ በእዚህች ዓለም የሠዎች ሁኔታ ይስተካከል እና በመጨረሻቱ ዓለም ጀነትን በተጎናፀፉ ነበር ሠዎችን ይህንን ነበር እንዴት ይተገብሩታል ወደ ተጨባጭ እንዴት ያዘሩት ፣ አስፈላጊ መንገዶችን እና መሣሪያዎች ፣ ለዘመኑ ተስማሚ የሆነ የሸሪዓ ግንዛቤ ምንድን ነው አንዲሁም ከጊዜው ጋር እንዲስማማ መርሆችን እንደ አዲስ የማዘጋጀት ስራ የሚሠሩ ኢስላማዊ አስተሳሰብ ጥናቶችን የተመለከተ ጉዳይ ከከፊሎች አስተሳሰብ የራቀ ጉዳይ ነው፡፡ የተግባር እቅዶች እና ትውልድ ይህን እንዲረዳ እንዲወጣው የማድረግ ስራ እና ትውልድ እንዲህ ማድረግ፡፡ የሌሎች ሰዎች ሀላፊነት ነው ብለው ያያሉ፡፡

ይህ ዝቅጠት ባሉበት መቆም እና በጭፍን የመከተል ባህሪ ሀላፊነት የሚያከፋፍል ፣ ሚናን የሚገድብ ፣ ተጠያቂነትን ፊት ለፊት የሚያስቀምጥ ፣ ያለበትን ግዴታ መወጣት እንዳለበት የሚጠይቅ ውንጀላን የሚያስከትል እና በአብዛሀኛው ጊዜ ተቃውሞን የሚያስከትል ፣ ከቀረበው ጉዳይ ጋር ግጭትና የሚያመጣ ነው ብለው ያስባሉ በዚህ መሠረት የጉዳዩ ተቃራኒ ቡድን ሁኔታውን በመጠቀም ለሌላ ጉዳይ ይሉታል ማለት ነው ይላሉ፡፡ ስለዚህም እነዚህን እንቅፋቶች ወደ አቅም በመቀየር ሁኔታ ላይ ማሥተንተን እና ይህ የማህበረሰብ ክፍል ከሆነው ወገን ጋር እንዴት መጓዝ እንዳለብን ማሠተዋቅየማይቀር ጉዳይ ነው፡፡

ብዙሃኑ የዚህ ቡድን ወገን ባህሪ ንፁኑት እና ልበ ጥሩነት ነው፡፡ ከላይ የተጠቀሰውን የአስተሳሰብ ሒደታቸውን እስካልተጋጨ ድረስ ኢስላምን ማገልገል ነው ብለው የሚያስቡት ነገር ያስደሰታቸዋል፡፡ ለዚህም ሲባል በዘርፎቻቸው በተለያዩ ጎኖች ብዙ ቴክኒካዊ ጥናቶች ያስፈልገዋል ብለን እናምናለን በግለሰብ እና በቡድን የሚደረጉ የጥናት ፣ የምርምር ፕሮጀክቶች ውስጥ ብሩህ አስተሳሰብ እና ምርጥ የሆኑ ወጣት ሀይሎችን መጠቀም ይቻላል፡፡ እንዲሁም ቅርስን ቀላል በማድረግ እና የጥናት ምንጮችን ለመረዳት አስፈላጊ በመሆኑ አስገዳጅ ያልሆነ መሳሪያ በማድረግ እንዲሳተፉ ግፊት ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ በሲምፖዚየሞች እና

በኮንፈረንስ ከነርሱ ጋር ውይይት ማካሄድ በሚያውቁት ዘርፍ በምክር እና በተሞክሮ መጠቀም ለነርሱ ተስማሚ የሆኑ አንዳንድ እርምጃዎችን እና ሀሳቦችን ማቅረብ ከተወሰነለት ጊዜ ገደብ ውስጥ የለውጥ እና የመቀበል ሒደት ይጠናቀቃል፡፡ ጉዳዩን በሚደግፉ ሰዓት እና በመገንባት ፣ በመፈፀም ውስጥ እና መሪ ሚና ከተለያዩ የስራ ዘርፍ የተውጣጡ የኡማው የተሞክሮ ባልተቤት ቡድኖች ጋር ይህ የተፈለገው ሚና የመረሳት እና ችላ የመባል አቧራን ከርሱ ያስወግዳል፡፡ ሰሪነታቸውንም ያድሳል የአውቶማን መንግስት (አደውላ አል ኡማኒያ) ከወደቀ ጊዜ ጀምሮ ከአንዳንድ የፖለቲካ እና ማህበራዊ ገፍ መሪዎች በኩል መጠቀሚያ በመሆኑ የዳር ተመልካች ሚና ከመጫወት ያድናቸዋል፡፡

ይህንን ከተረዱ ከነርሱ ብዙዎች ከዚህ ጉዳይ አቅም እና የድጋፍ ምክንያት ይሆናል ለኢስላማዊ እና ለሙስሊሞችም ሰፊ ኼይር ይሆናል በዚህ ጉዳይ እና በአላማው ላይ በኡማው ውስጥ ሊታይ የሚችለው አጠቃላይ ግንዛቤ እነርሱም በመቀየር እና እንዲቀበሉ በማድረግ እረዳት ምክንያት ሳይሆን አይቀርም ፈፅም ፈቃድ የሌለበት ነገር አንዳንዶች የቀረበው ሀሳብ ከዚህ በፊት ወደነበረው ስልጣን የሚጨምር አዲስ ምክር ማድረግ ነው ይሄውም የስራ ድርሻውን እንዳያልፍ በሌሎች አስተሳሰቦች ላይ የበላይነት እና የጠባቂነት ሚና እንዳይጥል ለማድረግ ጭምር ነው፡፡

እዚህ ላይ ይህንን መመሳሰል ለማስወገድ ችግሩን ለመከላከል እና ጉዳዩን ከማይመለከተው ወገን ለመጠበቅ እና ሚዛናዊነቱን ለማስከበር ለሁሉም የሙያ እና የተሞክሮ ባልተቤቶች ሚናቸውን የሚገድብ እና የሚያብራራ የአካሄድን መገምገም እና ሁልጊዜ ሳይንሳዊ ውጤቶችን ማብራራት የግድ ይላል፡፡

“ኢስላማዊ ሳይንስ” ጉዳይ ፕሮግራሙ ውስጥ እንዲህ ዓይነት ጥናቶችን እና ባልተቤቶችን ለማሣደግ ሰፊ ቦታ ሰጥቶ መሥራት ይጠበቅበታል፡፡ ይህንን እውን ለማድረግ ሁለቱንም የውርስ ዕውቀትን የያዙ ሰዎች (የመዳረሻ እና የልብ እውቀት) ከዕውቀት ዘርፎች በሁለት መሠረታዊ ዘርፎች ትልቅ ችግር አለባቸው የመጀመሪያው የኢስላማዊ ዕውቀት የተመሰረተበት ጊዜን ማወቅ ይህ ማለት የኢስላማዊ ዕውቀት አገነባብ እና አመሰራረት በመፅሀፍ መልኩ ሳይዘጋጅ በፊትም ይሄን እየተዘጋጁ ያሉትበን እና ከዚያም በኋላ ባለው ጊዜ ውስጥ ሙስሊሞች ከአላህ ቁርዓን እና ከነብዩ (ሰ.ዐ.ወ) ሀዲስ እንዲሁም የመጀመሪያው ትውልድ ቅርሱ ጋር የነበራቸው ግንኙነት ምን እንደሚመስል እና በቁርዓን እና በሀዲስ ከማሀይምነት ባህሪ ወደ መጨረሻው የዕውቀት እና ባህል (ካልቸር) ግንባታ ባህሪ

እንዴት መቀየር እነደቻሉ ከዚያም በጠንካራ መሠረት ላይ ስልጣኔያቸውን መገንባት ችለዋል፡፡

ብዙ ሙስሊሞች በግንባር ቀደምትነት ከላይ የጠቀስናቸው ያንን ጊዜ እና በውስጡ ያለውን ማወቅ እነሱ ዘንድ የተሟላ ነው፡፡ ብለው ይገምታሉ ይሄውም ታሪካዊ ባህሪው በማወቅ ሲሆን እንዳንዶች ደግሞ እንዲህ አይነት የዕውቀት ዘርፍ የማይካድ ግልፅ ነገር ነው ብለው ያስባሉ፡፡ ነገሩ ግን ቢሆን ከዚህ ውጭ ነው፡፡ መልስን የሚሹ ብዙ ጥያቄዎች አሉ በተለመዶ ብዙም ሳናስተውላቸው በፍጥነት እናልፋቸዋለን፡፡ እነኚህ ጉዳዮች በደንብ ማጤን የሚያስፈልግበትን ጊዜ ተቃርቧል ይሔውም (በሸሪዓ ታሪክ) ወይም በፊቂህ እና ለሚሠራበት ባህሪያዊ አካሄድ ሣይሆን ይልቁንም የዛን ዘመን ጉዳዮች ማብራራት በሚችል ትንተና እና ጥናት ብሎም ከእያንዳንዱ ጉዳይ በስተጀርባ ያለውን ነገር መረዳት ከጉዳዩ አስፈላጊውን ትምህርት እና ቁም ነገር ለመቅሰም በመካከላቸው ያለውን ግንኙነት እንዲሁም ለማስተካከል ሲባል ነው፡፡ የዚህ ዕውቀት ዘርፍ ባልተቤቶች ለመቀበል ሙሉ በሙሉ በእሱ ለማመን ቀደም በተዘጋጀ ዘገባዊ ባህርን መማር ልምዳቸው ነው እንዳያወላውል እና ሌላ ተደራቢ ጥያቄዎችን እንዲያነሳ በማንኛውም ዘርፍ ጥያቄን ማንሳት በተለመደው ብያኔ ይሰነዘርበታል፡፡

ጥያቄውን አጥብቆ ከጠየቀ እና ማሥቆም ካልቻለ የተዘጋጀውን መልስ ይሰጠዋል ለዚህም በሚጋፈጡበት ሌሎች ጉዳዮችም ውስጥ ለዛን ዘመን አስተሳሰብ እንዲጠብቅ ያደርገዋል እስካሁን ድረስ የምንጋፈጠውን ጉዳይ ችግሩን ለመፍታት ይህንን አስተሳሰብ በከፊል እናመጣለን፡፡

ከእዚህ አቋም በስተጀርባ ጥሩ አስተሳሰብ እና ቀዳዳዎችን ሁሉ በመዝጋት የሚታይ ፍላጎት መሆኑ የሚጢራጥር ጉዳደ አይደለም ይህ ሁሉ አላማው ከእዚህ ዓይነት አረዳድ በዛን ጊዜ ውስጥ የነበሩ ደካማ ጎኖችን ማበቅ ብቻ እና የአሁኑ ትውልድ በቀደምት ትውልድ ያለውን ዕምነት ለማናጋት ሲሆን ተቀባይነት አለው ይልቁንም ይህ ዓይነት ዓረዳድ ቅርቡን ለመረዳት እውነታዎችን እንደነበሩ ለመረዳት ፣ ለመግለፅ ፣ ትምህርትን ለመውሰድ ጥሩውን ከመጥፎው ለመለየት ፣ የዚህን ሁሉ ምክንያት እና የተፅኖዎች ውጤቶች ለማወቅ አረዳዱ አስፈላጊ ነው ከተባለ ነው ይህንን መሰረት አድርገው ሰለፎች ከረሱል (ሰ.ዐ.ወ) የደረሳቸው ሁሉ ዘገባ እና የዘገባ ሰንሰለት መተቻ መሣሪያ መሠረት የቀደምት ሰለፎች እራሳቸው ይህንን የመረዳት መንገድ ነበራቸው እንዲሁም ወደ እርሱ በፊቂህ ህግጋት የአስተያየት ጥረት ተፍሲር እና ስህተቶች በተመለከተ ሂስ ሰጥተዋል

አብራርተዋል፡፡ ፣ ዘርዝረዋል ፣ ተንትነዋል ፣ በነገራቶች መካከል ያለውን ግንኙነት ማስረዳት ችለዋል፡፡ ያን ጊዜ እስከ ምክንያት አዘል በጭፍን መመራት ወይም እጅ የመስጠት አእምሮ ይፋ እስከሆነበት ጊዜ ድረስ አልታወቀም ነበር፡፡ ለምን ቢባል በዛን ጊዜ የሚታወቀው ኢስላም የመጣው ልብ ወደ እርግጠኝነት (የቂን) አስፈላጊነቱን እና አዕምሮ ወደ ማመን እንደሚከጅል ታሣቢ ያደርጉ በመረጃ ትንተና እና ሎጂክ ላይ የተገነባ ኢስላማዊ አዕምሮ መገንባት ነው የሚሻው፡፡ ይሔውም ለሰዎች በአላህ ላይ ረሱሎችን ከላከ በኋላ መረጃ እንዳይኖር ነው፡፡ ሙስሊሞች እነዛን ዘመን አዋቂዎች ከዕውቀት እና ከተሞክሮ ከሚዛናዊነትን ከገለልተኝነት በመነሳት እና ኢስላምን ከመምጨጭ አንፃር ሌሎች ኢስላምን ላለመቀበል ማፍረስ እና ከምንም ከመነሳት መንፈስ ቦታውን ይይዙታል ይሄውም በተግባር ተከስቷል፡፡ የምዕራባዊ አመለካከት ቅርስ በሙስሊም አዕምሮ ውስጥ አደገኛ ተፅኖዎች ትቷል፡፡ ማለፉ አስቸጋሪ የሆነ አቋም እና አመለካከቶችን አፍርቷል፡፡

ሁለተኛው ጎን ለዚህ ቡድን ግንባታዊ ጉድለቶች ውስጥ ዘመናዊ የምዕራብ ስልጣኔ ማጣት እና ሌላው ቀርቶ ግልፅ እና መሠረታዊ ከሆኑ ጉዳዮች ጋር ሙሉ የሆነ መቆራረጥ እዲሁም አለም ከመቆጣጠሩ ጋር ከሱ ምንንም ነገር ማወቅ አለመፈለግ ነው፡፡ ከአስራ ስድስተኛው (16) ክፍለ ዘመን ጀምሮ ውጤቱ እየተጠራቀመ ያለውን ይህን ሰፊ ቅርስ አሁን ከመጠራቅ እና በተለያዩ ዘርፎች እየረተርንሰራፋ ያለውን ቅርስ ይሁን ብሎ ችላ ማለት ከዚህ ቡድን ይታያል ሌላ ቀርቶ በዘመናት መልኩ የተቋቋሙ ኢስላማዊ ዩኒቨርሲቲዎች እንደ ማህበራዊ እና ሰብዓዊ ሳይንስ ጋር ግንኙነት ያላቸው ወሳኝ ጉዳዮችን ማቅረብ እና በቅርብ እንዲያውቁት የማድረግ እድል አልፈጠሩም አንዳንድ ሙከራዎች በጅማሬ ላይ ቢሆንም አላህ እንዲያግዛቸው እና አርዓያ እንዲሆኑ እሱን እንለምናለን፡፡

ተጨባጮችንን ማደስ እና ወደፊታችንን ለመገንባት ምቹ ማድረግ ታሪካችን እና ቅርሳችን ያለፈን ሁኔታችን የሚተማማበትን እና በአዕምሮ ቀደም የተሳለውን ለመምረጥ ዘፈቀደ ምርጫን መሠረት ያደረገ ሣይሆን እንዲሁም በሌሎች ውስጥ ለመቅለጥ እና ለማጥፋት ቅርሱን ችላ ማለት እና ማለፉን መሠረት ያደረገ ሣይሆን ይልቁንም ታሪክን እና ቅርስን በመተንተን ፣ መሠረቶችን በማወቅ ፣ የሚያውቁትን በጥብቅ መረዳት እና ከእያንዳንዱ ነገር በስተጀርባ ያለውን እውነታ ማጤን ብሎም ያ መሰረታዊ መዋቅር ያፈራውን መገንዘብ መሠረት ያደረገ መሆን አለበት። ለምን ይህንን ውጤት ማፍራት እንደቻሉ በነዚያ የታሪክ ሰዎች እና

በመዋቅራቸው መካከል እንዲሁም በአስተሳሰብ ምንጭ በሆኑት ቁርዓንን ፣ ሀዲስ ሲራ መካከል ያለውን ግንኙነት ምን እንደሆነ ማወቅ ይጠበቃል የሠው ልጅ በአስተሳሰቡ እና በባህሉ ውስጥ ነው ጥረት እና መፍጠር የሚቻለው እና ነው፡፡ እንዲህ አይነት ግንዛቤን በዚህ ቡድን ውስጥ ማንሰራፋት ማህይም ጥረት (ኢፍቲሃድ) ሊያደርግ አይችልም ጤና ሚተውም ከሱ ይህን አይጠብቅም በዚህ ደግሞ ማህይም ማለት በአንድ ባህል (ስልጣኔ) አንጇ ግንዛቤ የሌለው ሠው ነው ብሎ የሚል ሀሳብ ማስረፅ የዚህን ቡድን አቅም በጉዳያችን ውስጥ ወደ ሠሪ ከፊል በመቀየር ያግዘናል፡፡

ረ. ማቃለል (ላመድላ) መለጠፍ አቅጣጫ

ቁርዓን በእርግጥ ወርዷል ሰዎችን ከአእምሯቸው ጋር ተስማሚ በሚሆን መልኩ አናግሯቸዋል የማግራራት እና የቀላልነት ተምሳሌት ሆኗል ይሄውም አላማው (መዋሲድ) መረዳት ለሚቻል እና ህግጋቱ ቀላል ስለሆኑ ነው፡፡ በዛኑ ጊዜ ታዓምር አሳኝ ሆኖ መጥቷል አላህ እንዲህ ይላል

የረሱል ዘልዓለማዊ ተዓምራቸው እና በማንኛውም ዘመን እና ቦታ ለአዕምሮ ከባድ የሆነው እንደ እሱ ዓይነት ማምጣት ነው አላህ ሱ.ወ እንዲህ ሲል ሠዎች ተፈታትኗል፡፡

የቀረበው ሀሳብ መነሻውም ግቡም ቁርዓናዊ ነው፡፡ የአላህ ወህይ (ራዕይ) የሆነውን እሱን የሚያብራራውን እና በእርሱ ላይ የተገነባውን የነብዩን ሀዲስ የአስተሳሰብ መነሻውም እና ለዕውቀት ፣ ስልጣኔ ፣ ለግንባታ እና ለስልጣኔ አስተዋፅ ምንም ማድረግን ያላመነው ስለዚህም ለአቅርቦቱ ቀላል እና ገር መሆን አለበት የማህበረሰቡን የላይኛውን ክፍል ብቻ የሚያናግር መሆን የለበትም ይልቁንም ወደ አጠቃላይ የዑማው ክፍል የደረሰ መሆን አለበት ከመሪዎች ጋር የሚግባባ ተራውን ህዝብ ችላ የሚል አይደለም ይልቁንም የገርነት ባህሪን እና ወደ ዑማው በአጠቃላይ ለመድረስ መቻል ባህሪን ለማፍራት ሁልጊዜ ጉጉት አለው፡፡ ለዚህም ብዙ መንገዶቸ አሉት እነሱም መርዳት አለው፡፡ አጠቃቀሙን ማሣመር የግድ ይላል፡፡ በቁርዓን እና በሀዲስ ውስጥ እነኚህን መንገዶች ለማስተዋወቅ ብዙ ምሣሌዎች አሉ፡፡ ማግራራት የአስተዳደግ (ኩርኮታ) ጉዳይ አድርጎ ማቅረብ የሚያስችል ጉዳይ ነው፡፡ ጉዳዩን ለሚያውቀው ሁሉ ከማንኛውም የአስተሳሰብ እርከን ቢመጡም መረዳት ይችላል በአቀራረቡ ቀላልነት እና ገርነት የተነሳ ምሳሌ እና ናሙናዎችን በማቅረብ ወ.ዘ.ተ ምክንያቶች ሙሉ ግንዛቤ ሊኖረው ይችላል፡፡

ማግራራት ማለት እንደጠቀስነው ከሆነ እሱም አንድ ነገር ማቅለል ለአዕምሮ ማቅረብ መረጃዎች እና ምሳሌዎችን በማብዛት አረዳዱን ጋር ማድረግ ከሆነ ይሄም መሠረቱን እና ይዘቱን ከመጠበቅ ጋር ማቅለል (ላይ መድሎነት) ከመቃለል የተለየ ነው ማለት ነው፡፡ ማቅለል (ላይ መድሎነት) የአንድን ነገር ላይ ገጽታ የሚያነጣጥር ወይም የላይ ቆዳውን የሚ ብቻ ነው፡፡

ለዚህም ሲባል ነው ይህን ስያሜ ማግኘት የቻለው ላይ መድላ ርዕስ ማለት የአንድ ነገር ውስጠ ሚስጥሩን እና መሠረቱን ሳይመለከት ከላይ ያለውን እንዲቀርብ የሚመለከት ማለት ነው ይሄውም ነገሩን ሙሉ በሙሉ መረዳት የማያስችል በመሆኑ በሱ ላይ ማንኛውንም ገለፃ ወይም ብያኔ ማሣረፍ አይችልም ይሄውም የሥልጣኔ ማህይምነት ያንሠራፋል፡፡

ለዚህም ሲባል የላይ መድላ አቀራረብ ብዙ መንገዶች ስላሉት በማግራራት ጋር እንዳይመሳሰሉ ሥጋት አለ ይህንን ጉዳይ በሁለቱ ነገሮች መካከል መለየት ያስፈልጋል ወደ ማግራራት በማሣጠር ሊደረስ ይችላል ማሣጠር መሠረታዊ ነገሮችን ሊጎዳ ይችላል እሱም ጥንቃቄ ካልተደረገ ወደ ላይ መድሎነት ያደርሳል ማለት ነው፡፡

በድክመት እና በኋላ ቀርነት ጊዜ አዕምሮ ለቁም ነገር ትኩረት ከመሥጠት በላይ ገፅ ትኩረት ያሠጣል በዛን ጊዜ ላይ መድሎነት ይከሰታል፡፡ አንዳንድ ጊዜ ላይ መድሎነት የነገሮችም ውጤቶች በፍጥነት ለማግኘት ከመቸኮል የተነሳ እና ፈጣሪ ድጋፍን ለማፍራት ሊሆን ይችላል በዚህም የተነሳ መቅምቶችን በማሟላት እና በማስተካከል ላይ ይላል፡፡ ከብዙ የተለያዩ ምክንያቶች ሊፈጠርም ይችላል፡፡

እዚህ መጠቀም ያለበት ጉዳይ ቁርዓን የአረዳድ እና የአስተሳሰብ መሣሪያዎችን በማቅለል እና በማበረታታት በሱም በማሠልጠንና በራስ እና በዩኒቨርሱ ማዕቀፍ ውስጥ ምሳሌዎችን በማቅረብ በጣሙን ገር ነው፡፡ ነገር ግን ውጤቶችን ለማሥመዝገብ እና ወደ ስልጣኔ አለም ለመቀላቀል የሚያሥችል እውነታዎች ላይ ለመድረስ መንገዶችን መጠቀም ሲባል ማስተንተን ፣ ማሰብ ፣ ማስተዋል በአንድ ነገር በጥሞና ማወቅ እና ከሁሉም አቅጣጫ መረዳት የግድ ይለዋለው፡፡

ገርነት የተለያዩ አዕምሮዎች በተለያዩ ዘመናት ከቁርዓን መረዳት ሲችሉ ብቻ ነው፡፡ አነጋገሩ ቀላል ገር ነው መረዳቱ አይከብድም ወደ ተራው ህዝብ የሚያመላክት አነጋገር ነው፡፡ እነሱን ለማፅዳት እና ከፍ ለማድረግ ነው ነገር ግን ማንኛውም ሁኔታ ነገራቶች የሚመለሱባቸው ምሁራኖች መኖር የግድ ማለቱ አይቀሬ ነው ይሄውም ነገሮችን ለማመንጨት እና ለመግለፅ ለማንኛውም አዕምሮ በቁርዓን

ውስጥ እይታው አለ፡፡ ተፅዕኖ ፈጣሪ የአስተሳሰብ ጉዳዮችን ወደ ላይ መድላ ጉዳዮች በመቀየር የሚሰጉ ሰዎች ሁለት አይነት ናቸው፡፡
አንደኛ ሁኔታቸው ኢስላማዊ ስልጣኔን መረዳት ያልፈቀደላቸው ሰዎች በመሆናቸው ተቀናቃኝ እና የማይቀበሉ ሠዎች ናቸው /ሰው ላላወቀው ጠላት ነው/ ወይም ኢስላምን በመጥላት ለባህል እና አስተሳሰብ ስርዓት ላይ ያደጉ

በምዕራብዊ መረጃ ማዕቀፍ መሰረት ማስመሰል

በምራብዊያና መረጃ መሰረት ያለምንም ምረቁቅ መለኪያ አለማሳወቅ የሚገባው መሰረት ደንባባ አና ወአስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜ የዕውቀት ለውውጥ ማሳመጣት ሂደትን የሚዳች መሰረታዊ ጥቅሎች ታሳቢ ሳያደረግ ጥልቅ የአስተሳሰብ አደጋን የመጣል አንዲሁም ማስመሰል ከንቱነትእና ማጥን ያስከትላል ከምራባዊያን የአስተሳሰብ ሂደት አና ቀደም ከተወሳነው የምራባዊያንና የአስተሳሰብ ቅርስ ጋር የሚስተማማውን መምረጥ መንገድ ኢስላምን ለመረዳት የማድረግ ቅርስ ጋር የሚስማማውን መምረጥ መንገድ ኢስላምን ለመረዳት የሚደረግ የማስመሰል ሙከራ እና መለኪያው ግልፅ በሆነ የአስተሳሰብ ስርዓት መሰረት መያዝ እና መተው የሚቻልበት ግልፅ ስልጣኒያዊ መለኪያ ተገዢ በሆነው ማስመማት መሰረት ትልቅ ልነት አንደ ለስገንዘብ የስፈልጋል ይህ ሂደት አደገኛነት ግልጽ የሂሆነው ቅርስን ተረድተናል ታሪካዊ ሂደቱንም ተገንዝበና ብለው ከሚሞጉቱ ወገናች አባባል መሰረት የምራባዊ ገፅታ በማፀባረቅ እና በኢስላም እና በምንም ላይ ዘፈናዊ የምዕራባዊያን ሊሲን ተግባራዊ በማድረግ ውስጥ የሚደረግ ሂደት ነው ፡፡ እውነታው ምንም አንኳን አንኚህ የማስመስል ጥናቶች ከላይ ሲጣይ ጠንካራ እና ወጥ የጥናትፖሊሲ ያለቸው ቢመስሉም ያካሄዱ ብልሽነት አንዳለባቸው መግለጽ የግድ ይላል ከጥት ፒሊሲ ገፅታን ላይ መድላን እና ማታማቃለያን እንጂ መስራቱን እና ቁም ነገሩን በእውነቱ በውስጣቸው አልያዘም አንዲሁመበኢስላዊ መረጃ ማዕቀፍ መካከል በአንድ በኩል በሌላ በኩል ደግሞ በምዕራባዊ መረጃ ማዕቀፍ መካል መሰረታዊ መጣረስ አለ ፡፤ከዚህም ተጨማሪ ይህ ሂደት የፖሊሲ መስማማት የሚባለውን ታሳቢ አያደርግም ይኸውም በኢስላማዊ ጥናቶች ላይ ለምንጫቸው ዌም ለመረጃው ማዕቀፋቸው ውጤት ያልሆኑ ፒሊሲዎች ለማስገባት አልመከሩም ሰለዚህም ከመጀመሪያውኑ ለጥናት ብቁ አይደለም እነዲሁም አንደ አስሊለል አልፈቂህ የጥናት የውይይት ስነስርአቶችን እና መስፈረቶችን የመሰሉ ኢስላማዊ አስተሳሰብ ቅርስ ውስጥ

እውቀትን እና አስተሳሰብን በማምረት ቋሚ የሖኑ መሰረታዊ አካሄዶችን ችሎ ብሎ የሚይ ነው፡፡

2 በቅርሳዊ መረጃ መሰረት ማመሳሰል

የማመሳሰል ሒደት በምዕራባዊ መረጃ መሰረት ማመሳሰል የታገደበ አይደለም ነገር ግን በራሱ ኢስላመዊ ቅርስ መረጃ ማዕቀፍ ውስጥ የመማስ ስል ስራም አንዲሁም አል ይኸውም ብሎም የልዩነት ዕውቀት (ኡልመከልፍሩቅ) ሳይረዳ ቅርሳዊ መረጃ መሰረት የሚደረግ ፡፡

ማስመሰል ነው ፡፡ ይህ የማመስስል አስተያት ከጭፍን መከተል አንዱ አይነት ነው እነሱም ስህተትን እና ትክክለኛነትን በተገኘበት ጊዜ ገደብ ውስጥ የተገኘ ምርት እና በግዜውም ኢስላማዊ ስነ ምግባሮችን በማዕራፍት የተረደገ የሰው ልጅ ጥራት የሖነው ቅርስ የቅዱስነት ባህሪን ከሚያላብስ የተሞላ አቋም የመነጨ ነው፡፡ ይኸውም ቅርስ ፈፅማዊ ነው በሚል አስተሳሰብ እና አባቶች እና አቶች በጊዚያቸው የጠሙዋቸውን ችግሮች በመጋፈጥ የጠጠቀሙትን መንገድ በማወቅ ብቻ ሳይገደብ አካሄዱንም ውጠየቱንም ሙሉ በሙሉ ወደዛሬው ተጨባጭ ያዛን ጊዜ ቅርስ ናሙና መመለስይቻላል ብሎ ለማንነው የዚህ ሂደት ላይ መድላት ተጨባጭ ችግር መልስ መስጠት እና መታዘዝ አንዲሁም ቅንጣት ያክል ታከን ቅርስን ያለ መረዳት ዌም ኡንን እና ወደፊትን ያለመገንዘብ ታካዊ መሳብ ዘንድ ብቻ የቆመ በመሆኑ መክሸፍ እርግጠኛ ይሆናል፡፡

3 ሶስተኛ ደረጃ

አስተሳሰብን ማቅለልአብዛኛውን ጊዜ ከመልካም አስተሳሰብእና አንደምንም ይሁን መፍትሄን በማቅረብ መሻከል የጠነሳ ነው በተል ኢስላማዊ ሳይንስ በተለይ ኢስላማዊ ሳይንስ ሂደት ገና በለጋነቱ ላይ ነው ፡፡ ስለዚህም ብዙ ውይት ፣ሀሳብ መለዋወጥ በጋራ ማሰብ ባሄዱ በዐውቀት በአስተሳሰብ ማዕቀፍ ውስጥ መሰረትን መጣል ተሞከሮልተደረገበት መርህ ሀሳብ አስተያት ስብሰብ ነው በዚህ ረገድ የጠለያዩ እርምጃዎች ነገር ግን መሰረታዊ የአሰተሳሰብ ህገጋቶች ለማሞላት እና ወሳጥ ነጥቦችን ረቂቅ በሆነ መልኩ ለማብራራት የመሰረታዊ ጥራቶች መቀጠል። ይገባቻል ይኸውም በዚህ ቦታ አዳዲስ ፈጠራዎችን ከማበርከት የማይቀር ጉዳይ ስለሆነ ነው፡፡ አንዲሁም በአስተሳሰባዊ ስራ ዘርፍ ግልፅ የሖነ ሚና እና ችታ ካላቸው ወገኞች በኩል መሰረታዊ በሆነ መልኩ በጉዳዩ ላይ በመስራ መነሳት

አለባው እነኘህ ወገኞች በኢስላማዊ አለም ውስጥ የአስተሳሰብ ፍ ካርታን እውነታ ማወቅ ይቻላሉ፡ ታሪካዊ ቅርስን ፣ አስተሳሰብን ገፅታውንም ሆነ ቁም ነገሩን ይረዳ ፡፡ እስሁን ድረስ በአስተሳሰብ ጉዳዮች እና በኢስላማዊ ሳይንስ ዘርፍ የተፃፈ ፅሁፍች በቂ ወይም መጨረሻ ሊያስብላቸው የሚችሉ አይደለም ለዚህም ይህንን ቡድን አስተሳሰብን በማብራራት ብቻ ሲገደብ እና በመጨርቅ ወይም በሀሳቦች የመጀመሪያ ሙከራ ጥናች እና የመጨረሻ ፖሊሲ የተሞላ አድር በማየት መካከል ማመሳሰል ሲሰራ ማየት አንችላን ፡፡ አልም ሰለውጠየቶች እና ይህ የሚሆንበትን ጊዜ በከፍተኛ ጉጉት ሊጠይቅ ይችላል ይኸውም አደገኛ የሖነ ላይ መድላ አካሄድ ውስጥ አንደኛውአካል ሆ አንደሚታይ ጥርጥር የለውም ምንም አንኳን ይህ ቡድን ከመልካም አስተሳሰብ እና ጉዳዩን አጭር ጊዜ ውስት ለማሰራጨት ካለው ከፍተኛ ጉጉት እና በጉዳዩ ጥናቶች እና ርእሶችን ለማዘጋጀት ካለው ከፍተኛ ቢሆንም ነገር ግን የአስተሳሰብ ጉዳይ እና የኢስላማዊ ሳንስ ለማዘጋጀት ካው ከፍተኛ ጉጉት ቢሆንም ነገር ግን አስተሳሰብ ጉዳይ እና የኢስላማዊ ሳንስ አካሔድ በጥናታዊ እና አስተሳሰባዊ ምርት ውጥ ጥራ እና በብዛት መካከል ረቂቅ የሆነ ሚዛናዊ ገነት ታሳ ያርጋል ልዩ ምርጥ በሆነ ምርት ትኩረት ይሰጣል በተለይ ማመሳከል የሚሞክር ከመኖሩ ጋር ማፅበሉ ቅርሳዊ (ታሪካዊ ይሁን) ይሁን ምዕራባዊ ዝናባሌ ያለው ይሁን

ከዚህም በመነሳት ሀሳች እቅዶችን እና የጉዩን ህግጋት በመነሳት ኢስላማዊ ሳይንስን ማመላከትየሚቸል ግንዛቤን ለማስረጽ ሲባ በነኘህ ዘርች ሁሉ ልዩ የአስተሳሰብ እና የካልቸር አስተዋጽዎ ማድረግ የሚችል ብቁ ቡድኖች ለማግኘት ጥረቱ መቀጠል አለበት ፡፡ የአስተሳሰብ ፖሊሲዎች ማደስ እና የኢስላማዊ ሳይንስ ጉዳይ ውስጥ ግንዛቤ በመሆኑ ጥረትን ከመጨመር ጋር በባል ፣ ሳንስ ፣ በአስተሳሰብ ስልጣኔ ዘርፎች አቅሞችን እውን ማድረግ ይቻላ ፡፡ ጉዳዩን ከውስጥ ሆነ ከውጭ ማቅለል የሚሞከሩ አካሄዳቸህ ሁሉ መከታተል እና መቆጣር ይቻላል ፡፤ እንዲሁም በእውነታኛ ግንዘቤ እና በታዳሽ አስተዋጽኦ በሚገልፅ ስር ከስደደ መሰረት ላይ ግንባታውን ማቆም የግድ ይላል፡፡

ረ ህዘብ እና ተራ ሰዎች

አንዳንድ ተማሪዎች ሙራራኖች ተራ ጓዳና ሰው አስተሳሰቡ አጭር ነው የሚል ዕታ አላቸው በነርሱ እይታ አስተሳሰባዊ ወይም ስልጣኔያዊ ነገር ለ3 አግሩት

ኤጌባም እሱም ከዚህ ደረጃ ዝቅ ያለ አይደለም ስለዚህም ከብዙ ወገኖች በኩል አስላሰባዊ ስልጣዊች አነጋገር አልፎታል አንዳንድ ቡድች ደግኖ በናጋገራቸው በመሪ ቃል ላይ ብቻ ተወሰዋል፡፡

ሀገራት ውስጥ የተራሰው ደረጃ ዝቅተኛ አንደመምር አድርጓል ግልጽ መሀይምነት ወይም በተወሰነ የዐውቀት ደረጃ ዝተኛ አነድጨምር አድርል ፡፡ ቅጥፈት መሰረት እና ማጭበርበር በይነቱ ተሰራጭቶል ይህም በጭፍን መከተል እና ጥረትን የማቆም ብሎም አዕምሮን ያለ መጠቀም ችገር ከፈል ተፅኖዎች ነው። የኡማው ምሮች እና አዋቂዎች ከጭፍን መከተል እና ጥራትን ከማጥፋት ችገር በኋላ ወደ ተራሰው አስተሳሰብ ተቀይረዋል ታዲያ አራሳቸው ወደ ምን ሊቀየሩ ይችላሉ ምን አይነት አስተሰሰብ ይሸከማሉ ፡ ከዚህም በመነሳት በረግጥ ተራፍቶል ተራ ሰዎች ዘንድ እና ከእነ ባህልን ሀብታሞች እና ቅቶኖች ብቻ ሊተገብሩ የሚገባ የአስተሳሰብ ቅንጣት ነው፤፤ለከፍተኞች /ዝቅተኛ ኖሪዎች/ይህ ነገር ለነርሱ አይገባም በነግግራቸው ውስጥ ዘለውታል ከሒሳባቸውም ውስጥ አድርገውታል እና ነው በዚህም ምከንያ በአስተሳሰብ አመራሮች እና በተራ ህዝቦች መካከል ማቆራረበያ ተከስተ በዚህም ከትዕዛዝት እና ትዕዛዛት ከሚያርፍባቸው ነገሮች ግንዛ አንዲሁም ከቅርአናዊ አነጋገር እና ከሚያመላካታቸው ነገሮች በሃሪ ፍባቸው ነገሮች ግንዛቤ አንዲሁም ከቁርአናዊ አነጋገር እና ከሚያመላከታቸው ነገሮች ባህሪ በጣሙን መዘናት አለበት ቁርዓን ለሁሉም ሰዎች የወረደ የንግግ ነው ለዘንጎዎች አንደቅጠማዎቾ መዘንገት አለበት ቁርዓን ለሁሉም ሰዎች የወረደ ንግግር ነው ለዝነንጊዎች አንደ ለመሀይሞች አንዲማሩ ለአፈንጋቾች አንዲገሰፁ አንዲያስተናትኑ እና አንድያስተውሉ ለአውሮች አንደመለከቱ ለወላዋዮች አንደመሩ ለምናምናኖች ከኢማነቸው ጋ ኢመን አንድጨምሩ ማህይሙ ተራ ሰው ከኘህ ሰዎች አንዱ ከሆን አይደወገድም የትዕዛዛ እና የንግግር ማረፊያ በተወሰነ ባህላዊ ባሪ ወይም የተምህርት ደረጃ ወይም በዩኒቨርስቲ ድግሪ /አንደተለመደው ሁሉ/አልተወሰነም ይልቁንም ለማንኛውም ትዕዛዝን ለሚቀበል ሁሉ አጠቃላይ ንግግር ነው እርሱም አቅም አዳም አዕምሮ ያለው የሰውል ነው ሸሪአ ኡሙይ

ተረ ህዝብ/ በሚልተገልጽል አለላ አንዲህ ይላል

የቁርአን አነጋር በማስታወስ የተገራነው ማንኛውም ሰው የትምህርት ደረጃውም ምንም ይሁን ምንመረዳቱ አይደከብደውም ይኸውም ከእስልምና ልዩ ባህሪያቶች ውስጥ አንዱ ባህሪ እና ከመለያዎቹም ውስጥ አንደኛው መለያ ነው አነዚህ ቦታ

ላይ ማውሳት የሚገባን እውነታ ችግሩ የህዝብ ቋንቋን /አነጋር/በመገደብ እና በለመገደብ ውስጥ ነው እሱም የጁመአ ሁጥበ የመስጂድ ትምህርቶች በአጠቃላይ ኢስላማዊ ገጠመኞች የህዝባወ ባህልን /ስልጣኔን/ በማጎልበት አስተዋጾ ከማድረግ የተዋው በመሆኑ ነው፡፡ እንዲሁም ኢባዳን ለማከናወን አስፈላጊ የሆኑ አንዳንድ በያኔዎች በማህበራዊ የመግባባት ሂደት መቆም የሚገባው የስብሰባ ኢባዳ ተደግጎል ነገር ግን አዕምን ከአገልግሎት ውጭ ማድረግ እና ማስተንተንን ፣ ማስተዋልን እና እርም ማድረግ እራሱን የአነጋገርን አከካሄድ እነደዚሁ አግጥታል ህዝብ የለውጥ መሳሪያ እና የማሰልጠን በሚታዩ በሚሰሙ በሚነባቡ ውስጥ የእለት ዕለት ንግግር ማረፍያ ቦታ ሆነው ባለበት ጊዜ ውስጥ ህዝባዊ ማህይምነትን እሰተካክሎ ለላባሮች ለገበበሬዎችየማስልጣና ማብራሪያዎችእና ችግሩቻቸውን በማስወገድ ስቃያቸውን በማንሳት ቃል የሚገባ ከዚያም ህይማኖታቸውና ከተራካቸው ከከቅርሳቸው ጋር የሚያራርቃቸው አስተሳሰባዊ አቅጣጫዎች ለማቆቆም የተለያ ሙከራዎች ተደርገዋል እርግጥ የተማረው ቡድን አስተሳብ ትክክለኛ ጠቋሚ እና የህዝቡን ጥቅናቂ በትክክል የሚያውቅ እሱነው ነገር ግን ትልቅ ችግር ንግግር ወደ ሰው ሁሉ ያለ ማድረስ ችግር ነው ማናኛውም ሰልጣኒያዊ ፕሮጀክት እና ከሙራኖች እና ከሙህራኖች አስተሳሰብ እና ውጤት የማይዘል ጉዳይ ነው ሆኖም ግን የህዝቡ ውቴት ነው ማት ይቻላል ለዚህም ብለን የአስተሳሰብ ጉዳዮች በተለይ ከአነጋገሩ ማህይሞችን እና ተራህዝች አስተሳሰብ እና ውጠየት የማይዘል ጉዳይ ነው ሆኖም ግን የህዝብ ውጠየት ነው ማለት ይቻላል ለዚህም ብለን የአስተሳብን ጉዳዮች በተለይ ከአነጋገሩ መህይሞችን እና ተራ ህዝቦችን ገንትሎ የሚያወጣው የባህል ጉዳዮችም ይሁን እራሳቸውን የሚያገሉ አስተሳሰባች ውን ከኡማው የሚያርቁ ናቸው ትልቁ መፈታት የለበት ችገር አነጋገርን ምቹ ማድረግ ሎታ እና ለሀሁሉም ወገና አንድረዱ አድርጎ የማስቀመጥ ጉዳዮች እና አስተሳብን ማድረስ ሚችሉ ሁሉም መንገዶች አብረውት ሊጎዙ የሚችሉት ርእስ ውስጥ የማድረግ ችሎታ ነው የአስተሳሰብ ችገር እና የአስተሳሰብ ጉዳዮች አቅጣጫ ሁሉ በሙስሊም ስ ላይ በተለያዩ መንገዶች ማቅረብ ይችላል በተለያ መጠኖች እና በመሰረቶቹ እና በባህሎች የተማረውም መህይሙም እኩል የሆንበት መጠን በኡማው ውስጥ ህዝባዊ የባህል መሰረትን ለማቆም ተፈላጊ በሚሆነው መልኩ ማቅረበረ ይላል ፡፡ ከነኘህ ጉዳዮች ለምሳሌ ያህልየወድር /ውሳኔ /መንገድ /ጃክር/መምረጥ ቀደር

በነፃነት እና በሰው ልጅ ስራ ጋር ያለው ግንኙነት የሰው ልጅ ክብር በታው ምክንያቶች
እና መክንያ በተደረገላቸው ነገሮች መካከል ያለው ግንኙነት አንዲሁም ሙስሊመ ሐነ ሰው መዳ እና መገንዘብ ግዴታ የሆኑበት የተቀሩ ነገሮች የጠሳሳተ አረዳድ ማስተካከል ፡፤ የተከበረው ቁርዐን አላህ መገንዘብ ግዴታ የሆኑበት የቀሩ ነገሮች ተሳሳተ አገባቡ አረዳ ማስተካከል ፡፡ የተከበረው ቁርአን አላህአጋንትን እና የሰውን ልጅ አሰካኩ እና በቃል አገባቡ በአገላለጹየሰውን ቢጤ ማምጣት ይችሉ ዘንድ የተፈተናቸው ከመሆኑ ጋራ ለግንዛቤ ለማስተንተን ለማስተዋል ለመራዳት

ቀላል አድርጓታል

ከአስደናቂነቱ ወናው ምልክት ላረዳዱ ቀላል መሆነኑን እና በቃል አገባቡ ወደር የለሽነነትን መስብሰቡነው አንዲሁም ከተአምራዊነቱ ውስጥ መገለጫ ዋኛ ውስት ሁሉም ሰዎች ቢያናርም ነገር ግን የሰዎች የአረዳድ መጠን መለያየቱነው ሙሉም ከአነጋገሩ አንደ እተሳሰብ እሎታው በእውቀት እና በሰእአዊ ጥረት ደረጃው የራው ድርሻ አለው፡፡
ከዘህም በመነሳት የአስተሳብ መሪዎች ለምሁራኖች የሚደረግ ንግግር ነው በሚል ምክንያት ንግግርን ማከበድ ወይም ማውሰብሰብ ለራሳቸውም ምክንያት መስጥ አይፈቀድላቸውም ለሙሁራኖች ለኡማው ከሚሰጠው አነጋጋር የተለየ መሆን አለበት የሚል ምክንያት ማቀረረብ ተቀባይነት የለውም ምን አልባትም ወሬ ደረሰው ሰው ከሰማው የበለጠ ሊረዳ ይችላል አላህ መልዕክተኛ የት ቦታ ማስቀመጥ አንዳለበት ያውቃል አንድ ንግግር ለሰዎች ከከበደ ወይም ካተረዱት ችግሩ በሰዎች ላይ ሳይሆን በአስተሳሰብ ባለቤት ላይ መሆን አለበት ይኀውም ከንግግር ውስጥ መለኪያ ባህሪያዎችውስጥ ሰዎችን በአዕምሮ ደረጃዎች ልክ ማናገር ነው ሰለዚህም የአነጋገር ሲስተምን በማሻሻል ጥረት ማድረግ በተከታታይ መከለስ አንዲሁም የላኛው የማህበረሰብ ቃለ ወይም ተማረውን ከፍል ብቻ ትኩረት የሚሰጠውን የአነጋር ዘይቤ ችግር ማለፍ አንዲቻል ዘንድ በሳይንሳዊ መንገድ ጠቃሚነቱን መርመር የግድ ይላል፡፡
ይህንን ጉዳ ኢስላማዊ አስተሳሰስ እና ሰልጣኔ ማስመበጥ ስራ ተቃራኒውዎች ይቃቀሙበታል በኡማው እና በሙራኑ ንግግር መካከል ገርዶሽን ቆማ ተራው ሰውንም በተራኒ አቅም የነሳሳሉ ሰዎችን ከችግራቸው እና እውነተኛ ከሆነው

ወቅታወ ጉዳታችው ለማዘናጋት የሚደረግ ሙከራ ነው በሚል ይደግላሽው ይሉባቸዋ ነገር ግን የኢሰላም አስተሳሰብ ግግር የሰዎችን ጥቅም እናጉዳያቸውን አስተሰብን በማደስ አና በማስተካከል የሚያግዙ ተግባራዊ ምሳሌዎች በማቅረብ እናየህዝበን ጥቅም ሀሳብ የሚያነግ የሚያስረዳ ከኢስላማዊ ስልጣኔ እና ባህል በመነሳት ለችግሮች የመፍሄ ሀሳብን ማቅረብ የሚችል መሆኑን ማስረዳት ይኸውም በአላህ ፈቃድ ቀላል ነው ባይሆን ን ከተስተካከለ ከአእምሮ ትራቱን ከለገሰ ስረን አከታትሎ መስራ ከተቻለ እና አበሰልሰልየች (ተመራማሪዎች) ከህዘቡ አደባባይ መቅረብ ከቻሉ ፡፡ በጉዳዩ እና በሀሳቡ የበለጠ ቀርብ ግንኙነት ከላቸው አዚህ ላይ ጠቃሚ ሊሆኑ ከሚችሉ ነገሮች ውስጥ ኡማውን በመገንባት ረገድ የአስተሳሰብን እና የባህል ሚና መቀነስ አንዲሁም የሙህራኖች ንግግር የዑማወን ተጨባጭ ከመዳሰ ያገለለ አንደሆነ ከደረጉ ምክንያች ውስጥ (ይኸውም ተ ብዙሀኑ ህዝ ያደገበት ተስማሚ ያልሆነ የአየር ውጠየት ሲሆን

የሚቅሉት ምክንያች

1. የሙሁራኑአ ና የተማረው ቡድን ማህበራዊ ደረጃው ማሽቆልቆል እና ስልጣን እና ገንዘብ የመሳሰሉ ሌሎች መለከያዎቸ አንደ መለኪያሆነው መቅረባቸወ
2. ታማጥ እና ወዳጅን ማቅረብ ፀማስቀደም) ምንም አንኳን ስልጣኒያቸው የወረደ እና ግን ዛቤያቸውም ያጠረ ቢሆን ከዕውቀት እና ከተሞከሮ ከስልጣኔ ባለቤቶች ቅድሚያ መስጠት ህዝቡን ከእውቀት እና ከእውቀት ባልተቤተቶች አንድርቁ አድርጎቸዋል፡፡
3. ምሁራኖች እና የሰጡ ወገኖች ሀቅን ከመናገር መፍራታቸው ከመሰረቱ በንግግራቸው አንዳያኑ አድርጓል ለነጋው ለሙያተኛው ለሰረታኛው ተመቻቸ ቀላዊ ፍኢዳ ከስልጣኔ እና ከተይረው የሥራ ውጤት የበለጠ ሆኖ ማግኘት በተለይ በሒዊት ውስጥ ለቁስት ዋጋ በተስጠበት ጊዜ
4. ነገራቶችን እና ግለሰቦችን ዋጋ መስጠት (ግምት) መስፋት ለአስተሳሰቦች ዋጋ አለመስጠት ይኸውም የሆላ ቀርነትና
5. የመሀይምነት መስራፍት በተለያዩ ደረጃዎች ውስጥ በመሀይም አመራሮች ኡማው ለመፈተኑ ውጠየቶች ናቸው፡፡

ሸ ጎናዊ ጦርነቶች

የአስተሳሰብ ጉይን በትክክለኛ አቅጣጫዎች አንደ አዲስ ማቅረብ በቦታችው ላ አደገን ይደቅናል ብለው የረዱ ወገኖች ጥረትን ያ አቅጣመው ለመቀልበት እና ሀይልን በጎንዬ ጦርነት የመከላከል አቅም ለማዳከም ወይም ማንኛውንም መንገድ በመተቀም ጉዳዩን አቅሎ ለማየት እና ፋኢዳቢስ ልማስመሰል የተለያዩ ጉዳዮችን እና ችግሮችን ነሳሳት ሳይሞክሩ አንደ ማይቀሩ ነው:: የጉዳደን ባተቤቶች በቅንጦት በመላላት እነ ከተግባር የራቀ የቲወሪን አስተሳሰብ ባልተቤቶች በማት ሲወነጅላቸው በሌላ ጊዜ ራሳቸውን ከመሀበረሰቡ የሚየገሉ ከመረጃዎች የሚርቁ እና እዕምሮቸውን የሚገዙ አለዚያም የሚቀልዱ በመረጃዎች የማይመሩ ኡማውን እና ጠንካራ ጥራት የሚያርጉ ትውልዱን ከመሰረታዊ እና ወሣት ጉዳዮች የመያዘናጉ አንዲሁም እነሱ ወደ ሚፈጥሩት የጎንዬሽ ጦርነት ለመሳብ እና በሱም ተትረትን ወደ በማድረግ የተገደበውን ትንሽ ሀይል በማከላከል ሒደቶች ለማጥፋት የተለያዩ ወገኖች ለማቅረብ ሞክረዋ አንዳድ ሰዎች የመልካም አሰተሳሰብ ባልቤቶች በመረጃዎች ውስጥ ከመጡ መርሆች እና ስነ ምግባች መካል እና መረጃዎችን ከግዜው ተጨባጭ ጋር ለማስተሳሰር የግድ የአስተሳብ እና ስልታኔ ጉዳይ መካከለ መለየት ሊያስቸግራቸው ይችላል በቁረዓን እና በሀዲስ ብቻ ማብቃት ይቻል ነገር ግን ይህንን ማብቃቃት የሚየሥተካክል ተጨባጭ እን ፐሮግራም መቀየር ወስጥ መሆኑን አይረዱም::

ከእንኚህ ወገኖች ከፊሎች ለእነዚህ የአስተሳሰብ እና የስልጣ ማእከል በተለያዩ ምንቶች በመነሳት አንቅፋቶችን መፍጠተር የሚሹ አሉ በእነዚህም ተግባራቶች ጥረትን ወደ ጎንዮሽ ጦረርነት ማዞር የሚያስችሉ አንቅፈቶች ይቀይራሉ :: ይህ መጠንቀቅ የሚገባው ጉድጋድ ነው ስለዚህም ችግሩ አስተስላዊ መፈትሄ ማቅረብ ስህተት ነው በሚል አማውን አንዲያሳምኑ ወይም ጥቅም የለውም ብለው አንዳወሩ ከወዲሁ ማብ ያሻል ኡማው መዘናጋትን ባህሪው አድርጎ አንዳይዘው እና ሀሳቡን አንቢ አንዳይል ከችግሩ ጋር አብሮ መኖርን እንዳይላመድ የጊዜ ገደብ በተቀመጠላቸው ጦርነቶች እና በተዘጋጁ አባባሎች ሀይልን ስለማባን ሲባ ነው ይልቁንም እነኚህ ጦርነቶች እናባተተቤቶች ከማለፍ ቅርት የለም እንዲም

አስፈላጊ ሆኖ ሲታይ የጦርነቱን ጣጣ ለማክሸፍ ብዙም በውስጡ ጠልቆ ሳይገቡ መንስኤውን ማብራራት እና መከላከል አቅምን የአስተሳሰብ አግር የበለጠ ለማብራራ እድል ለመጠቀም መቀየር እና መፍታት የግድ እንደሚል አመታታዊ ሂደትመጓዝ አስፈላ መሆኑን ማወቅ በውይይት እና ሀሳብ ለሀሳብ በመምረጥ የትኩረት እና የተሳትፎ ማሳለፍን በማስፈት እንዲሁም ገደብ ለመድረስ በአላህ በመታገዝ ከሳንዮሽ ጦርነት መራቅ የግድ ይላል፡፡ይህ ሙከራ ከሚያቀርበው ጥያቄ መጠቀምእንደዚሁ ይቻላል፡፤ ጉዲቶን ለማብራራት ትክክለኛ መፍትሐየ ለማቀረብ ሌሎች ዘን ያውን የአስተሳሰብ እና ያህል ስህተት ለመግለፅ መፍትሔናቸው እና ሀሳባቸውን ለመተቸት ለመቀጠልም ሀይ በኢስላማዊ አስተሳሰብ ችሎታ ለችግሮች መፍታሄ በማቅረበ እና እነሱ በሚያቀረቡት መካከል እንዲያወዳድሩ እና እንዲያስተያዩ ዘንድ አንዱ ግፈጠራል በዚም የጠቃቱን አቅጣጫ ለኢስላማዊ አስሳብ ጥቅም መቀየር ይቻላል የጥቃተ ባለቤቶችን ወደ ኋላው ይቻላል መማት ነው ንደዚሁም ጥረት ያ እውነተኛ ትችት መካከል እና አናስሽ ሌላአላማን ያነገበ ትችት መካከል መለየት ያፈላጋ የሰወዎች ላቻ ጉዳዩን በመተቸት እረገድ በንራቸው እና በአስተያታቸው ሊኖር የሚገባወን ትክክለኛ ሀሳብ ከመገንዘብ ሊከለክለን አይገባም ተቀናቃኝ ቡድን ለማቷቷፍ የሚሰረውን በጦርነት እራሰን ለመገምገም እና ለማስተካከል እድል አድጎ ማየት በእነዚህ ከሚነሱ ነቀፌታዎች እራሳችንን ለመከለስ እና ለሁሉም የስራ እና የአስተሳብ ጎኖች እራሳቸውንን ለመተቸት የእውነተኛነትን ሚና ለማስበው መጠቀም ይቻላል ፡፡

ቀ <u>አካዳማዊ ማሳቀፍ</u>

አካዳማዊ ማሳለፍ የዩኒቨርስቲ መየማጥና ሉቃማት ለማለየት ተፈልበት ነው፡፡ አሁን ባበት ሁኔታ እውን ለማድግ ከሚሰሩበት አላማ (አመሰራረት ታው በስተጀርባ ጥናት ፖሊሲያቸው አካሄዳው ሚደሻ የጥናት መንገዶች ለሰራባቸው የተመረጡ ርዕሶች አማኝነት ትልቅ አንፋት ናቸው፡፡ይህም ከመሆኑ አቅም ሲሆኑ ይችላ መፍትሄወ መሆን እያቻ ችግርመሆን ይችላ የዩኒቨርሲቶዎች በምዕራቡ አለም የአስተሳባቸው መፍለቂያ መጠበቂያ ቦታ ማስተካከያ ምዕራባዊ ባህልን ስርዓት ለመጥፋት እና ለማጠንር ማህበራዊ ችግሮች ለመመርመር እና ላጥናት ለመከታተል ለአግሩን መፍትሔ ለማቅረብ ትልቅ ዘዴወች /መንገዶች/ናው ለአስተሳሰብ እና ሰልጣኔ መፍትሄያዊ ናቸወ በዘኑ ጊዜ የደኡማው ሃሳብን

ለማደረስ ቻናል ናቸው ፡፤ ግንኙነቱ ግልጽ ነው በኒቪርሲቲ እና በማህበረሰቡ መካል የግንኙነት ከናል የጠቃጠለ ነው፡፡
በተግባር በማህበራዊ መግባባት እና ህዘብን በስልጣኑያዊ መቃቅር ላይ የበላይ ሆኖ ቀቆጠራል ቸግሩ ሁሉ የምዕራብዊያን አካዳ ማዕቀፍን አመነሻ ው እና ግቡ ፖሊሲው አንዳ ወደ ሙስሊሙ አለም በመውሰድ የመጣ ነው ይሄውም የምዕራቡን አለም በተፅታመ በይዞታ እሱን የመከተል ባህሪን ያቅባል የግደ ያለው ምንም አንኳን በአካዳሚ ማዕቀፍ ውስጥ ትልቅ የመስፋፋት ከስተት ቢፈጠርም በኒቨርሲቲዎች እና እነሱን በተማሪ የሚመጣቡ ት/ትቤቶች ቁጥር በጣም ትልቅ ጭማ በከሰተም በነሱም ውስጥ የኢስላዊ ትምህረት ሁኔታ በተመን አስከፊ ሁኔታ ላይ ነው ችግርን ከመፍታ እና የመፍትሔ መንገዶችን ትልቅ የተሳሳተ ግንዛቤ ያስመበጥ ነባር በአስላማዊ ትምህርት እና ፖሊሲዎች ዙሪ በምዕራባዊ መንገድ የተቋቋመ የኒቨርሲታች ኮሌጀችኅን ከመረጃ ምንጩ እና የውቀት መነሻነት አድርጎ ከመሳብ ያርቁታል ይልቁንም ከወህ የሚመነጩ ነባር ቅጥፈት ወይም ስለንቦናዊ ላይንሳዊ ዕውቀተት ነው የሚል እይታ አላቸው ይሄውም አብዛኛው ወጣቶች አንዲህን አድርጓል በነ ያቸው እምነት አንዲደከም አድርጓል ለማንኛውም ሰወ ሊሆን አንደሚችለው ብለህነት የመረዳት ችሎታ ማድረግ ጋ የመሳሰሉታል በመቀጠልም ከኢሰስላም አስተምት መሸሽ እና ወይም የነብይነት ግንዛቤ አንዲዛባ አንደሂሁም የህይማት ጉዳዮች በአጠቃላይ አንዲዛባ አድጓል በእውነቱ አሁን ባበት ሁኔታ ከዩኒቨርስቲዎች ኢንስትትዩቶች እና ከጥናት ማዕከላት ወይም በአጠቃላይ ከአብዳሚያዊማዕቀፍት መጠቀምአንዲችልም አንዲሁም ከእንቅደፍነት ወደ አቅም ገነባታ መቄር አንችልም ችግሩም ምከንያት በጥልቅ እስከላየን እና እንጥህን ምክንቶች ረቂቅ በሆነ ሚዛናዊነት በተጠና ምክንት በጥልቅ አስካላየን እና እነጥህን ምክንያች ረቂቅ በሆነ ሚዛናዊነት በተጠና እት ትክክለኛ ፖሊሲ እስካስተካከልን ድረስ ብም ሙስሊሙን አእምሮ አሉታዊ ችገር ችን በማስወገድ የገደበ ከመሆን ወደ ትክክለኛ የችግር ምክንቶችን የመከታተል ቅም አንደሽጋገር ማድረግ አሰካቻልን ድረስ አካዳ ማዕቀፍችን ከማዕራባዊ አካዳሄድ ወደ ኢስላማዊ አካሄድ መቀየር ፈጽሞ አይቻልም አካዳሚያዊ ማዐቀፎች አቅም እና የመፍትሄ ሀሳብ ምንጭ ከመሆን ወደ እቅፍትን አንዲቀየሩ ከድረጉ ወስጥ ምክንቶች ውስጥ ሚከተሉት ይገኙበታል፡፡
1 ኢስላማዊ አካዳመ እነ የትምህረት ተቋሞች ለረጅም ዘመን የጶሊሲ እና የትህረት አሰጣጥ መንገዶች እና ዘዴዎች የተነሳ ታሪካዊ ወጋ ያለው የሙዜየም

ደርጅትነት እንዲለውጡ ሆናወላ በሚሉ በባደ ክብ ቀለበት ውስት የሚስከረከሩ ሆነዋል ፡፡

2 ከዘመኑ ጋ አለመገናኘት ለወጦችን እና ችገርን አለመመላከት

3 ከማህበረሰቡ ጋ እና ከችግሮች ከጉዳዮቹ ጋ ለወ ግንኑነት መቀረጥ

ዘመና ድረጅቶች ያደገ ባህላዊ የበላነት የተገናፀፉ እንደመሆናው መጠን የምዕራቡን አለም ለመከተል መሞከር ለዚህም ነው በሙስሊም አለም ያ አካዳሚ ፖሊሲን ከውጭ በማምጣት ብቻ የተገደቡ ሳሆኑ የምዕራቡ ውጠየት እንደ ምንጭ እና መደገፊያ መረጃም መፃፍም አስተማሪም ነበር ፡፤

5 ያለምንም ቅድመ ዝግጅት ባህላዊ መከታ ሳይደረግ ከምዕራቡ ባህል ጋራ ተስማሚ የሆነ ማግባባትን ለመፍጠር እና ከሱም ጥሩ የሆነ ፍኢዳን ለማውጣት አስተሳባዊ መረጃ ሳታን ወደምዕራባዊያን አካዳሚ ተቆማት ልሁካችን መላክ ለዚህም ነበር ከምዕራባዊ ዩኒቨርሲቲዎች ወደ ኢስላማዊ ዩኒቨርሲቲዎች አስተሳሰባዊ መሸጋገሪያ ድልድይ የሆኑት አብዘሀኛ ወጭ ሂደት የተማሩ ልዑኮች ነበሩ

6 መምህራኖች እና ተጨማሪዎች አብዛሀኞቻቸው ከምዕራብ ዩኒቨርስቲዎች የመጡ ናቸወ እነኚህም ምክንያቶች በጥልቅ ማጥናት ችግሩን ለማወቅ እና ተስማሚውን መፍትሄ ለማቅረብ የኡማውን በሽታ ምክንያች ለማስወገድ እና ለተሀድሶ የተቻለወን ከማበርከት ልቅ ኡማውን ወደ ማቆሽሽ ዘርፍ ውስጥ ለመግባ ሲባል ከመሰረታዊ ነግሮች ውስት እነኒህ ምክንያች በጥልቅ ማየት ይጠበቃል ፡፤እነኘህ/የሽሪዓ እውቀቶች /በማባል የሚታወቁ የእውቀት ዘርፎችን በማስተማር ቀመ ማዕቀፎች ራሳቸውነ የቅድመ አባት እና በተዋችው አውቀፍች ውስጥ ብቻ ራሳቸውን ገድበዋ እነኘህ አወውፍች የአሁኑ ትወወልድ ግለሰብ እና በመንግስት ደረጃ ጥቃት ከሚፈፀምባት ከመሆን አልዳኑም ይኄም ሚናቻን ከመጫጽዳ ሀዋላ አንድሉ ተድርጎቿ ለዘርፉ ምርቃጸጽ ተማራዎች ከነርሱ ሀዋላ የሚመጡ ተማሪዎች ትከልከለዋ አንደዚህም የትምህረት አሰጣ የቀሰምቶችን መከተል እና ማስመሰል ላይ ብቻ በብዛ የተገደበ ነው፡፡

ከቀድምት አባቶች አያች ጥረት ውስጥ ቅረርሳዊ ባልን በአብዛሀኛውይወከላ ይኄም በኢስላም ምንጩ ጋርግንኑነት ለመፍተተር የሚያስችል እና ተጨባጭን ለመመርመር እና በኢስላም ደንብ መሰረት ለማስተካከል ፈጽሞ አያስችልም እኘኘህ ፖሊሰዎች ህዘቡ በትክክለኛው ምንገድ ላ ቀጥበል ና ከፖሊሲያዊ አዕምሮ ውጠየት ጋር መቀራኝነትን ትቶ ማስመለስ የሚቻል አቅም ሊኖረው

ይችላል ከዚህ ማዐቀፍ ወይም ከሌለው አይነት የወጡ /የተገኙ /ልዩ አቅማችን እና ብርቅዬ ብቃቶች ከአላ እገዛ በኋላ በርግጥ ጥረት እና በግለሰብ ልዩ ልፋት ካህነ በስተቀር አብዛሀኛው ጊዜ አይገኝም ይህ ማዕቀፍ በምዕራባዊ ሀይማኖት አልባ ጎኑም ይሁን በቅርሳዊ ጎኑ በኡማው አንድ የእውቀት እና የባህል ችግር ለመኖሩ ትልቅ ምልክት ነው ፡፡በቡድን በጭፍን መመራትን አድስ የችገር ምንም ሆነዋል እና ጭህ ችግሮች ከፊሎቹ በኡማው አንጃዎች መካከል መቆራረጥ ግጭት ምዕራባዊ ሳሻል ሳይንስን በምዕራባዊ አካዳሚ እና ባህል እና ባህል እና ባል አየር ውስጥ በተማሩ ወገኞች እና በነርሱ ተፅኖ ስር በወደቁ መካከል እና ከጊዜ ጋር መገናኘት መሔድ ያልቻሉ ቅርሳዊ ዕውቀትን ያነገቡ ወገኞች መካል አድስ የግጭት አይነት እንድፈጠር ያረጉ አደገኛ የችግር የደረጃ ድሰዋል ማንኛውም የሙስሊም ማህበረሰብ ቡድኖች ሲቀሩ ምንምእንኳን አደባባያቸው /ተደራሽነታቸውን/ እስካሁን ድረስ የተወሰነ ቢሆንም እነዚህ ላይመጥቀስ የሚገባን ጉዳይ አለ የቅርሳዊ ዕውቀት ተመራቂዎች በማህበረሰብ ንድ የሚታይ ድክመት እና ሆላቀርነት ለአዲሱ ማህበረሰብ ስራ ድርሻ ተስማሚ በሆነ መልኩ ባለመማራቸው የተነሳ ነው፤፤የትምህርት ምርጫ በቁሳዊ ትቅም መጠን የሚለካ በመሆኑ ብዙ ተማሪዎች እና ብልህ ንቁ የትምህርት ፍላጎት ያላቸው ግለሰቦች ሸሪአ ትምህርት ወደ ማይሰጡ የትምህርት ተቋማት መዘንበልን መርጠዋ ፤፤
ሳይንሳዊ ኮሌጆች ኢኒስቲትዩቶች ለመግባ ብቁ የሚያርጋቸው ነጥብ ማምጣት ያልቻሉ ተማሪዎች በስተቀር ሌላ ማግኘት አልቻሉም አንዳንድ ብልህ ድሀ ልጆች ቁሳዊ/ኢኮኖሚያዊ/ አቅማቸው ትምርታቸውን ለመቀጠል እና ምርጫቸውን ዕውን ከነርሰ ውስጥ እጅ ያልሰጠ እና የተጣለበትን ላማዳዊ ማእቀፍን ማለፍ የጫም አለ ለዚህ ወገን የዑማውን ባህላዊ /ስልጣኒያዊ/አካሄድ በማዋቀር ግልጽ የሆነ ፡፡

ይህ በአንድ በኩል ሲሆን በሌላ በኩል እነኚህ ተቋማት የሚመሩ ወገኞች አብዛኛውን ጊዜ የወደፊቱን አድማስ የማለም እና የጊዜውን አድስ ለውም ያለ መረዳት እግርም አለ ከነኚህ ሰዎች ብዙዎች ጭፍ መከተልን የሌሎችን ሀሳብ መደጋገም መከማቸት እና መሳብ ንቅናቄ ፣የዕድገት ሙከራ እና መሪነት /አድሚስሬሽን/ በአብዛሀኛው ጊዜ ከሀይማኖታዊ አካዳሚ እና ከሸሪዓዊ ተቋማት አጭር ክልል ውስጥ የመጡ እስሚሆኑ ድረስ ከዚህ በተጨማ ፓለቲካዊ ተጨባጭ እና መስመሩ እንዲሁም በውጭ ትምህርትእኛ ባህል አካሔድ መቀራኘቱ በሆላ ቀርነት እና ነገሮች በመሰብሰብ መሰረታዊ ሚና ነበረው

ሙስሊሙ አለም በባህል እና በፖለቲካ በሳይንስ በስልጣን መካከል ለው የተለያዩ አካዳሚያዊ ማዕቀፎች የኡማውን የስልጣኔ ፍላጎት ጥማት በማርካት ረገድ ከሽፈዋል በዚህም ዙሪያ ይህ ነው፡፤ የሚባል ሚናን ማምጣት አልቻሉም በምዕራባዊ አርዓያነት ጠመሰረተው ሀይማኖታዊ አስተምሮተ ለሁለት ክፍለ ዘመናት ያክል ለሙስሊሞች እድገትን ማጣት አልቻለም ወይም ትክክለኛ ተሀድሰን መጀመር አልቻሉም እስካሁን ድረስ ከሙስሊም ልጆች በፈጠራ ስራ በሳይንስእና በኢስላማዊ እጣ በቡቁነት በተፈላጊ ሚና ተጫዋችነት አመካኝነት የማህበረሰባቸውነን አግር መፍታት የሚችሉ የምዕራባዊያን አቻዎቻቸው ተወዳዳሪ ትውልዶች ማፍራት የቻሉ አካዳማዊ ተቋሞችን መመስረት አልቻሉም ፡፡ በኢስላዊ ዩኒቨርስቲዎች እና በዩኒስቲትየየች ውስጥ ደረጃ መውረድ እና በአካዳሚያዊ ማዕቀፍ ውሥጥ የህላ ቀርት ችር ህዝች በተለምዶ ተመሳሳይ ችግራቸውን በሚፈቱበት መንገድ መፍታት አስቸጋሪ ነው፤፤ ይኅውም ለአስተሳሰባዊ ብክነት እና ትክክለኛ ዕውቀት እይታ ለመጥፋት አይቀሬ ውጤት በመሆኑ ነው፡፤ ስለማይንስ ትክክለኛ የሐነ ጥናት አኡማው እምነት /አቂዳ/፣እና የማጋጭ መሆን አለበት ይህ እታ እንደ መንፈስ /ሩህ/ ነው / እነሱ ከጠፉ ወይም ከታጣ ህክምናዎች ሁሉ አንደ አጠቃላይ የመስሊም አለም በተለይ ደግሞ በአካዳሚያዊ ማዕቀፍ ውስጥ ትምህረትይህ እይታ ሥፈልገዋ ፡፡ በመስሊም ሀገራ የሚገኙ የትምህርት ዘርፍ ተጠሪዎች የምዕራባዊ ሰዎችን እይታ የላቸውም ቢኖራቸው ፡፡ አንኳን በዚህ እይታ አማካኝነት ከሙስሙ አለምጋር መግባባት ይህ ከዳቸዋል አንደዚሁም በመቀረፐ በመሀይምነት በሰንፍና አላማንና ተነሳሽነት በማተት በመሳሰሉ ምክንያቶች የተነሳ በፍቃደኝነት ኢስላማዊ እይታን ማጣት እለዋል ፡፡ በሙስሊሙ አለም የሚገኙ መምህራኖች ከዚህ በላ ለጠቀስነው ተጨባጭ ውጠየት በመሆናው በቁሳቂ ዝንባሌ የተጠቀመዱ እና እውነተኛ እውቀት እና ገልፅ የሆነ አላማ የሚያስፈልጋቸው ነበሩ በምዕራብ ፡፡፡ በአባአዊ እና በሶሻል ሳንስ ዘርፍ የተማሩ ምህራኖች እና የትምህርት ባለሙያዎች አብዞሀኛውን ጊዜ ጥናታው ከኢስላማዊ አስተሳሰብ የተነሱ አልነበሩም በአስተሳሰባዊ ጉዛቸውም ኢስላማዊ አላመው አላማን አላነገቡም ይልቁንም አብዛሀኛውን ጊዜ ቁሳዊ ግፊት ነበር መነሻቸው፡፡

ይህ ጊፍት ተማሪው ኡማው የሚያስፈላገውን እውቀት ለመቅሰም ጥረት እና እወነተኛ ትግል ከማድረግ ይልቅ በብዛት ስልጣን እና ገንዘብ አላማው ገቡ አንደሆን ያደርገዋል ለዚህም ነበር እኘህ ምርቀኞች የምዕራባዊያን አቸወቻቸው

ለህዝባቸው ያበረከቱትን ማበርከት ልቻሉት የተማሩትን ማብሰልሰል እና መተግበር አልቻሉም ፡፡ ኢስላማዊ ሳይንስን ማመኻጨት ጥረት አላደረጉም ወይም አልሞከሩም ምን አልባትም በሙስሊሙ አለም ስልጣኔያዊ አመራር ችግር ምንም እንኳን የምዕባዊ ሰውን እይታ እና ሙሉ በሙሉ የሱን ተሞክሮ ቢኖረውም ነገር ግን መስሊሙን ማህበራዊ እና ባህላዊ አስተሳሰቡን በመረዳት መቫሉ በመከሸፍ ተፈረደበት ጉዳይ ሆኖለ የተቀሰመ እውቀት አንድ ነገር እውቀት የሚያፈራው እና አላማን ማገልገል መነሻን ማስተካከል ረገድ የሚያሳልፈው ባህል /ካልቸር/ሌላ ነገር ፡፡ ለዚህም ተብሎ ኢስላማዊ እይታን ወደ ምዕራባዊያን ድርጅት ውስጥ እና በፖሊሲው ለስልታኑ የትምህርት ባለሙያዎች የማድረሻ መንገድ ከመኖር አይቀሬ ጉዳ ነው፡፡ ብዙው ከሙስሊሙ አለም የመጡ ተማሪዎች በእውቀት ከሌሎች ጓደኞቻቸው የበልጣሉ ነገር ግን ባህላዊ /ካልቸር/ድህነት እና ከኢስላማዊ እይታ የመነጨ የሳይንስ ፖሊሲን መሰረት በሚያስይዝ አንጂ ሊጥስ የማይችለውን ኢሰላዊ እይታ ማጥፋት ተጠቃሽ ችግሮች ናው ብዙ ምርቀዘኖች ሰርተፊኬትን ለማግኘት ብቻ ቆርጠው ነሳ ከዚያ እሱን ይዘው ወደ ሀገር በመመለስ በሱ አማካኝነት ማህበራዊ ቦታን እና ተስማሚ ደመወዝ ለማግኘት ይሻሉ ፤፤ አሁን ሰኣት በሙስሊሙ አለም ዩኒቨርስቲዎች ውስጥ የሚሰጡ ትምህርቶች እና ፖሊስዎች ከምዕራባዊያን አስተሳሰብ እና ትምህርቶች ማሻሻያ ያተደረገባቸው ኮፒዎች ናው ማት ይቻላል ሁሉም የምዕራባዊያነ እይታ ሊጠቅም ስለማይችል ትክክለኛ ኢስላማዊ እይታ ያስፈላጋል ለዚህም ሲባል ያልተሞላ የትምህርት መንገድ ነወ፡፡ማለት ይቻላ ወይም ሙስሊም ተማሪዎች ከምነጫቸወ እና ከስልጣኒቸው ላረቅ የሚጠቀሙብት ጎጂ መንገድ ነው፡፡ማንነታቸውንም ያሳጣቸዋል ፤፤ በመጀመሪያ ጊዜ እነኘህን ተቋማት እና በውስጣቸው ያዘሉትን ከምዕቡ አለም ለመውሰድ ምክንያ ነው የተባለውን የሆላ ቀርነት ሌላ ኡማው አንድያልፍ እላስቻለውም ፡፡ ይህንን አካዳሚያዊ ማዕቀፍን የተጋፈጠ ያለው ትልቁ ችግር በእርግጥ መምህራኖች አብዛኛውን ጊዜ ኢስላማዊ እይታ እና ኢስላማዊ ሳይንስ ስሜት ማጣታቸው ነው፡፤ ለዚህ እይታ ጠረት ካልሆኑ ማት ነው፤፤ ሙስም ተማሪ የዩኒቨርስቲ ትምህርቱን ሲጀምር እሱ ዘንድ ያለው ኢስላማዊ እይታ በቤት ወይም በመጀመሪያ   የትምህረት ጊዜው ውስጥ ወይም በሁለቱም ከቀስመውጥቂት ኢስላማዊ ዕውቀት አይዘልም አንደሚታወቀው የሄን ሚያከል ኢስላመዊ ዕውቀት እርሱ ዘንድ ከኢስላመዊ እይታ ወይም አስተሳሰብን መፍጠር

አይችልም በተፅኖ እና በመለወጥ ከመውደቅ የሚጠብቀው እስላማዊ መንነትን ዕውን አያደርገ ግለት፡፡
ተማሪው የዩኒቨርስቲ ትምህርት ደረጃውን ሲጀምረ አስሳሰቡ ከዚህ እይታ ሙሉ በሙሉ የራነው ለማኛው ተፅኖ የተጋጠ ነው ምን አልባት ትምህርቱን ሲጀምር በውስጡ አንዳንድ ኢስላማዊ ዝንባሌዎች እና ስቶች ሊኖሩት ይችላሉ ፡፡ ነገር ግን ኢስላማ እይታን ሊያዋቅር የሚችለው ግልጥ መነሻ እና መድረሻ ግብ ይገለዋል ፡፡ ስቶች ቢገኙ አንኳን በአስተሳሰብ ዕውነታዎች ጥረት ካለ ምዕራባዊ መነሻነት በኩል የሚመረው ማህበራዊ እና ሰብአዊ የትመህርት ዘርቾ የሚያቀርቡለት በሚዛናዊ ባህሪ የሚገልጹ ብያኔዎች ፊት ተቋቁሞ መገኘት አይችሉም ይህ ተማሪ በተመሳሳይ አስተሳሰባዊ መከታ እና የመከላከያ ዘዴዎች አንዲሁም አንዳህ አይነት የአስተሳሰብ ደረጃን መጋጥ የሚያስችለው እይታ የለውም አንዲሁም ይህ ተማ በረግጠኝነት ከሚጋፈጡት አግሮች ጋር ግንኑነት ያላቸው አስተሳሰባዊ መነሻን ያቀፉ ህያው ኢስላማዊ እምነት በመጠኑ አንኳን ቢሆን ያስፈላገዋ በአስተሳሰብ ደረጃ በሙስሊሙ አለም የዩኒቨርስቲ ተማሪ በተጠናመልኩ እና በድርጅት ደረጃ የሚቀረብለትን የምዕራባዊያን ፍልስፍናና እምነቶችን ይጋፈጣል ፡፤ አብዛኛውን ጊዘ ተስፋ የቆረጠ እና በሆ ምክንያ ሌሎች ይቸላ እሰከሁን ደረስ በምዕብ በትስስር ለአጠቃላየነት እና ከሁሉም በኩል በማበር ለህይስል ተማሪዎች የምዕራባዊያን አስተሳብ እና እይታ አንሚቀርበው ኢስማዊ እተሳሰብ እና ባይታን ሚየሥተምር በሙስሊሙ አለም ውስጥ አንንም አካዳዎች ተቋም ውስጥ የሚማር ተማ በተማላ ኢስለማዊ አስተምህሮት እና በሀል ነፀብራቀ ውስት አልተዋቀረም ለዚህም ኢስላማዊ የዕውቀት ስርዓትን አንደአዲ ለመገንባ እራስን መተጬት የማይቀረ ጉዴ ሲሆን ችላል ትችት ከግንባታ እና ከትክክለኛ ገንቢ ማስተካከያ ዘዴዎች ውስጥ አንዱ ስለሆነ ነው ማሀብራዊ እና ስበአዊ ሳንስ በምዕራባዊያን እጅ ተመስር መብሰስሉ እና ለተለያ ምክንያች ለረጅም ጊዜ ገመዱ ከሙስሊሞች እጅ ላመበሰጡ ትርትር የለውም ምክንጦች ለረጅም ጊዜ ገመዱ ከሙስሊሞች እጅ ላ መበጠሱ ትርጣሬ የለውም ፤፤ በዛው እለት ኢላማዊ የባል ሰርአት እና የእውቀት ግንባን አንደ አዲስ ለማስመለስ በምንመርጥበት ሰዓት ከሊሎች ከመውሰረስ በኢስላማዊ ስነ- ምግር ማዕቀፍ ውስጥ እና የአረዳድ እና የፖሊስ ማሳሪያዎችን በመንግዘበ የምዕራባዊ የስራ ውጤትን እና የሶሻል ሳንስን መረት የግድ ይላል፡፡ ካልተጠቀምንባቸው በዚህም ዘርፍ ቅርሳዊ ሙከራዎችን ከገከፍ ማድረግ ሳንጥረ ለዚህም ነው አነደ «

የኢስላማዊ አስተሳሰብ አለም አቀፍ ኢኒስቲትት» ያ በአስተሳሰብ ዘርፍ ብቻ የሚሰሩ ሀላፊነት በአሁኑ ሰዓ የሶሻል ሳይንስ የስራ ድርስን ማራራት መንገዶችን ለመረዳት ከሚመለከታቸው ወገኞች ጋር መወያየት አማረጭን በማቅረብ አቅም ያለው ::

የሰው ሀይል በማፍራት ረገድ የተገደበ ይሆና የዕውቀት መንገድ በምዕራ አና በምስራቅ መካከለ አይደለም እውቀት /ሳይንስ/በተለያ ዘመናት የተደራረቡ የሰውል ልጅ የስራ ውጤት በመሆኑ የዕውቀት ልውውጥ ከማድረግ ማይቀር ጉዳይ ነው ፤፤ የዕውቀት መለዋወጥ ጉዳይ ሌላ አይደሎጂካ ዘመቻ ሌላ ጉዳይ ናቸው፡፤ ነገር ግን የዕውቀት መነሻና መደረሻ ግቡ ፍልስፍናው ከአንድ ህዝብ ወደ ሌላ ህዝብ እና ከአንድ እምነት ወደ ሌላ እመነት ሊለያይ ይችላል፡፡ ለዚህም ሲባል እምነትን ከቁረዓን መማር እና ከደረቅ ክርክር በራቀ መልኩ ሙስሊሞችን የተጋፈጡ ካ የእለት ዕለት ቨችግር ጋር ማስተሳሰር የግድ ይላል፡፡ በሌላ በኩል አለም አቀፍ አስተሳሰቦች እና ችግሮች ጋ የሚስማማ አንዲሁም ምንም አንኳን አካባቢያዊ ችግች ቢኖሩም ወደ አለም አቀፍ አስተሳሰባዊ አቅርቦት ደረጃ ከፍ የሚል አድስ ዘመናዊ የአስተሳሰብ እምነትን መመስረት እና መሰረት ማስያዝ ያስፈላጋል ይኸውም ለቀረበው ጉዳይ ቤት ተሞክሮ ተብሎ የሚታሰባው እና የአስተሳሰብ ፖሊሲን እና ኢስላማዊ ሳይንስን በማስተካከል ሀላፊነት የተጣለበት አካዳሚዊ ማዕቀፍ የስራ ድርሻ ነው ይህ ማእቀፍ አሁን ባለበት ሁኔታ እና አንደ አጠቃ አሰተማሪ ፣ ተማሪ ፖሊሲ መጽኀፍ እና ተቆሙፈጠም ለዚህ ነገር የጠመቻቹ አይደሉም ይህንን መአቀፍ መለወጥ እና ሙሉ በሙሉ ማድስ ኢስላመዊ የሳይንስ ስርዓን ለመገንባት አስፈላጊ እና ትክክለኛውነ መግያ ነው ፡፡ በአላማዎች ግንባር ቀደም መምጣት አለበት ለዚህም ሲባል የዚህን አካዳያዊ ማእቀፍ እውነት መረዳት ማስቀመጥ በአስተሳሰብ እና በሳይንስ ማዕቀፍ ውስጥ አስፈላው የመጀመሪያ እርምጃ ነው ተብሎ ይታሰባል ፡ ፡ ይህ ግንዛቤ ቀጥተኛ ፈተና የሚሆነው እሱ ነው፡፡የኡማው የአሰተሳሰብ እና የባል ችግር መጭመቂያው በዚህ ዘርፍ ያተኮረ /ያመቸን/ነው የሚል ግንዛቤን ማስራፍት አስፋላጊ ሳይሆን አይቀርም ይኀውም በብዞዎች አዕምሮ ውስጥ በተረጋገጠው ተለምዶዊ የምዕራባዊያን ሁኔታ እና በእድገት ፣እድሳት መካከል የተሳሳተ ማስተሳሰርን መገላገል እንዲቻል ዘንድነው ፡፡ አካዳሚያዊ ማዕቀፍ በፖሊሲ ፣ በመምህራን እና በተማሪዎች በአጠቃላይ ማስተካከል እና ማቃናት አንደሚያስልገው መገንዘብ ያስፈላጋል የየተቻለውን አቅም ሁሉ በነዚህሁኔታዎች

ረገድ የተቻለውን መልካም የሆነ መጠቀምን ለመጠቀም በሚደረገው ሙከራ ውስጥ ወደ እኘኀህ አካዳሚዎች ቦታዎች ማረት መሰረታዊ ሀላፊነት ነው የሚቀጥሉትን ሀሳች ማቅረብ አንዲችል፡፡

1 ፖሊስ

ሙስሊሞች ፖሊሲን በማስቀመጥ በማሳደግ የምርምር መንገዶችን የአስተሳሰብ እና የዕውቀት ዘዴዎች በመገደብ በእርግጥ ቀዳሚዎች ነበሩ የመሰረቱት እና የጻፉት መሰረቶች እስካሁን ድረስ አሉ ይኸውም በቅርሳዊ ዘርፍ ወይም ለሎጂክ የዕውቀት ዘርፍ ይሁን በጊበጊዜያቸው ታዋቂ ነበሩ የዕውቀት አይነቶች ሁሉ ለእያንዳንዱ ፖሊሲዎች አስርፅዋል በኡሉል ፈቅህ ፣ ኡሱልተፈሲር እና ቂረኣት ፣ ኡሱለልሀዲስ ፣ኡሱላል/የአማረበኛ ግራመር/እና ሎጂስ ዘርፎች ውስጥ ወደ ትክክለኛ የዕውቀት ግብአት ለለመድረስ የሚውውል ፖሊሲዎች አስወምጠዋል በቅርሳዊ እውቀት ዘርፍ ውስጥ የማመንጨት ፖሊሲ ብቻ ሳገደብ በታሪክ እና በሶሻለ ሳንስ ዘርፍ ውስጥ የትክትትል ፖሊሲን አጽድቀዋ አንድህ ማት ይቻላል ፖሊሲንየማስቀመጥ አስተሳሰብ ወይም ፖሊሲያዊ አስተሳሰብ ለሙስሊምሙ ኡማታዋቂ መለያ ባህሪው ሆኖል ይኀውም በሁሉም ደረጃ ቁርዓን ለሙስሊም አዕምሮ በረከተው ጉዳይ ነው፡፡ነገር ግነ ፖሊሲን የማስቀመጥ አስተሳሰብ እና ለእውቀት ፖሊሲያዊ አድገት አስፈላጊ መሆን ለአዳዲስየ

እውቀት ዘርፎችን የመፍጠር ጉዳ ከመቀጠል ወቅት ዘላዊነት ያልተጻፈለት የተቋረጠ ተራካዊ መሰረቶች ሊባሉ የሚችሉ ነገሮች ብቻ ማግነት ችለናል ፡፡ ለዚህም ተቋሞቻን ለኢንስቲቲቶች /እና ዩንቨርቲዎችን በምዕራባዊያን ቁጥጥር ይኸውም አስተሳሰባዊ ድክመትን እና መቋረጥ በኡማው ውስት ማህበራዊ ስርዓት መቆም የሚያስከትለው ተለምዳዊ ጉዳይ ነው፡፡

ፖሊሲ ለትክክለኛ አስተሳብ እና ትክክለኛ የዕውቀት ግብአቶች ለማጣት በማኛውም ነገር አስፈላጊ ቢኖንም በአካዳሚ ዘርፍ የማያከራክር ግዴታ መሆኑ የበለጠ ይረጋገጣል የምዕራባዊያን ሐይማኖት አልባ የትምህረት ፖሊሲ አሸናፊነት የአስተሳሳባዊ ተሀድሶ ሙከራ ባህላዊ እና ሳይንሳዊ ለውጥ እንዲሁም ሙስምሙህራን ለማዘጋጀት ኢስላማዊ አስተሳብ ለማደስ ኢስላዊ ሶልሻልሳንስን ለመገንባ ፣ ኢስላቂ ሳንስን ዕውን ለማድረግ የሚደረገው ጥራት ትልቅ የፈተና ጋሬጣ ሆኖበታል ፡፡ መሰረታዊ የጥናት ፕሮጀክት የምዐራቢያዊያን አስተሳሰብ ጥና ፕሮጅክቶች መርምሮ ውጠየት ይሁኑም ወይም ኢስላማዊ ቅርስ ጥናች እና

ፕሮጀክቶችም ይሁኑ ፖሊሲን ለመገንባት እና ስልጡን ሙስሊምን ከታሪዊመንም ጋር ተማቆራኘት አንድቻል ባፈውን እና በቅርስ ጉዳይ ያለውን ገንዛቤ ለማስጨበጥ ለተማሪውም ለመምህራኑም ተፈላጊውን ለመመስረትሲባ አስፈላጊ ዘዴዎች ናቸው ከዚህም በመቀጠል የስለጠነውን ሙስሊም ለማደላደል በዚህ ረገድም ስነ-ልቦናዊ እና አስተሳሰባዊ ነጻነትነ ለማረጋገጥ ትችታዊ አቅምን እነድይዝ ዘመናዊስልጣኔ እና ግንዛቤን እንዲዳብር እድል ይፈጠርለታ ፡፡ እንዲሁም በሙሰልሙ አለም የሚገኙ አስተሳሰባዊ ተጨባጮችን መረዳት አስተሳሰባዊ አቅጣጫዎችን መረዳት እና መሰረታዊ ዝንባሌያቸውን ለመተችት እና ለማስተካከል አንዲች ዘንድ አስተሳሰባዊ ተጨባጭን መረዳት አስተሳሰባዊ አቅጣጫዎችን መረዳ እና መሰረታዊ ዘንባዎቸውን ለመተጨት እና ለማስተካከለ አንዲችል ዘንድ አስተሰሰባዊ ተጨባጭ መገንዘብ የግድ ይለዋ ፡፡ እንዲሁም መሰረታዊ መግቢያዎች ለመገንባት እና የተለያዩ የሰብአዊ ሳይንስ ፖሊሲዎች ለመመሰርት እና ለማጎላት ውስጥ እና አስቸኳይ እርምጃ ነውው፡፡ ይኅውም እነኚህ መግያዎች እመና መህበራዊ ሰብአዊ ሳንስ መርሆች የተዋሉ ከሆነ በአከዳሚያዊ ተቋማት ውስጥ ህያው እና ተቀባነት ያው እንዲሁም « ሰለንቦናዊ አማራች እና ኢስማዊ ሳንስ » የሚለውን ሀሳብ በመውከል ናሙናውን ማቅረብ የሚችል ሆና እንዲሁም በተለያ ዘርፎች ውስጥ የአስተሳሰባዊጉዳይን የተመለከቱ መሰረቶችን ለማስቀመጥ በተለያ አቅጣጫዎች ተደራራቢ ዘላቂ ግብአቶች
ከዚህ ጋር መቆራኘት አለባቸው

- . ፖሊስ ባህል ቅርስ
- አስተተሳሳብ ስልጣኔ
- እውቀት ሳይንስ

በዚህ ዘርፍ የቅርስን እውነታ የተገኘበትን መንገድ የተረጋጋ መረዳት በሰበአዊ በማህበራዊ ሳይንስ ፖሊሲዎች እስፔሻከለላይዝድ የሆኑ እና ጥልቅ እውቀት በውስጣቸውበተፈለገው ፖሊሲ በአስተሳብ በማቅድ በመነሻ እና በድርሻ ግብ በመደረሻ በጥና እና በሙከራ ጉዳዮች የታጠቀ ማጠቃለያዎች ያዘሉ ባህላዊ /ካልቸር/አካባ በፍጥነት መቀሳቀስ የሚችሉ ትናንሽ መፅሀፎችን የማምራት ችታ ያላቸው እና የተለያ ግለሰቦችን ማሰባሰብ ይችላል፡፡

እንዲሁም በጥና እና ትምህርት ተቋማት ውስጥ ፖሊሲን በማጥናት እና መሰረት በማስያዝ የሚመለከታቸው ድርጅቶች እና በፖሊሲ ፕላን ኮሚቴዎች መካከል ግንኙነት መፍጠር ጠቃሚ ሳይሆን አይቀርም ፡፡

2 የትምህረት ባሙያ /መምህር/

ሀ ለአስተማሪዎች አስተሳቦችን እና እውቀት ጉዳችን የሚያልግሉ እና መሰረት ቀመጥ ያያ በእነዚህ ዘርፍ ግንኙነትን የሚያጠናክሩ ጉዳዮችን የሚያለግለሉ ሳይንሳዊ ፕሮጀክት ማሳቀፍ ውስጥ በእውቀት ዘር ብቻ መምህራኖች ጊዜያቸውን ሰጥተው አንዲሰሩ መንገዶች ከማመቻቸት በእውቀት እና በስልጣኔ የተዳነ እና የተገነባ የሰው ኋይልን ማፍራ ተገቢው በዘርፍ ውስጥ ከሚሰሩ ምርጥ ወገኖች ጋራ መግባት እና መተግበር በአስተሳሰብ ችግር ዙሪያ ትኩረት አንዲሰጡ ማነሳሳት የኤማውን ችገር በመረታት ውስጥ መሆናቸውን አንድያው ማድረግ አንዲሁም የዑማውን ሸክም በጋራ በላጊነት የመሸከም ግዴታ እናለባቸው እና የመፍሔ መንገዶችን ማሰብም ግዴታ እነዳለባቸው ማስረዳት ይጠበቃል ፡፡

ለ – በሙስሊሙ አለም የአስተሳሰብ እ የባህል ላስተካል እና ለመቆጣተር ክትትል ለማድረግ የሚያግዙ የአስተሳሰብ የባል ትምህርት ጉዳዮችን ለማጥናት የምርምር ቡድን ማቋቋም የስፋልጋል ፡፡ ተፈላጊውን ግንዛቤ እርሱን ዘንድ እውን ማድረግ እረዳት አመራሮች ለጉዳዩ ተሀድሶ ለማሳካት የሚችል አመራርን ማፍራት ያስችላል ፡

ሐ - የዑማውን ጉዳይ እና የአስተሳብባዊ እና ሳንሳዊ ቸግሩን ለመሞከር ባህላዊ ስርአቱን ለመገንባ የተለያዩ ዜናዎችን ማዘጋጀት ይጠበቃል ፡፡ ይሄም ጉዳዩን የተለያዩ አቅጣጫዎች ማንሳት የሚችሉ ጥናት የተደረገባቸወ ማዕቀፍዎችን (ርዕሶችን) በማስቀመጥ ጠንካራ የጥናተ ውጠየቶችን ለማቅረብ ምርጠ ሰዎችን አንድመዘገቡ አንደሳትፍ ፣ የውይይት መስፈሮችን ክፍት ማድረግ በማህራኖች ዘንድ ለውይይት በቀረቡ ርዕሶች ዙሪያ ትኩረታቸውን ለማሳብ በሚደረገው ሙከራ ውስጥ የተሳትፎ አድልን መስፋት በዚህ ሴፐዜየም ላ የሚቅቡ ምርጥ ጥናችን በሚታጠምበት ጊዜ ሀሳቦችን እና ውይይት የጠደረገባቸውን ጉዳች እና ርእሶች በውስጡ አካቶ ዘጋጀት የተፈለገውን ኢስላማዊ ባህልን በመገንባት እና አስተሳሳባዊ ችግርን በማስወገድ ዘርፍ ትልቅ ውጤት ሊያመጣ ይችላል አንዲሁም ማሰራጨት እና ማሰማት ውስጥ ቅስቀሳ ማድረግ ሁል ጊዜ ማስተካከያዎችን ማቅረብ በሚቀጥለው ጊዜ ስህተቶች ይፍ አንድሆኑ የነኚህ ሴፒዚየም አዋጭነት ማድረግ የተፈለገውን አላማ ለማሳካት ያዛል ይህ ሁሉ አስተሳሰባዊ ችገርን በማስወገድ እና ኢሰለማዊ የባህል ስርአትን በመገንባት

የሚያግዙ ሀሳቦችን በማቅረብ ረገድ የመምህራኑን ደረጃ ለማሳደግየሚረዱ የዕቀውቀት ምም ይሆናል ፡፡ ይህም ተማሪዎች በማስተማር እና በዶከክትሬት ድግ በዚህ አዲስ የእውቀት ዘርፍ ላይ ውጠየትን ማስመዝገብ የሚየስችሉ ርዕሶችን ለማምረጥ አንድያመላታቸው በትምህር አዳራሽ ወየም በከፍተኛ የትህርት ተቋማት ውሰጥም ይሁን በተለያዩ አስተሳሰባዊ ማበረዊ እና ሰብአዊ የጥናት ዘርፎች ላይ ማየት ይችላል፡፡

3 ተማሪ « የአስተሳብ ፖሊሲዎች ተሀድሶ እና ኢስላማዊ ሳንስ » ጉዳይ ተማሪ የአስተሳሰብ የወደፊት ተረካ ጠባቂ ጉዳንም ማስገንቢያ የሚያስጨብጡበት አደባባይ ጉዳን መሰረት ለማስየዝ ዋና ምክንያ ለማደስ እና ለመታደስ አርግጥኛ ዋሰትና ነው የሚል እይታ አለው ተማሪው በአካዳማያዊ ማእቀፍ ውስጥ በምንም ምክንያ ከፖሊስ እና ከአስተማረው ተለይቶ አይታይም ይልቁንም « አስተሳሰባዊ ተሀድሶ እና አቅጣጫ እና ኢስላማዊ ሳንስ » አስቦት ውስጥ የከርነ ድጋ /መሰረት /ነው ፡፡ እሱም የአስተዳደረግ እና የአስተምህሮት ሂደት ውጠየት ነው፡፡ ፖሊሲ ማስማሪ አና መፅኀፍ ተማሪውን ላመቅረጽባህላዊ ቅርሶችን ለማጥናት ከሰነ ምግባሮች በመነሳት የአስተሳሰቡን አለም ፖለሊሰያዊ ግንባታ ለመግባት ብም ዘመናዊ እይታ ማየት አንችል በሱም አማካኘንት አስተሳሰባዊ አብርኮት አንዳያርግ የተቀመጡ ዘዴዎች አንጁ ሌላ እይደለም ፡፡

ከዚህም በመነሳት ከትምህርት ፖሊሲ እ ና ከአስተማሪ ጋረ የሚደረግ ጥረት ተማሪወን ለመገነባት የተቀመጡ ዘዴዎች እና መሳሪያዎች አንዲሁም ተማሪውን ለማቅረፅ እና ጥረቱን ለማስመዝገብ አንጂ ሌየላ አየደለም ከነጥሀ ተማሪዎች በጢቃሚ እና በውስጥ ዘርፎች የተለየ ተስጦ ያላቸውነ መከታተል ያስፈልል በተለይ የከፍተኛ ትመሀርት ተማሪዎች እና አድስየዶክተሪ ማዕረግ የተሸከሙ ምርቃኖችነ ሶሻልአይዝድ በሆኑበት የዕቀውቀት ዘረፍ ውስት ቴክኒካዊ ዝግጅት አንዲኖረራቸው ተሳትፎ ማድረግ እና በሰብአዊ እውቀት ወይም ኢኒስቲትዩቱ በሚያቀፍቸው ታላላቅ ሙሁሮች አማካኝነት የአስተሳሰበ እና የኢስላማዊ ሳይንስ ግንዛቤ ጥናት በማድረግ አንዲሁም ከፍተኛ ትምህርት ተማሪዎች አስተሳባዊ ተሀድሶ ለማስቀመጥ እና ኢስላማዊ ሳይንሰን ለማረጋገጥ መሰረቱንም ለመገንባት ሰዎች ናቸው ተብሎ ይታያሉ ከተለያ ማህራዊ እና ሰብአዊ ዘርፎች የተመረቁ የዩኒቨርስቲ ተማሪቆች ውሰጥ ብልህ አበባሎችን በመምረጥ እና በማወቅ ዙሪያ መስራት ይገባ ፡፡ ይሄውም በችሎታቸው ፣ በእውቀት እና ኢስላማዊ እውቀታቸው የተለያ ተልቅ የመያባልተቤቶች የሆኑ የዕቀውቀት

ሀይሎች ይሁኑ ዘንድ ነው አንዲሁም የዕውቀት ጥናታቸውን በዚህ ጉዳይ ማእቀፍ ውስጥ አንደያውኑ በማመላት ዘረፍ መስፈረት የሥፈላጋ ፡ አስተሳሰቡን እና ዘመናዊ የሳይንስ ተግባዎች ጥሎህ በማድረግ ያግዝ ዘንድ ነው ይኅውም በብዙ መንገዶች ሊተገበር ሲችል ዋና ዋናዎቹ ግንየሚከተሉት ናው ፤፤ ሀ ከኅበዝ እና ከፍተኛ ውጠት ለውጡ ተማሪዎች አከሄድ ጉዳይ እና አቀጠቃላይ መርች በስራ አቅዱ እነሱም መግንዘበ ወጥም መሆኑን እና ይህን ግንዛቤ በመስራፍት ረገድ መስራ አስፈላ መሆኑን በሚጠቁሙ ርዕሶች ዙሪያ ያተኮረ የስልጠና ኮርሶች ማቋቋም /ማሄድ /ጠቃሚ ነው አንዲሁም ለከፍተኛ ትምህር ተማሪዎች መህበራዊ እና ሰብአዊ ሳየንስ የትምህርት አርፎች ልዩ ኮርሶችን ማዘጋጀት ይጠበቃ በዚህም ኮርስ ላይከኢስላም እይታ በኩል የማስተማር ብቃት ልምድ ባላቸው ሙስሊም ሙራኖች በመታገዝ መሆን አለበት ፡
የማስተማር በቃት ልምድ ባላው ሙስም ሙሁራኖች በመታገዝ መሆን አለበት

ለ ትምህርታቸውን ለመቀጠል የሚያስችል ወጭን ማግኘት ለማይችሉ የዑማው ተወላጅ እና ጠንካራ ተማሪዎች ብድር እና የትምህርት ድጋፍ ከማቅረብ በተጨማም በአስተሳሰባዊ ታሀድሶ ሂድት እና በኢስላማዊ ሳይንስ ዘርፍ በተመለከየ ርሶች እንፎርሜሽን ሲባል አጭር ድጋፍ ወይም ስቶታ ማበርከታ ይጠበቃል፤፤

ሐ ቋሚ በኖነ መልኩ በሚካሄዱ የአስተሳሰባዊ ጉባአ ላይ ብልህ እና ጠንካራ ተማሪዎች ተሳትፎ አንዲርጉ ማመቻቸት እና ተሳትው በጉባኤው ርዕስ ለውይይት በቀረቡ ጉባኤዎች ላይ መርጠ ፅሁፎችን በማቅረብ ይሆናል ይሄውም ለእነኚህ ሀይለት ትልቅ ርዕስ ወይም ለውይይ በቀረቡ ጉዳዮች ላይ ምርጥ የጥናት ፀሁፎችን በማቅረብ ይሆናል፤፤ ይሄውም ለእነኝህ ሀይለት ትልቅ የስልጠና እድል ይፈጥራል የአስተሳሰብ አድማችን ይሰፋል ፤፤ በውይይት ላይ አመታዊተሳትፎ አንድኖራቸው ያደርጋል አንዲሁም አስተሳሰብን እና በዙሪያው ያሉ ቃቀርችን የማብራራት ችሎታ አንዲኖረው ያርጋ በጥናት እና በድጋ በማድረግ ረገድ ተገቢ የሖኑ ጉዳታችን ማንሳት አቅምም ይገነባል ፡፡

መ በተለያዩ ዩኒቨርስቲዎች እና ኢንስቲትዩቶች ለሚገኙ ተመራማሪዎች እና የጥናት ቡድኖችን በመምራት መሳተፍ በዚህም ከዩኒቨርስቲዎች እውቀትን እና የእውቀት መንገዶች ማግኘት ይችላ፡፤ አንዲሁም የከፍተኛ ትምህረትተማሪዎች ነ አስተሰሳብን ማፍረስ ግንኑነት ያቸው ርዕሶችን ጠናት አስንዳርላቸው እና

ለዚሁም የሚጠቅሙ ምንጭ እና የድጋፍ መፅሀፍችን በማቅረብ ፣ ርዕሶችነ አንደ ሀሳ በመስጠትየጠፈለገውን አስተሳሰብ የሚያጎስ እና ለኢስለማዊ ሳይንስ መሰረት የሚጥሉ ምርጥ የጥና ጽሁፍችን በማሳተም የእውቀትን /ሳይንስን /መድረሻ አና መነሻ ግቡን ብሎም ባህላዊ እምርታውን ማቆጣጣር ይችላል በእነኝህም ሙከራዎች እና አሁንም በማሳደግ በአላህ ፍቃድ ይህንን አካዳሚያዊ ማእቀፍን ጉዳዩን አንዲያገለግል ወሳኝ አቅም እና ዘዴ አድርጎ መቀየር እና አንዲሁም በአላህ ፍቃድ በአጭር ጊዜ ለኡማው ባህላዊ ስርዓትን ለመገንባ አንደቻል አድጉ መለወጥ ይችላል፤፤

ሸ የግል ወይም ልዩ ስህተቶች

የግል ስህተቶች የጠለያ ኢስለማዊ ቦታዎችን አደጋ ላይ ሚጥሉ እውነተኛ አደጋዎች ናቸው ከዚህ ውስጥ ባህላዊ እና አስተሳሰባዊ ሲገኝበት አቅድ ትችት ፣ ግምገማ እና ክለሳ መጥፉ ስህተቶችን ለማስረፅ እና ለመደጋገም አንዲሁም ለውጭ ተፅኖ ፈጣሪዎች እደል መፍጠር እና ከዚህ በፊት ለነበሩ ተሀድሶ ጥሪዎች ምንም አንኳን ችግሩን ከመረዳት አንደ አጠቃይ የወቱ እና ጉዳዩም ለማስተካከል ሙከራ ከማድረግ ሌላ ያ ያከል ውጠየት ባያመጡም ነገር ግን ከተመከራው ለመጠቀም ታሳቢ አለማድረግ ከዚህ በስተጀርባ ያሉ ምክንያችን ናቸወ ይሄውም ራስ በማያድን ምክንያ ታጅበው ተጠያቂነትን በሌሎች ላይ በመጣል ስሆን ይሄውም የቁርዓንን አካሄድ የሚጥስ ሆኖ እናገኘዋለን፡፡

ለማንኛውም ጥቃቅን መቃነት ምልከሰት ይሃል ዘድ አን ለማኛውም ጊዜ የመግምገሚያ መለኪያ ሊደርዘንድ የፖሊስ ተሀድሶ ወሳን ነው ለዚህም ሁል ጊዜ መነሳ መሆን ያበት የውስት በሽታዎች ትልቅ እንቅፋቶች መሆናቸውን መገንዘብ ነው ፤፤ ጉዳዩን ያነገቡ ወገኖች ስህተት ጉዳን በመጉዳት አደገኛ መሆኑ ልብ ማለት የሥፈላጋ ፡፡፡ ሊያገኘው ከሚችሉ የግል ሰህተትቶች ውስጥ ዋና ዋነዎቹ የሚከተሉት ናቸው

ኡማው ዘንድ በአስተሳሰባዊ እና ባህላዊ ጉዳ አስፈላጊ የሖነ ግንዛቤ ሳይፈጠር እና አስፈላጊ ደረጃዎችን እውን ለማድረግ እና በዩኒቨርስዎ እና በተለያ የትምህርት ተቋማ ደረጃ ጉዳዩን የሚያነግብ እና ውጠየታ አንደሆን የሚሰራ አስፈላጊ የትምህርት ፖሊሰ ለሟሟላት አንዲሁም አለማነ ለማድረስ ምንገድ በመሆኑ የሎሎች ማስ የሚወዳዱ ቻናሎችን ለማዘጋጀት ሲባ ችምረ በቂ የሰለጠነ የሰው ሀይልን መገንባት ሳቻል በፊተት ከስራ ማቆም እና መቀዝቀዝ፡፡

2 ባሳይንሳዊ እና ተግባራዊ በኩል የስራ ሂደቱን ቋሚ ማረሚያ /ክለሳ/ እና ተራስን የመተች ሂደትን ማቋረጥ 3 አህዳዊ አመለካከት ላይ መውደቅ እና የሚያቀርብን ጉዳ እውነታውን ሁሉ የሚገልጽ የተሟላ እይታነው ብሎ ማሰብ እና የኡማውበሽታዎች እና ችገሮች ሁሉ በሱ ውስጠ ይገኛሉ ብሎ መገመት

4 የወገንተኝነት የቡድንተኝነት መንፈሰ መሰራጨት እና በሰበካ ሂደት ውስተ መውደቅ ይህ ስህተት ጉዳዩን ሙሉ በሙሉ ሊያናግፈው ይችላል መፍትሄ አቅምን ከማኘት ይልቅ ወደ ችር መንስኤነት እና አንዱ የችግር ከፍል ሆኖ አንድ ቀየር ያርገዋል ፤፤ችግ የጥረት ጉዳዮቸን እና ፖሊስያዊ የአስተሳሰብ ትምህርት ቤቶችን ወደ ፖለቲካዊ ፖርቲዎች የመቀየር ጉዳይ ነው ለዚህም ፖርተያዊነት ከአስተሳሰብ ባህሪ አለመሆኑ ግልጽ ነው በአስተያየት ሚዛናዊ መሆን እና ለአስተሳሰብ ተፈላጊ ሃፌነት ማግኘት በፖርታዊ ማእቀፍ ውስጥ በትክክለኛ መልኩ ማግኘት አይችላም ፤፤ አንዳንድ ጊዜ ተፈላጊውን አስተሳሰባዊ አቅጣጫን ካልተረዱ ተከታዮች በኩል ጉዳዩ ላይ ፡፤ ለዚህም ፓርተያነት ከአስተሳሰብ ባሪ አለመሆኑ ግልጽ ነው፡፡በአሰተያት ሚዛናዊ መሆን እና ለአስተሳሰብ ተፈላገ ነጻነት ማግኘት በፖርታዊ ማእቀፍ ውስጥ በትክክለኛ መልኩ ማግኝት ኤችል ፡፡ አንዳንድ ጊዜ ተፈላጊውን አሰስተሳባዊ አቅጣጫን ካልተረዱ ተከታዮች በኩል ጉዳዩ ችር ላ ለወድቅ ይችላል በአስተሳሰባዊ ታከችን ውስጥ ከችግሩ ዋና ምንያች ውስጥ ጠረታዊ /ኢጅህድ/የአስተሳሰብ ትምህርት ቶች በጭፍን ወደማከታላቸው መንገዶች /መዘህቦች /ወደ ማፍጠጩ ፖርቲዎች የወገንተኛ ሳያዎች እና ተከታታዮች የሚመራቸው ፖለቲካዊ ቡድኖች መገልበጣቸው ነው ከዚህም የወገነተኝ ማሰሪያዎች እና ተከታች ሚመራቸው ፖለቲካዊ ቡድእ መገልበጣው ነው ከዚህ በተጨማሪ አውዳሚ አስተሳሰባዊ ልከፍት አሱም አባ በሆነበት ድርት አስተሳባዊ ወጠየትመነድነቅ እና የመጉረር አደጋ ላይ መውደቅ ሱም አባ በሆነበት ድርጅት አስተሳሰባዊ ው ሊያበለጽግ አእምሮን ሊያዳብር እና በአንዳን አላማ ውስት ሊፈስ የሚችለውን የሎሎችን የአስተሳሰብ ውጤት ከመጠቀም ያግዳል በዚህም ሰፊውየአስተሳባዊ ድርጅት በተመሳሳይ አላማ ከማሰሩ እናተማሳ ሰምን ከገነቡ ሌሎች ድጅቶች ጋ በጋራ ከመስራት ከመግባባት ከመተባባር ከመጠቀም እና ከመንሰራፈት ይልቅ ተቀናቃኝ ቡድን ሳከበው በፊት እራሱን በራሱ ወደ ከበበ ዝግ ቡድንነት ይቀየራል ፡፡

5 ወደ ጋራ ሀሳበ እና በምነሻ እና መድረሻ ግብ ወደ ንድ አስተሳሰባዊ መሰረት አለመድረስ በጉዳይ ላይ ከሚሰሩ ወገኖች በኩል በጉዳ መርች እና አለማዎች ላይ ሀሳቦች እንድለያ ያደርጋል ፡፡ እነሱም መገነዘብ እና እውነታውን ወሰኖችን መገንዘብ የሚገባ ጉዳይ ነው በነዚህ ዘርች የተለያዩ እና የተቃረኑ ሀሳች መኖራቸው ሀሳቡን ሰዎች ዘንድ ጉዳዩ በበቂ መልኩ ግልጽ አለመሆኑን ያለከታል ፡፡ እዶች እና ትረታዊ ዘዴዎች ብዙ መሆናቸው በጉዳዩ ላ የሚሰሩ ወገኖች ባህላዊ መሰረታቸው እስከተወሰነ ደረጃ ድረስ የጉዳይ መሳሪያ ብዙነት የተነሳ ሲሆን ይቸችላል ፡፡ በመርሆች እና በአላማዎች መለያት ጉዳ ላይ ሰርፅ በፊት መነቃነቅን እና ሀሳብ ከማድረስ ማድከምን አንዲሁም ሌሎች ዘንድ የመተባር መንደስን እና ትኩረትን የሚስብ ጉዳይ ነው ፡፡ ስለዚህም በጉዳዩ ላ የሚሰሩ ወገኞች የትምህርት ደረጃቸው ቢለያ ቄም ለጉዳዩ የሚያዩበት መንገድ በነዚህም የገራ መሰረት ከመኖር አይቀሬ ጉዳ ነው ፡፤ በዚህ ዘርፍ አንዳንድ ህግጋቶች እና ወጎችን ከማስጽ አንዲሁም በእነዚህ ጉዳች ቋሚ የሆነ ውይት ከማድረግ የሚመነጩ የስ ፖሊስ ግልጽ ከመሆኑ አማራጭ የለም ይህም ሀሳች ከመጉላ እፍታችን አንድ ለማድረግ መርሆች እና በአላማዎች አንድ እይታን ለመገንባት የሚረዳ ጉዳ ነው መጠንቀቅ የሚገባው ትልቅ ነገር ገዳዩን ለሎሎች ወገኖች ለማሳመን እና በእድት ሂደት ውስጥ ወሳን መሆኑን ለማስረዳት እንቅስቃሴ ሲደረግ በሀላፊዎቹ ዘንደ ግን የጉዳዩ አቅጣጫ ሙሉ በሙሉ ገና ግልጽ ሳሆን ሲቀር ነው ይህ ጉዳን ለማብሰል እና ወደ ተፈለገው ደረጃ ለማድረስ ከተፈለገ የሚፈቅድ ሲሆን ይችላል ፡፤ ነገር ግን በጉዳ ተጣሪ የሆኑ አንደንድ ወገኖች ለአስተያተቻው ድርቅ ማለት ከእነሱም ውጭ ሌላን ማት አለመቻል የሌሎችን ባልጻመዋላ ቃል አስተያት ሚል ወነጅል መሰረዝ አንዳብድ ጊዜ ቁምነገር የጉደለው አስተያት በሚል መተቸት ጋር ይጋጫል ተብ፤ሎ ይፈራል ፡፡ ይሄውም አስተሳሰብን ጉዳች ከሚመሩ ወይም በዘርፉ ከሚሰሩ ሰዎች የሚጠበቅ ጉዳይ አይደለም አንዲሁም ከማናውነነም የሰው ልጅ ጥረት ቅድሳዊነትን ና ፍጹማዊነትን ማንሳት የስፈላጋል ይሄውም የማስተካከያ እ የተችት ዘርፍም ለማግባት መንገደ ነው ፡፤ የፍረሀትን ሌላ ለማለፍ የአስተሳሰባዊ ሽብርት ብም የአስተሳ ቆ ሚቀዱ ማንኛውንም ወንጀላ ማንሳት አንደመች ዘንድ ነወ ፡፡ ጉዳዩ መሰረታቶች የሚከተሉት ናቸው በማት ሀሉጊዜ ራችነን ማስታወስ የስፈላል ፡፤

1ራእን /ቁርዓ እና ሀደስን / ብሎ ማመን የግል ጥረታችነን ለዘሂ ምንች አለማድረግ ፡፡ ምንጮችናቸው ብሎ ማመን የግል ጥረታችን ለዚህ ምንጭ አለማድረግ ፡፡

2 ኢስላመዊ የአስተሳሰብ ቅርስ ስህተትን እና ትክክለኛነትን ተቀባዩ የሆነ ለተወሰነ ጊዜ ተደረገ ሰው ልጅ ጠረትው በሚል መመልከት በሰብአዊ እና በማህበራዊ ዘርፎች የሰብዊ ቅስን በትንሽ እና በምርምር እይታ ማየት አሉታዊውን ከአመታዊውን ከአመንታዊ እይታ ጋር የሚሰስማመውን በመገደብ ከሱም ጋራ የሚጋወውን መሰብሰብ ፈቂቅ በሆነ መለኪያመሰረት ትክክለኛ ፖሊስ ግልጽያልሆነውን ማብራራት እናየተሳሳተውን ማስተካከል ጋር ይኀውም የዑማውን አስተሳሰብን እና ስ- ልቦናውን አድገትን አውን በማድረገ እና ግንባተን በሚያስደገኝ ተፈላጊ ኢስላዊ እይታ ማረጋገጥ የሚችል ቴክኒካዊ እና ባህላዊ ምከንያቶች አንደሆኑ ዘንድ ነው ፡፡

3 በኡማወ ሒወት ውስጥ ግንባር ቀደም ነገርች መርሳት ኡማውን ከሚያሳስቡ ነገሮች ራሰን ማራቅ ማብሰል እና ማስተንተን ላ ብቻ መተመድ አደጋ ላይ መወደው ከተጨባጨና መውጣት እና መገልገል ከዑማው መንፈስ እና አካል መለያየትነ ያስከትላ ፡፤ ለዚህም ሲባል ለተለያ ችግች አስተሳሰባዊ መፍትሄዎችን ለማቅረብና ሀሳብ ወደ ተግበር የሚቀየርበትን መንገድ ይህንንም ብሎም ከዚህ ላይ ዑማውን ማለማመድ የሚያስችል ማህራዊ ተግባራዊ ሳይንሳዊ አስተሳሰብ ውስጥ መሆኑ ሁልጊዜ ብንገነዘብም ግድ የለም

እንዲሁም ስሜትን የነብስ ወለታ እና ግላዊ ዝንባሌ አስተሳሰብና የአስተሳሰብ ግብአት ናቸው ፡፡ ተብሎ በመታሰብ አስፈላጊ ነው፡፤ ዝንባሌዎች የግል ፍላጎቶች እና ስሜቶች ተለዋዋጭ ውስጣዊ ስቶች ናቸው ፡፡ አስተሳሰብ ደግሞ ነገሮችን በለጂካዊ ወይም ሳይንሳዊ ወይም አእምሮአዊ በመሆኑ መልኩ ወደ ውጤቶች ለመድረስ የሚደረግ ቅድም ተከተል ፡፡ ይህ ሁሉ በጥና በመከታታል የተሰራ ነው ፡፡ ይሄውም ነገር ሚያስተነትን ግሰብ ፍላጎቱን አንዝንባሌውን ወደ ሚቀይረን ውጤት ሊያርሰው ይችላል ነገር ግን በዚህ መሰረት በውጤቶች ላይ ማኛውም ለውጥ ለማድረግ ጣልቃ መግባ የለበትም ፡፤

«የአስተሳሰብ ፖሊሲዎች ማደስና ኢስላመዊ ሳይንስ » ጉዳይ የሚጋፈጡበት ዋና ዋና እንቅፋቶች የአስተሳሰብና የፖሊሲ መሰናክሎችን ለመከታተል የሞከርንባቸውን ነጥቦችን ስደመድም እንቅፋቶች በጥቅል በገንዘብ በትክክል

ከተረዳናቸው እና በአግባ ካጤናቸው ልንጠቀምባቸው ወደሚቻል አቅሞች በመቀየር ሊያግዘን ይችላል ፡፡ እዲሁም ኢስላማዊ እይታ አላማውም በሚገባው እ በሚያስተምረው መልኩ የውይይት መሰራን በማስቀመጥ ረገድ ሊያዙ ይችላሉ ፡፡
እነዚህ እነቅፋቶች ስራን የሚያከሽፉ ወይም አስተሳሰብ ሀሳችን ከማፍለቅ ወደ ኋላ የሚስብሉ ሊሆኑ አይችሉም አነዚህን እነቅፋቶች ማወቅ እነሱን ለማስተካከልና የመፍትሄ ሀሳቦችን ለማቅረብ ትክክለኛ ፖሊሲያዊ መንግድ መጀመር ማለት ነው ፡፡ አልፎም ከነዚህ ችሮች ጋር አግባብ መጓዝ ካቻለ ወደ አቅም ይችላል ይኀውም ለአስተሳሰባዊ ተግባር የአደባባይ ተመክሮ ዘርፍ አድርጎና መግቢባቢያዎችን ከማስቀመጥ ይመደባል ፡፡ ይኀውም ስራን ያዳብራል ወደ ተፈለገው ደረጃ ያሳድገዋ በኡማው ሀሳብ እና ችግሮች ጠልቆ አንድንገባ ያደርገዋል ይህ ጉዳይ በዚህ ተለዋጭ ሀሳቦች እና በተለያ ሀሳቦች በግንባ ቀደም ደረጃዎች ግንባታ ጉዳይ ውስጥ ዘላቂና የሰረፀ አስተሰባ የግድ መሆኑን ይጠይቃል ይኸውም የዘመድና የቦታ ሁኔታዊና የሙስሊሞች ተቀባነትና አዊንታዊነት መለያ ባህሪ / ምሁር ተመራማሪ ወይም ህዝብ ንቅናቄ አስተሳባዊ ማዕበል / ታሳቢ ያደረግ ተስማሚ የስረ እቅድና ማዕቀፍ መስራት ሊሆን ይችላል መስራ ሲሆን ነው፡፤ ማቀፍ የሚችላ አዕምሮ ባልተቤትነት ይህንን ጉዳይ መስራ በማስያዝ ትልቅ ተሳትፎ እውን በማድረግ ይሁን ዌም የተሟላነ ጠደጋገፈ ጥራትን በሚፈልገው በዚህ ጉዳ በሰሚሰሩ ወፈገኖች ጋር እንድንቀላቀል ሎሎችን በማነሳሳት ልዩ ሀሰብን ማቅረብ በመቻል እስካልታነፀ ድረስ ፡፡

ይህ መጽሐፍ

ይህ ጽሑፍ በተቋሙ ውስጥ ለሚሳተፉ ለነበሩ ለጉዳዮቻቸውና ለጭንቀታቸው ለውስጣዊ አካላት የተዘጋጀ ነው። ይህ ማለት የጋራ አስተሳሰብን ለመለማመድና በተቋማችን ላይ ለውጥ እንዲመጣ መሰረታዊ አስተሳቦች የተነሳበት ነው። የወንድሞችንና በውይይቱ የነበሩ ሰዎችን ሐሳብ ወደ ወረቀት አሰፈርኩት የሚያራክሩ አጀንዳዎች ላይ የቀረቡ የስብስቡን ምልከታዎች ሁሉ ከልምዳቸውና ዕውቀታቸው በመነሳት የሰጡትን ሁሉ አሰፈርኩ። ከድርጅታችን ጋር የሚሰሩ ታላላቅ ምሑራን በስብሰባው ውስጥ ነበሩና እኔም የነበረኝን ጥናትና ምልከታ አቀረብኩ። ሁሉም ጽሑፉን በማንበብና የተለያዩ ሐሳቦቻቸውን በመስጠት ይታተም ዘንድ ግድ ሆነ ኢስላማዊ ዕውቀትን ለማብራራት ምሳሌ ሲሆን የበርካታ ዓመታት የሥራና የልምድ ውጤት አንጸባራቂ ሆነ።

በጽሁፉ ውስጥ ሰዎችን ሲያናግር ጥቅል የሆነ ድምጸትን ሲከተል ከአስተሳሰብና ዕውቀት አንጻር ብቻ እንጂ ሌላ መስመርን አይከተልም። ጽሑፉ በአስተሳሰብና በዕውቀት ላይ ድርሻና ፍላጎት ላላቸው ሁሉ ታስቦ የተዘጋጀ ነው። ነገር ግን ዐዲስ ኢስላማዊ ሥልጣኔን ስለመገንባት ስለሆነ መጽሐፉ የመረዳት ችሎታና ይፈልጋል የማንበብ ፍላትና ትእግስት ብቻ አይበቃውም።

በዚህ አስቸጋሪ ወቅት ሕዝባችን ፋታ ወስዶ ሕያው የሚያደርገውን ይፈልጋል። በኢስላማዊ ጉዳዮች ላይ የሚያነቃውን ይፈልጋል። ምክንያም ረጅሙና ውጤታማው መድሐኒት ነውና። ተደጋጋሚ ውድቀትና ተያያዥ ስሜቶች መጥፋትና መሰል ጉዳዮች የጥሪውን ግዝፈትና እውነተኛነት አረጋጋጭ ነው። ይህች ሕዝብ በራሷ አመለካት ቆማ ምልከታዋን ብታስተካክል ያላትን ፍላጎት ለማሳካት ብትጥር፤ በሚፈለገው መልኩ ስብእናን ብትገነባና ሙሉ የሆነውን ነጻነት ብትጠቀም ኖር ዛሬ የሆነው አይሆንም ነበር። ለሰይጣኖች ስብስብን ለማፈራረስና ችሎታዎችን ለማዳከማቸው ወደ መጀመሪያችን እንድንመለስ ማድረግ ይቻላቸው ነበር?፸ ተቋማችን ይህን ጽሑፍ በመጽሐፍ መልኩ ለእናንተ ያደረሰው በተከታታይ ኢስላማዊ ሥልጣኔዎች ላይ ከሚሰራው ሥራዎች ውስጥ አንዱ በማድረግ ነው። አላህ አጋዣችን ነው መልካም ገጠመኝ የሚሠጠው እርሱ ነው።